

בית מדרש גבורה
لتורה
כולל הדף הימי
קritic ספר ת'ז

מיסודה של עמותת
"מושול עירית"
רחוב שאטה אורה 17/
קרית סטר 1919 מודיעין עילית
ארץ ישראל

526 מספר גליון

חנוך ע"ז מבת התהילים
הדר אברם אליעזר מוקטן שליט'א לודין

מראה מקומות לעיון בראוי

לע"ג הדר צבי כהן ר' מרדכי ורשותו מרת רחל לאה בת ח"ר אברם אליעזר זיל

בס"ד, ט טבת התשע"ה. מסכת יבמות דף פז – דף קט

(ד) **תוס' ד"ה** הولد ממודר, אומר ר"י דאפילו לאחר שנתן הראשון גט. התוס' ישנים (בעמוד א') כתבו דודוקא קודם שננתן גט. וכן כתוב הרמב"ם (פ"י) וביאר העורך לנ"ר, דהה Tos' למodo וולד השני ממור מרין מגירושין ה"ז). וביאר העורך או אחר הגט. אבל להרמב"ם הווי ממור מעיקר קנס, ואין חילוק קודם הגט או אחר הגט. אבל להרמב"ם הווי ממור מעיקר הדין משומש דהיא אשת איש.

(ה) **בא"ד**, מידי דהוי ארישא. וכן כתבו התוס' ישנים (בעמוד א'), דאף להסוברים [עיין באות הקודמת] דמהה שני אינו ממור אחר הגט, הכא הווי ממור דהכא הווי ודאי מדין קנס. ו(ג), או הורע אליו חטאתו ולא שיודיעוו אחרים. ביאר הריטב"א, דילפין ליה מ"אליו", דבעינן שיהא ליבו סומך לדבר, ומדכתייב "או הורע" לפינן דהוא הדין באין מכחישו.

(ז) **גמ'**, הא שתק מהימן. הקשה מההドרא בתרא, דילמא לא מהימן, והא דעתך שאמר לא אכלתי, הינו משום סייפה, דברנים נאמן לרבען דוקא באומר לא אכלתי.

דף פז ע"א

(א) **תוס' ד"ה** ומה אם ירצה, בתוה"ד, לא אכלתי שוגג אלא מזיד. הקשו התוס' בבבא מציעא (ג:) בר"ה מה אם ירצה, ובבריותות (יב.) ד"ה או דילמא, הא אין אדם משים עצמו רשע. ותירצו, דשאני הכא דשב בתשובה ואינו רעה להביא חולין לעורה.

(ב) **בא"ד**, שם. הקשו התוס' בבריותות (שם) ד"ה או דילמא, אמר רבי מאיר מחייב קרבן, נשיליה אם כיון לומר דהיה מזיד. ותירצו דאינו נאמן, כיון שלא אמר כן מתחילה.

פרק האשה רבה

(א) מתני' באו ואמרו לה, פירוש רשי' بعد אחד. כתוב הגימוקי יוסף (כו.). מדפי הריב"ף, דרך התנא לכתוב בלשון רבים. וביאר התוס' יו"ט, דASHMOUININ דאף אי רבים אמרו לה כגן עד מפני עד, קנסוה. ו/orush' אמרתני' ביאר, דASHMOUININ דאף אי Aiaca Bi' עדים אחד אומר מות, ואחד אומר נהרג. או דמקחים זה את זה בחקירה, חשובים בעד אחד ובעו רשות בית דין.

(ב) רשי' ד"ה בלאות, שחיקת בגדים שהיו לה. רשי' לשיטתו לעיל (פ"ד). דאיירי לבלאותיה קיימים. אבל התוס' (פה). ד"ה בלאות פליגי ארש'ין, וכתבו, דהוו בלאות שאינם קיימים. והקשה הרשב"א, הוא אמרין בכתובות (קא.), דיזוצאת משום שם רע נוטלת מה שלפניה. ותירץ הריטב"א, דהכא קנסין טפי, כיון דזינתה בשוגג, ושכיח טפי מזונות במזיד. והעריך לגר תירץ, דרש'י פירוש מתניתין כר' מנחם סתימתה, דסבירא לייה התם דהפטידה הכל, כיון דרצה להשות מתניתין דהכא לדלעיל.

(ג) מתני', ולא זה זה מטמא לה. בගיטין (עט): פירוש רשי' בר"ה מיטמאין לה, דאיירי דהיו שניהם כהנים. והמאיירי (כאנ') והמהרש"ל על רשי' שם, פירושו, דנקא מינה נמי בגונא דהשני נזיר. וננקא מינה נמי בשניהם ישראל, דלא יהא לו מצווה ליהיטמאות. והקשה בתוס' הגרע"א (גיטין פ"ח מ"ה) הא לנזיר אסור ליטמא אפילו לאשתו כשרה. ובישראל הוא דנהליך הרמב"ם והראב"ד (פ"ד מאבל ה"ז), דלהרמב"ם המוצה ד"לה יטמא" איירי דוקא בכחן. ועוד, דהשאגת אריה (ס"י ס"ז) הוכיח מרש"י דסובר ברמב"ם, ואיך פירוש המהרש"ל בן ברש"י. והנich בצריך עיון.

לעלוי נשמת הנגה"ץ רבי אליעזר בן רבי רואבן דוב דסלר זצ"ל

נלב"ע כד טבת התשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

והקשה,adam כן הוה לה לגמי לארכורי כמודרך לה בכל דוכתי. והשב שמעתתא (ש"ז, פ"א) הקשה, דאי אפקעיניהו, אמאוי חיות קרבן. ותירץ, דאפקעיניהו רוק על העצם שלא יתברר אבל אי יתברר דהיה חי לא.

דף ע"ב

(ג) תוס' ד"ה והבא עליה באשם תלוי, בתו"ד, אפילו חטא תאיכא. הריטב"א תירץ, דהgeom נקתה אשם, משום רצצתה להקשות נמי למאן דאמר תרי ותרי ספיקא דאוריתא, דלדבריו לא מוקמינן אוחזקה. ומהרשר"א תירץ, דהכא לא אולין בתר חזקה כיון דאיינו מסופק אלא אומר ברι.

(ד) גמי, שניטת לאחר מדידה. הקשה הריטב"א, דהא אמרין לעיל (כה). דהמuid לאשה שמת בעלה לא ישאנה. ותירץ, א. דבריעבר לא תצא. ב. דהכא אירי דאיינו מעיד אלא הוא יודע במעשה כמו העד. והתוס' בכתבות (כב): ב"ה בגון תירצו, דבב' עדים מותרת לאחד מהם דתרי לא חישידי.

(טו) רש"י ד"ה ברי לי, בגון על ידי סימנים. וביאר הקרן אוריה, דכונת רש"י דאיינו ברி גמור ואף על פי כן סגי בהבי. ולכוב סיים רש"י ואשם תלוי איינו בא וכו', דאמ' היה לבה נוקפה היהת מביאה אשם תלוי דאיינו ברי גמור. ורש"י בכתבות (כב): ד"ה באומרת כתוב, דברי לה לפרש דאיiri בברי גמור, וביאר הר"ן (שם, ט: מדפי הר"ף), שלא ניחא אליה לפרש דאיiri בברי גמור, דאמ' כן אלא עדים נאמנת כדלקמן (קיד): וקשה, דאי איינו ברי גמור אכתי חיות באשם תלוי. הריטב"א (כאנ) הקשה, דברי משמע דתוונת דבראי. לך כתבו, דאיiri בברי גמור, ואף על פי כן איינה נאמנת אי לאו דאייבא עדים כוותה, כיון דאייכא עדים דמחייב לה.

(טו) רש"י ד"ה היכי דמי, בתו"ד, ואפיילו באיסור ספק לא איצטריך קרא, דוראי כפין ליה. השב שמעתתא (א' פ"ה) הביא, דהפרי חדש (כללי ספק ספיקא) הוכיח מרש"י, דסבירא ליה בהרשב"א לדפיקא דאוריתא מהתורה לחומרא. אבל הקשה, דאליבא דרבא דאיירין בדבורי הכא, גם הרמב"ם מודה אסור מהתורה (כמו שמכח שם בפ"ד). והירושע יעקב דחה, דשאני הכא דאייקבע איסורא כמו שכתבו התוס' ב"ה והבא. וקשה דחה, דשאני הכא דאייקבע איסורא כמו שכתבו התוס' ב"ה והבא. וקשה דהא רב סבירא ליה כהרמב"ם כמו שכותב המהרי"ט (הביאו השמעתתא א' פ"א). דמאן דבעי חתיכה מב' חתיכות סבירא ליה דמורבן לחומרא. ואי כל דברי רבעה הם רק משום דסבירא ליה כרשב"א, מה הקשה לרבות. ונראה דכונת המהרי"ט, לדעת הרמב"ם תליה במחלוקת אי בעין חתיכה מב' חתיכות, אבל להרשב"א לכולי עלמא מן התורה לחומרא, וכן משמע שם בשמעתתא בפרק ד' (י.ז.ו.).

(יז) גמי, אילימא שלא ניסת וכוי צריכה למימר דרפנו. הקשה העורך לנר, הא אף למסקנא עדין קשה לגבוי טומאה צריכה למימר דרפנו, דהא קרא אירי אף לגבוי טומאה כמו שכותב רש"י ב"ה והבא. ותירץ, דגבוי טומאה נמי אירי בגונא שניסת לאחד מעדייה ומתחה, דכופים אותו שלא יטמא. וח' גמי, אלא לאו דניסת לאחר מדידה. הקשה הריטב"א, דלמא שאני הכא, דבר' העדים מעדים דמת, אלא דחולקים מתי מות כמו שכותב רש"י ד"ה אלא לאו, וכיון שלא דליך אינה נאמנת.

(טו) רש"י ד"ה אלא לאו, בסוח"ד, ולא רצה להוציא משום זונה. ביאר המהרי"ל, דלרשי' העד שכנס אותה היה כהן. אבל הריטב"א הביא מרש"י, דהעדר היה ישראל ומתה, ואחר כך נשאה כהן. והקשה היישרש

ב"א"ד, ומשמע לייה. הגראי פיק פריש, כמו וועוד. והתפארת שמואל ביאר, דהוואר המשך לדבריהם, דהוקשה להם: כיון דאמ'רו, שלא אמרין מסתמא שוגג היה, מאוי טעמא מחייבי רבנן ברישא. אלא ציריך לומר דאיiri בمعدים דהיה שוגג, ואם כן מאוי טעמא פטרי בסיפא. ותירצו, דמשמע למ' דאיינט נאמנים לומר דהיה שוגג אם מכחיהם, שלא שכיח שידעו. וה Maharsh"א ביאר, דהוקשה להם דאפיקו אי מסתמא לא אמרין דשוגג היה, מכל מקום דלמא ברישא אירי דאמר בפירוש דשוגג היה. לכר פירשו, דמשמע לעיה דאפיקו באמרו לו שניים אכלת חלב בשוגג פטרי רבנן.

(ד) תוס' ד"ה דשתיקה כהוראה, דכיוון דשתיק נראה לו אמת וכו'. והתוס' בקידושין (טה): ד"ה ותנא הוסיפו, דדורואן אי שותק, אבל אי אמר איini יודע, אין העדר נאמן. וקשה הר"ן (שם בט. מהרי"ף), דאמ' כן הנאמנות מחמתו ולא מחמת העדר, ואמאי ציריך למילך מ"ז או הווער אלו. ופירש בשם הראשונים, דשתיקה כהוראה, היינו אם איינו מכחיש, והוא הדין באומר איינו יודע. והר"ן יישב דעת התוס' דלא סגי בשתקה לחוד, וגזרת הכתוב דהעדר יהא נאמן כשהנתבע מודעה, ודוקא בשתקה דאו חשיב ההוראה.

(ה) רש"י ד"ה ואמר ברוי לי, והוא ודיי פשיטה לן דסמכין עליה. פירש רש"י בחולין (ו): ד"ה עד אחד נאמן, דילפין מ"ז מזבחת מבקר ומצאנר" ומ"ושחת את בן הבקר", שלא הוקיינו להעמיד עדים בדבר.

(ו) תוס' ד"ה ברי לי דשותן, בתו"ד, מכל מקום לא איתחוך איטורא. ובתוס' בגייטין (ב): ד"ה עד אחד (השני) הוסיפו, דגם בידיה לטבול. וקשה המהרי"א, דאמ' כן איך ילפין הכא דנאמן והוא איינו בידו. ותירץ, דכונת התוס' דבזמנן שהוחזקה נדה דראתה ז' ימים, נאמנת משום דבידיה. אבל תור ז' ימים דלא הוחזקה ואין בידיה לטבול, נאמנת דהא לא איתחוך. ומהש שמעתתא (ש"ז, פ"א) משמע דמתוס' הכא נמי מוכח, והיכא דאיתחוך נאמן היכא דבידו.

(ז) בא"ד, שם. הרמב"ן תירץ, דמה שנדה נאמנת אף על גב דאיתחוך, היינו משום דלגיבי עצמה ודאי נאמנת, ומתר שנאמנת על עצמה נאמנת לבעללה, והריטב"א תירץ, דשאני נדה דאי אפשר בלאו הבי.

(ח) גמי, הכא איתחוך איטורא דאיתחוך איש ואין דבר שבעורוה וכו'. ביאר השמעתתא (ש"ז, פ"ג), دائ' לאו דאיתחוך, לא קשיא דהויך דבר שבעורוה, דמה דאיין דבר שבעורוה פחות משנים, היינו דוקא היכא דאיתחוך. אבל הריטב"א כתוב, דחויא וועוד קאמער.

(ט) רש"י ד"ה לא איתחוך איטורא, בהיא חתיכה. כתוב הריטב"א, דמדבריו למדנו, דאפיקו אי הוחזק איסור במקום זה, מותר, כל זמן שלא איתחוך איסור בחתיכה.

(י) רש"י ד"ה מידי דהויך אטבל, דאיך על גב דאיתחוך. הקשה המצפה איתין, אמאי חשב איתחוך, דילפין אירין בהכניתה לביתו במרוץ שלה, דאיינו טבל מדאוריתא לר' אוושיא בפסחים (ט.).

(יא) גמי, אי דידיה משום דבידו לאוישול. הקשה הריטב"א, מי יימר דמודדק להח' חכם. ותירץ, דכיוון דסגי ב' הדינות חשב בידו דהדיות שביבה.

(יב) תוס' ד"ה מותוק חמור, נראה לר' דלית לן למימר אנן טהרי. אבל הריטב"א פירש, דמיהני מדאוריתא, דאן טהרי דרייך וחשב בעדות גמורה. והביא מפרשין, דמיהני מטעם דאפקעיניהו רבנן לקידושין מיניה.

מודה דאין לה דין פирות, אלא על ברוחן אירוי בפירות שאכל. (ז) [תוס' ד"ה אין תורמין, בסותה"ד, והיינו טעם דקישות ונמצאת מורה. לפיה זה אפשר לישב מה שקשה דאדמקשי ורמי שוגג אשוגג מרובנן, ליטעיה מר' יוסי דסבירה ליה דתרומותו תרומה, כדברם ע"ב בירושלמי. (הובא בתוס' בבבא בתרא (קמג). ד"ה אין לך מר). ולפירוש התוס'athi שפיר, דהתם בירושלמי מפרש, דעתמא דר' יוסי משום דסבירה ליה דאיינו ספק אוכלים אין בו מרירות כל כר, ואם כן לא יסיעו ליה, לדדריו איןנו דומה להכא. (י.ג.ג.).]

(ח) גמי, שוגג אמריך קרמית. ביאר הריטב"א, דההוה אמינא דגמי' דהוא מזיד, משום דרוב קישואים מרים ואבטחים סРОחים. ולמסקנא, כיון שלא נוכווין ההו שוגג.

(ט) Tos' ד"ה איבעי ליה למיטעמה, כלומר יפריש וכו'. הקשה היישרש יעקב, לשיטת הצמח צדק (סימן מ"ז) דמותר לטעם ולפלוט באיסור דרבנן, למה צריך להפריש, והוא טל של יrokes הו רק דרבנן, כמו שכתו בtos' בראש השנה (יב). ד"ה תנא. ועוד דאפשרו לאויסרים, היינו דוקא טיעמא, אבל לחיכה מותר אפשרו באיסור דאוריתא. ודוחק לומר שלא סגי ליה הכא בלחיכה. ותירץ, אבל התייחס דעתימה איןו אלא באיסור על הגברא, אבל באיסור הנאה מהחפץ כגון טל, אסור אפשרו טעימה, דאסור הנאה של כiley הואה.

(י) גמי, התורם משאינו נקוב על הנקוב תרומה. ביאר ר"ע מברטנורא (דמאי פ"ה מ"י), דההוה תרומה, משום דקרה ליה שם תרומה, וכי היכי שלא ליתי ליזולוי בתרומה. והקשה הגרע"א, אמאי לא פירש הטעם משום דמדרבען חייב בתרומה והוה מהחוב על החוב. ותירץ, כיון דרצה להפריש על הנקוב הוי הפרשה בטעות ואיןו תרומה.

(יא) גמי, בחר מגנא לא צית. הקשה הריטב"א, (בקידושין מו:), דמשמע דהכא לרי' נתן אף בחד מנא צית, וכדפסק הרמב"ם (פ"ה מתרומות ה"ח) כרבי נתן ברבי אוושעיא, ואמאי בקידושין פשיטה לאגמ' דבחד מנא לא צית. ותירץ, דהתם הגמי' אליבא דشمואל, ולא קיימת לנו הכא.

(יב) רשי"ד ד"ה בתרי מאני צית, בתוה"ד, דתורייהו בחוד מנא רב. מבואר ברשי"ד דתרי מנא הוא כפשו. אבל הריטב"א פירש, דחד מנא היינו סוג אחד דההינו ששניהם נקובים. מה שאין כן נקוב ואינו נקוב הם ב' סוגים.

דף פט ע"ב

(יג) גמי, אם איןנו קדוש נשיאות חטא למה. הקשה התוס' הרא"ש, לרבע דסבירה ליה דכל מייל דאמר רחמנא לא תעביד اي עביד לא מהני, ואך על פי כן לוכה משום דבר אמראי דכתוב בתורה. מה ראיית הגמי' דקדוש, דלמא איןנו קדוש, ונושא חטא משום דבר אמראי דכתוב בתורה. ותירץ, דהכא אי אינו קדוש אין חטא כיון דין אין שם תרומה עלי. והtos' בקידושין (מו:) בד"ה אם אינו תירצעו, דהכא על ברוח מהני, ראם לא כן מאין אשומעין קרא, פשיטה דנושא חטא, דכבר כתבה להפריש מן היפה.

(יד) רשי"ד ד"ה את אשתו קטנה, בתוה"ד, ולא אמרין שמא עתידה היתה למאנן. הקשו מהירוש"ל הגרע"א והערוך לנר. לבית שמא Mai טעמא תלוי דין זה במיאון, הא אית להו להדייא לקמן (קו). ולאחר חופה אינה יכולת למאנן, אפשרו אם היא קטנה, והגמי' אמרה להדייא דלדידיה בעו חופה. ותירץ מהירוש"ל, דבית שמא ליישת בית הלל אמר. וכותב דין משמע קצת לשון הגמי', "והה כי אמרי ב"ש לבית הלל". והקרן אורה דהה דבריו

יעקב, מה הכריחו לומר כן.

(ה) גמי, ואי בעית אמא וכו' ור' מנחם בר יוסי היא. הקשה הגרע"א, דאם כן מי אריא כהן, אפילו לישראל כפין משום דהוא ספק זונה לבועל.

(כ) רשי"ד ד"ה הרי בגין שנים, הרי הוא חשוב שנים. כתוב העורך לנר, דMOVICH מרש"י למד כהריטב"א (ז' הובא לעיל אות י'ב), דעת אחד נאמן הכא מדאוריתא. ודלא בתוס' ד"ה מתוך חומר.

(כב) גמי, נמצא זה מחוזיר גורשו. הקשה העורך לנר, דלמא לאיסור מיתה חששו, ולאיסור לאו לא חששו. ותירץ, דטמיר אגמי' דלעיל (פב.) דמה לי אישור לאו מה לי אישור ברת.

דף פט ע"א

(א) גמי, מכלל שלא בעיא גט, הקשה הריטב"א, אמאי לא מקשין בקיוצר, מדאמר שנטע לה גט - לשון דיעבד, ממשמע, דמעיקר הדין לא בעיא. ותירץ, דהה דחי דהכי קאמר אף על פי שנטע לה גט. והערוך לנר תירץ,

דהה דחי דהכי קאמר, נתן לה גט ומטה, ונקט לשון דיעבד על מה שמטה.

(ב) גמי, רשא נמי אמרוי נישואי טעונה. הקשה העורך לנר, בשלמא בסיפא תלי בעיות, משום דחוזו דחוורת לראשון, אבל בראשא דאיתנה חוותת לראשון לא מיתלי בעיות, דאי הוא טעה הייתה חוותת לראשון. וכותב, דMOVICH כרש"י, דהטעות היינו שהתנה על מנת שהוא כהן, ובטעות זו אין חילוק אם חוותת לראשון או לא. ודלא בתוס' ד"ה אמרוי דהטעות, דהו גירושי טעונה.

(ג) גמי, רשא דעבדא אסורה. כתוב הריטב"א, שלא דוקא אי נבעל אלא הוא הדין נכנסה לחופה, דסיפא לא שרייא אלא בנתקדשה לחוד.

(ד) רשי"ד ד"ה קנסוה רבנן, ולא תלינן לקולא. מבואר ברשי"ד דעידיין ציריך לגיראה דרב הונא, דשמעו יאמרו גירש זה וכו', וקנסוה משום דחישין לדברי העולם. והקשה הריטב"א, כיון שרוצים חכמים לקנסה שלא תצא לשוק בלבד גט שני, הרי הדבר מסור בידם לאויסרה דרך גיראה ולמה יתלו תקנות בبوك סרייקי, שייאמרו העולם מה שאינם אמורים, זה ודאי גנאי גדול לו"ל וקלקל לגורותם. לך' פירש, דהשתאות הדורין מדור הבונא למגורי, ובלאו הוא טעמא קנסוה רבנן להצריכה גט ברישא, משום דעבדא איסורה. אלא הטעם כדי לעגן אותה שלא תנשא בלבד גט. עוד פירש, דהטעם כדי לברר איסורו של ראשון, דבשותהא ציריכא גט מן השני, קיימו חכמים קדושים. כדי שתהא אצלך ראיון באשותו של שני, להיאסר עליו. ולעתות הולד ממנו ממזור, קודם גירושי שני. וכבדתנן תצא מזה ומזה והולד ממזר מזה ומזה.

(ה) Tos' ד"ה, Mai טעמא, בסותה"ד, כדי פנחת כל הנודרת על דעת בעלה נודרת. מבואר, דטעמי דרי' פנחס נאמר להיכא דמייפר מדרבען. אבל הר"ן בנדרים (עג:) ד"ה ואיבא דילפי פירש, דטעמו נאמר גם להיכא דמייפר מדאוריתא, דמשום היכי זיבתה תורה לבעל כח זה.

(ו) רשי"ד ד"ה תנאי בתובה, בתוה"ד, ופירוט שאל נמי לא משלם. פירש הריטב"א, דפירות היינו דין פירות, כמו שכתו בtos' לעיל (פה). ד"ה אלמנה. וביאר האור גדול (במונתניתין), דהוקשה לרשי"ד, דאי אירוי לענין דין פירות, למה ליה לטעם דתנאי בתובה כתובה כתובה, תיפוק ליה משום שלא קרינה ביה ואהדרין למединתך, לרבע בכחותך (נא): אבל שאין איסור שביה גורם לה, אין חייב לפדותה. ואך איבי לא פליג אל גבי כהן, דכוותב אהדרין למединתך. אבל בישראל דכוותב אהדרין לי לאינטו,

דרכך הזרען

מכתב יבמות דף פט – דף צ

ימבת – יא טבת התשע"ה

מסכימים שאחר יירש והם יקברו. וכל שכן מי שאינו קרובים, שאין נזקין לאשה שיש לה יורשים וקרובים. לפיכך עשווה כמת מצוה והטילה עליו, כיון שהוא מוטלת עליו, גנאי הדבר לקבורה ע"י אחרים, ועודל כבוד הבריות שודוחה לא תעשה זה. והרשב"א הקשה, דלפי זה למה אסרה תורה אהוטו בעולה. ועל כן באיר, דלא אמרו כן אלא באשותו קטנה, לפיה שאינו יורשה דבר תורה. ומשום הכי קרי ולא ענו לה, אף הוא קרי ולא ענו לה לבירה. וכיון שאינו צריך לקבע אלא משום דליך דמייטפל בה, הרי זו כמת מצוה שטומאה דחויה ומורתת אצל. ואינו זוקק לשבור אחרים לקבורה, אלא הרי הוא בכחן אצל מת מצוה כשאין אחרים רוצין לקבור אלא בשבר, שאין אתה מחייב את הכהן לשבור ושלא יטמא, אלא מטמא הוא ואין צריך לשבור. מה שאין כן אהוטו בעולה או אשתו פטולה שכן מוטליין עליהם לקבע במונען, וכיון שכן שוכר וקובר ואין מטמא.

דף צ' ע"א

(א) גמי, והוינו בה במויד אין תלמידיו תשומין, תבא עליו ברכה וכו'. כתוב הריטב"א, והוא הוזין דקשייא ארישא, דבاقل תרומה טמאה אמראי משלם חולין טהורים והוא התרומה שאכל טמאה היא. אלא דעתיפא ליה להקשות מסיפה דמיירி במויד דאף בדיעבד אין תלמידיו תשומין. אמן רשי"ג בגיטין (נד). ד"ה משלם כתוב, דהוקשיא מהרישא. והמהר"ם (שם), באיר דבריו דסבירא ליה דברתורי קשיא לא, וכבריתב"א.

(ב) רשי"ג ד"ה דאכל מניה, ואע"ג דתשומין נעשים תרומה ולא חזוי ליה בימי טומאה וכו'. תירץ המצתה איתן, דהא אמרין דתשומין טמאין גדיודילין חולין. ובכתב הרמב"ם (פי"י מתרומות הט"ו) על פי היירושלמי. אמן תרומה טמאה לא מהני בה תיקון בזרעה, וכדיקייא לאן בשבת (יז). ובפסחים (لد), דגידולי תרומה הוא תרומה בין בטהור ובין בטמאה.

(ג) רשי"ג ד"ה תרומה טמאה, בתוה"ר, וכחן טמא קאי עליה בmittah. הקשה הגרע"א (בגליין הש"ט), דהא איתא בחולין (קיג): אמר שמואל משום ר' אלעזר מנין לחייב טמא שאכל תרומה טמאה שאינו בmittah שנאמר "ומתו בו כי יהללו" פרט לו שמחוללת ועומדת. ובחדושי הגרע"א (הנדפסים מספר וחוזת ליהודה) הוסיף, דאף דכתבו התוס' בחולין (קא). ד"ה בנטמא, הדינו דוקא בנטמא התרומה ואחר כך נתמא הגוף, אבל בנטמא הגוף ואחר כך נתמא התרומה חייב mittah. מכל מקום, אכתי תיקשי מה כתב רשי"ג בסתמא, דלא מazi לאכלה בימי טומאותו משום דבmittah היא, ולא חילק דבנטמא התרומה ואחר כך הגוף לא הויא בmittah. ותירץ, דרש"י סבר, דמנוגיתין דרכה (י"א, ג) פליגא אשモאל, וסבירה דבכל גונא هو בmittah, וכבר כתוב הר"ש (שם).

(ד) רשי"ג מהכא, דחולין טמאים נמי ראוין להיות קודש כדראילען. כתוב המקדרש דור (תרומות סימן נב), דלפי זה כחן שאכל תרומה עצמו, אסור להפריש חולין טמאים, משום דינה דרבנן אילען דלכתהילה לא יתרום מן הרעה על היפה. אמן רשי"ג בגיטין (נד). ד"ה אין כתוב, דקנסותו משום דנתכוין להפسيد הכהן בחולין טמאין, ולפי זה באוכל תרומה עצמו דלא שיר החפט כהן, יכול אף לכתהילה לשולם חולין טמאים.

(ה) Tos' ד"ה אכל, בתוה"ר, ואפילו אכל תרומה משל עצמו מפרשן קרן הרואין להיות קודש לעצמו. אמן הרמב"ם (פי"י מתרומות ה"ב) כתוב, דמשלם קרן וחומש לכהן והכהן נותן לו דמייהם. ובאייר המקדרש דור (סימן

ובתיב, דירושה אינה תלואה במיאון. וכל אחד מהנתנים אמר דין ולא לדבריהם דבית היל. (עיין בדבריו) [אמנם אי יעוזין בדברי המהרש"ל, הרוי הקדים, שדבריו רק למי שבিaro שהכל באן תלוי במיאון. ולכארה לטברת הקרן אורחה דאם כן אין כאן קושיא]. גם העורך לנר באיר, דמה שפירש רש"י כן הינו דוקא אליבא דב"ה. דלב"ש בעינן הכא גדולות ממש, כדי לאו הכי לא יירת לה, דaninevo לא סביר לטעם דהפקר בית דין הפקר כאן. ולפי זה ישב קושית התוס' ד"ה בקומהה. אמן הגרע"א, הקשה דאליבא דבית היל נמי אי אפשר לומר להאי טעמא. דממה נפשך, לדידחו בלא חופה גודלה נמי אינו יורשה, ואם בקטנה הרי לא הויא מה שנשאה לעניין מיאון, שכל זמן שקטנה יכולה למיאן. ונשאר בעריך עיון גדול.

(טו) רשי"ג מדאוריתא אבהו יritten לה, כלומר קרובוי האב. הקשה הגרע"א, דמשכחת נמי אבוחה ממש, בגין יתומה בחו"י האב שהשייה אביה ונתגרשה, דaina בירושתו. וכותב העורך לנר, דמתתמא לא איירי בכחאי גונא. ולכארה יש לומר, דכשיש לה אב אין מיטמא לה, דaina מות מצוה, משום שאביה יכול ליטמאות, ועיין לקמן אות י"ז דלערוך לנר שנייהם יטמאו. (יב.ז.).

(טו) גמי, ר' אליעזר אומר מהבא אלה הנחלות. באיר בעין אליו, שלא ניחא ליה למדידר מ"כ כל אשר לא יבוא". משום דמהתם לא חזין דיש להם כח אלא היכא דפשעו, והוא מצינו שמפקירים אפילו היכא דלא פשע. בגין לעיל (עת): רשי"ג ד"ה חלקנו. והוא דכתבו התוס' לקמן (צ). ד"ה אזיל, שלא הפקירו היכא דלא פשע, הינו דלא הפקירו לכתהילה, אבל בדיעבד מפקרים. [ולעל (עת): צריך לומר דחשיב לכתהילה כיון דישראל בקשו. י"ג.ו.].

(ו) גמי, מדאוריתא אביה מיטמא לה. הקשה המשנה למילך (פ"ד מאבל ה"ז), דמשמע דאחר תקנת חכמים אין אביה מיטמא לה, ואיך אפשר לומר לנו, דכוונות הגמי, מדאוריתא אין יכול ליטמא לה אלא אביה, והיכא שאין לה אב תקנו שבעה הכהן יטמא לה. אבל אם אביה חי אף אביה יכול ליטמא לה.

(ז) גמי, משום דהו לה מות מצוה. כתוב בחידושים רבי אברהם מן ההר, דלמאן דאמר דבעל יורש אשתו מדרבןן, אף בעל דהיא אשתו מדאוריתא, איןו מיטמא אלא מдин מות מצוה. ומה שדרשו "כ"י אם לשארו הAKER אליו לה יטמא" דהינו אשתו, והוא אסמכתה בעלמא. וגם מה שמתאבל עליה איןו אלא מדרבןן. והיכא איירי למיאן דאמר דירוש מדאוריתא, דלשיטתו בעל גמור מיטמא ומתאבל מדאוריתא.

(יט) גמי, קרייא ולא ענו לה. פירוש התוס' בנזיר (מצג): ד"ה והאי מות, דהmittah קורא ולא ענו לו. וכן דיק הראב"ן (כך) מגรสת הגمرا קרייא ולא ענו לה. שפירשו, כל שהחוללה עצמו קורא לקבעו, ואין יורשין שעוניין אותן. ואם כן, כל שאין לו קרובים רואויים לירשו, כהן מיטמא לו, ולפיכך הוא קובר אשתו קטנה כמת מצוה. אבל היביא דבירושלמי דניר (פ"ז ה"א) משמע, דכל שהכהן קורא לאחרים לקבورو למות ואין עוניין אותן קامر. הוא יש מי שמטפל בו אסור לו להיטמא. וכותב, אכן נראין הדברים שאין כהן מיטמא למות מצוה אלא משום בכבוד הבריות, וכיון שאפשר ע"י אחרים למה יטמא. אמן כתוב דיש לפреш דהיכי אמר, אם אתה אומר שלא יטמא לה בעלה, היא עצמה קוראה לקבורה, ואין עונה אותה. שהבעל איןו קורא ולא קובר, קרובים אין עוניין אותה ולא משגיחין עליה, משום שלא

שם בריותות ושבק הנך שם משניות. ותירץ, נדרש לומר שלא בראשי"
ד"ה אמר ר' חסדא אמר לרבה ה כי, אלא דבר אחד בר רב הונא שנשלח
על ידי ר' חסדא לרבה (ובכלול פט): אמר ה כי, והוא ר' חסדא עצמו
ידע חילוק בין קומ ועשה לשב ואל תעשה, ולכך מסר ביד רב אחד הני
בריותות דהוו קומ ועשה. אבל רב אחד לא ידע להלך כן, ורצה להקשוט
בעצמו מהני משניות. אלא לאחר שתרץ לו לרבה דשב ואל תעשה שני,

אמר רב אחד דבראי לאותובך מעREL והוזה, דהינו דמדגמי רצתי
להקשוט ה כי, אמן עתה שפיר יש לרץ דשב ואל תעשה שני.

יג' גמ', הכל לפי שעיה שמע לו. הקשה הריטב"א, היאך בעי להוכיח
מאליחו הא אייכא למידק, ודוקא בהוראת שעיה כהותם שומען לו, אבל
לא בתקנה לדורות. ותירץ, דהשתא טלקא דעתין ד'לפי שעיה' [פירוש],
שהשעה גרומה לבן[ן] הינו שהנבי או הבית דין מוריון שום תיקון או סייג
لتורה אפילו לדורות, לאפוקי שלא יאמורו שחזר בו הקב"ה ממצוה
מסויימת, דהו בכלל לא תגרע.

יד) גמ', מיגדר מילתא שני. פירוש הרמב"ן, דהו הדין בבית דין דמצו
למיגדר מילתא בעקבית דבר מן התורה. והקשה הרשב"א,adam כדבריו
זהו ליה למימר אלא מיגדר מילתא שני. ולכך פירוש בראשי" בד"ה
מיגדר, וכרבינו חננאל, דאליהו דהשיבן על ידי כך מעבודת כוכבים.
טו) גמ' שוויה רבנן **לבעלתו בעולת זונות**. הרשב"ם בבבא בתרא (מח): בד"ה
תינח, בסותה"ד הקשה, הא כיוון דמתואריתא היאך יכולם לעשות ביאתו
בבית צותה. ותירץ, דכיוון דמתקדש על דעת חכמים, והם אמרו שלא להו
קדושיםין, הרי מילא נعشית ביאתו צותה.

טו) רשי" ד"ה ואפקעניהם רבנן, על ידי גט זה לקידושין מינה ושינויו
למעותDKידושין מתנה למפרע. הקשה הckerן אוריה, adam בן אמרי בעין
למיימר דמקדש אדעתא דרבנן, והא בלאו ה כי יש כח ביד חכמים לאשוו
המעות מתנה ולבטל הקידושין. ועוד, דהיכן מצינו הפקר כזה שחל למפרע
וכבר נתאבלו המעות. לכך ביאר, דין זה מדין הפקר אלא דכיוון דתלה
בדעת חכמים והם אמרו שלא יהולו הקידושין, מילא הוא המעות מתנה.

יז) בא"ד, בתוה"ד ושינויו למעותDKידושין מתנה למפרע. וכן פירוש
בכתובות (ג). ובגיטין (לג). ווצריך עיוןמאי טעםם בעי לפреш דהו מעות
מתנה, ולכארה היא תקנה מיעודת שעשו למעותיו מתנה. ולא פירוש
דעשה למעות הפקר, ומילא אין הקדרון קדושים. (צ.ב.) ואולי ממשום
זהו קנס שעשה דבר שלא ברצו חכמים. ואמן הרשב"ם בבבא בתרא
(מח): בד"ה תינח פירוש, דהו כי קדרה בגול ובחמס שלא היו קדושים.

יח) רשי" ד"ה אמר ליה, בתוה"ד, ואית דעתך תינח קדיש בכתפא
דקידושי בסוף דרבנן. כתוב העורך לנער, דכן היא שיטת הרמב"ם (פ"א
מאישות ה"ב) דקידושי בסוף הו מדרבי טופרים, כיוון דילפין להו מגירה
שווה (קידושין ב), וכל מי דאתי מ"ג מידות הוי מדרבי טופרים. אמן
כתב, דזה והוא דקידושי בסוף מועלן מדרואיריתא, ולא קרי להו מדרבי
טופרים אלא משום דברען לטופרים שיאמרו דמהני מן התורה, ולכך
אמרו דמתקדש אדעתא דרבנן, שעריכים אנו לדעת חכמים דקידושי בסוף
מהנו מדרואיריתא.

יט) גמ' ושוב מעשה באדם אחד שהטיח באשותו תחת התאננה... לא מפני
שראוו לךך וכו'. לבאורה ציריך עיון, אמן אין ראוי לךך, הא איתא לעיל
(nb.). דרב מגיד אמרן דמתקדש בשוקא משום פריצותא. וכל שכן הכא
שהוא פריצותא גמורה. ובשלמא לאותם שיטות דבמכת מרדות אין ל"ט

ב"א) דלחות דין אוכל תרומות עצמו בגין שאר אוכל תרומה, דמשלים קרן
לבאים וחומש לכל בגין שיריצה. ומשום ה כי סברי דהקרן לעצמו דהוא
הבעלם, אבל בגין שאינו בגין ציריך ליתן החומש בגין. אמן הרמב"ם
סבר דבאוכל תרומות עצמו לא שייר כל דין תשולם אוכל תרומה,
והוא דין מיוחד צריך להפריש וליתן בגין כדי שיתקיים, וראשי ליטול
הימנו דמים.

ו) בא"ד, אבל בשוגג חייב אף על גב שלא גלי קרא בכרת וכו'. ביאר
המהר"ם, דרצונם לומר דין בגין לרוץ כוותרכו לעיל בסמור, גלי קרא
ד'ויסף חמישיתו עליו', דהא לא אשכחן קרא דגלי בחמצ בפסח בשוגג
שהוא בכרת, ואם כן נימא קים לייה בדרבה מיניה, ועל כרחך דבשוגג לא
אמירין ה כי ממשום דלבפרה אתה.

ז) Tos' ד"ה בשוגג, אין לפреш ה כי שוגג ומזיד אכילה קאי כדפירים
ריב"ן. הריטב"א הקשה נמי על פירוש ריב"ן, دائמייר במקוק באכילה אם
בן דינו בשאר מזיק דפטור מן התורה אף מקרן, וכדיאתא בחוילין (קל):
דמזיק מתנות כהונה או שאכלן פטור. והמאיר הקשה על ריב"ן, דור אינו
משלם במזיד בגין דלוקה, ואין אדם לוכה ומשלם.

ח) בא"ד, דאפיילו סובין יכול לשלם דתשולם אין נעשין קודש. כתוב
הערוך לנער, דדעת ריב"ן כהרמב"ם (פ"י מתרומות הי"ח), דהאוכל מזיד
ומשלם, ציריך לשלם דבר הרואין להיות קודש אבל התשלומיין אין נעשין
תרומה. ומשום ה כי מזיד אין תשולם בגין דציריך לשלם דבר
הראוי להיות קודש.

ט) Tos' ד"ה חסורי, בתוה"ד, ויש לומר דמשלם חולין טמאים כל כר
דבשנעין תרומה טמא יהו שום להטקה בתרומה טהורה שאכל.
אמנם הריטב"א כתוב, דגם אם משלם לפי מדחה, מכל מקום אולין בתר
שעת נתינה, וההיא שעתא אכתי אינה תרומה, ושפיר שוו חולין טמאים
בידי ישראל כתרומה טהורה ביד בגין.

י) Tos' ד"ה איזיל בגין, ואם תאמר ולמה אינו מדריך דמדאוריתא
תשולםו תשולםין ונעשית תרומה וכו'. כתוב הckerן אוריה, דלשיטת
הרמב"ם והריב"ן [הובא לעיל אותן] אומנם ריב"ן חננאל גרט, וכיוון דבשער לא
מתאכילד בעליים היכי מתחכפרי, והא כתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם",
ובאה מדאוריתא נמי איןחולין נעשין קודש ולא הוא תרומה.

יא) גמ', סוף סוף קמתקרא אכילתבשר וכו'. כתוב הרמב"ן, דהගירסת
שלפנינו היא גירסת רשי". אמן רבינו חננאל גרט, וכיוון דבשער לא
מתאכילד בעליים היכי מתחכפרי, והא כתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם",
ומশמעו דכל שאין הכהנים אוכלים לא נתכפרו בעליים. והקשה הרמב"ן
שהרי בשור שנטמא, אף על פי שאינו נאכל לכהנים [שהרי אין הצעץ מרצה
על האוכלי להאכיל בטומאת בשור], מכל מקום נתכפרו בעליים על ידי
הדם. ותירץ הרשב"א, דבshallא נתמא הבשר ואפשר לאוכלו, גזירות הכתוב
דלא נתכפרו בעליים לא אכילת כהנים, אבל נשטמא ואינו נאכל
נתכפרו בעליים על ידי הצעץ. וכי הא גונא מצינו באימורים (פסחים נת):
רכי איתנהו מעכביין הבשר מאכילה, אך אם נתמאו או נאבדו אין
מעכביין.

דָּרְךָ הַזְּמָן

מכתב יבמות דף צ – דף צא

יא טבת – יב טבת התשע"ה

דף צא ע"א

א) גמי, ובת לוי מן המערש מי מיפסלא בזנות. הקשה העורך לנר, דמלישנא דגמרא משמע דלא פרכין דאייה נפסלת בזנות, אלא לשינויו ד"בת לוי מן המערש אצטיריכא ליה". והקשה, דזה בלאו הכי קשיא אמרתניתין, אמאני נפסלת בת לוי מעשר. ותרץ, דזה וראי דקשיא מבת אמרתניתין, אמאני נפסלת בת לוי מעשר. סבירא ליה למתקן, דאין לאלה רוחוד, אלא דהמקשן סבר דבנקל יש להרץ דמשום קנסא הו. אבל לאחר דמשני דנקט מן הכהונה אגב מן המערש, סבירא ליה למתקן, דלא לתרץ דמשום קנסא הוא אדם בן דרבנן, ולא מסתבר דתני דאוריתא אתו דרבנן. ואך על פ"י בן שני התרצען דמשום קנסא הוא, ואין הכי נמי דנקט כהונה דאוריתא אגב מעשר דרבנן.

ב) גמי, אחיו של ראשון חולץ מדרבנן ולא מיבם מדרבנן. ביאר בתוס' הגרע"א (במשניות בפרקין אותן פ'), דאיינו מיבם מדרבנן מתרי טעמי: א. דלא דיקא קרואוי והוא כמוני, וסוטה דרבנן היא דאסורה בייבום. ב. דכינן דעתrica געמן השני מטעמא דשמא יאמרו דגירוש הראשון, והוא כמייבם גירושת אהיו.

ג) גמי, אחיו של שני חולץ מדרבנן ולא מיבם לא מדוריתא ולא מדרבנן. כתוב בתוס' הגרע"א (במשניות בפרקין אותן פ), דלא מעא טעם אמראי איינו מיבם, שהרי לא שייכי בהה הטעמים דמחמתן אחיו של ראשון איינו מיבם, [עיין באות הקודמת], דלטעמא קמא דהיא מזידה ואסורה לבועל, אינה אשת אחיו אלא בזנות היהת עמו. ולטעם דיאמרו שגירש ראשון ונשא שני, שפיר מורתת לו ליבום. אמן הרשי"ש ביאר, דטעמא משומן דנראית בסוטה שנשאת לבועל, דאסורה בייבום מדוריתא. והעורך לנר (עליל פ'): כתוב, דבירושלמי (פ"י ה"א) איתא טעמא, משומן דבשם שאסורה לבעל בר' אסורה לבועל, וכבש שאסורה לאחיו של בעל בר' אסורה לאחיו של בוועל.

ד) רשי"י ד"ה בתמורה דרבנן, דאילו בתמורה דאוריתא לא איצטריך למתניתין דכינן דקנסוה אמעשר כל שכן אטורומה. הרשב"א פירש טעם אחר, دائמיירי בתמורה דאוריתא פשיטה, דאך דבאונס אינה זונה, מכל מקום נבעלה לפטול לה ופסולה בין לכיהונה ובין לתמורה. וכותב העורך לנר, دائולי לשיטתם, דריש"י סבירא ליה לעיל (ע). ד"ה נשיהם, דנבעה לפטול לה נפסלת לתמורה דשויה חלהה זונה היא. [וכבדיאר העורך לנר שם אמן דבוריו צרכים עיין מהא דאיתא ברשי"י לעיל (לה).] ד"ה נפסלו מטורומה וכו', דנטפלחה מ"זות בchan כי תהיה לאיש זור" וכותבו התוס' (שם) בד"ה ע"ט, דלא סבר דמייפסלא משום זונה. (ג.מ.פ.) ואם כן למאן דאמר דבאונס לאו זונה היא, לא נפטלה אלא מדרבנן, ושפיר בעי לאשומועין דאך דאנוסה היא ופסולה רק מדרבנן, מכל מקום פטולה לתמורה ועשהה כוונה ברצון. אמן הרשב"א (שם) סבר, דنبעה לפטול לה הוא פטול עצמי ולא משומן זונה, ואם כן פשיטה דפטולה.

ה) רשי"י ד"ה בתובה Mai עיבידתה, הא תנן ברישא אין לה כתובה. כתוב הרשי"ש, דלולי פירוש רשי"י היה נראה לפרש: דהקוושיא היא, דירושיו של בעל Mai עיבידתיה הולגי הכתובה, וירושה זהה ליה למינקת.

ו) תוס' ד"ה אמר, בתוח"ד, דקנסוה שלא ליתן מעשר לה אף על פי שמורתת לאוכלו. כתוב הרמב"ם (פ"א ממיעשר ה"ב), מי שמנה שמת בעלה, או העיד לה עד אחד ונישאת. ואחר כך בא בעלה, קנסו אותה חכמים שתהיה אסורה במעשר. וכותב המשנה למלך, לדעת הרמב"ם קנסוה חכמים ונארה אף באכילה, ולא בתותס.

מלךות (העורך ערך מריך והרמב"ם בפירוש המשנה נזיר פ"ב, מ"ג)أتي שפיר. אי נימא דהכא הלכוו ל"ט מלוקות. אמן לשיטת הריב"ש (תשובה צ'), שכחוב בשם Tos' דלוכה ל"ט בשל תורה, אלא שאינן חזוקות. ואין לומר, דהכא הלכוו בחוק. דהעיקר חסר מן הספר. ועיין בבעל הטורות כי תצא כ"ב) דgres וסקלחו ולביריו אני שפיר. (ג.מ.פ.) אמן יש לומר דמשמעות לשון הגם, "אין ראיו לך" היו מיעיק הדין מדאוריתא, דהא לשון הגם, "שמעתי שב"ד מלין וועונשין שלא מן התורה" וכו'.

ב) תוס' ד"ה בולחו, בתוח"ד, hei עובר בידים. כתוב התוספות הרא"ש, דלמאן דאמר דעתית חובה לטלית היא לא קשיא, דהא מיד שקנאה מתחייב בצעיתה ואפילו במונחת בקופטא, והו שב ואל תעשה. אמן למאן דאמר דחויב גברא היא ודאי קשיא שהרי חייבתו תורה להטיל ציצית בטלית שלובש ולא ילבשנה بلا ציצית. והקשה העורך לנר, דהא היי מיליאת דרב חסדא היא, ואיזהו סבירא ליה (מנחות מב): ציצית חובה לטלית היא, ומאי קשיא להו. והכריח מהא כדבריו [עיין לעיל אות י"ב], דרב אהא בר הונא אמר לה, ולא רב חסדא. ומשום הכי לא מסתבר לחויב דסביר דחויב לטלית היא ודלא בהלכטה.

כ) בא"ד, בתוח"ד, דשאני כלאים דעיקר האיסור בשעת לבישה שלבש באיסור. הקשה הקובץ העורות (סימן ט, יח), הא כיון דסבירו התוס' בקושיתם דאיסור כלאים איינו חל אחר לבישה כמו בצעיתה, אמראי לא הקשו בפשיותה האיך משכחת לה כל מלוקות בכלאים, והרי הלבישה אינה אסורה והשהייה לא חשיבא מעשה. ותרץ, דאך על פ"י דחשיבת אסורה ולא הלבישה, מכל מקום לוקה מחמת מעשה האיסור שלבישה, ולא גרע מניקף המטייע למקייף דלוכה אף דליך מאשה איסור בניקף, וכן המבשיל ביום טוב דלוכה אף דגוף האיסור דהו בישול נעשה מלאלי.

כב) תוס' שם, עיין בעורך לנר שהביא מתשו' שאגת אריה (ס"ל) [וכן הוא בטוריaben (חגיגה ב.)] שהקשה על דבריהם, הא כיון דאיסור הכלאים נאמר כבר משעת הלבישה, וחוויב הציצית נאמר רק אחר העיטוף, איך אמרין שהותר איסור כלאים בצעיתה, משום דאתה עשה ודחי לא תעשה, הרבי בעידן דעובד אלוא אכתי איינו מקיים עשה. ותרץ, דכינן דלא שיר לקיים המצוות עשה דעתית בבעד זה ולא עקרות הלאו דכלאים, חшиб מעשה הלבישה הקשר מצווה ואתחלתה דמצווה. [ועיין באות הקודמת, ומה שהעיר בשיעורי ר' שמואל ב"ב יג. על התוס' שם בד"ה כופין את רבבו.]

כג) תוס' ד"ה וליגמור מיניה, בתוח"ד, משום דאיתחזק בנביות היו סומכים עליו וכו'. ביאר המהר"ס, דרצו נום למאר: דלעולם לבית דין נמי שרי לעבור בשידועים דאייכא בהא משום מגדר מילחאה, אלא התרם אם לא היה אליו מוחזק. איך סמכו עליו להקוריב שחוטוי חזק, כדי שתרד אש, ונמצעה דעוברין על דברי תורה. ומשום הכי בעין לטעמא דטמכו עללו, דהיה מוחזק בנביות.

כד) גמי, שארו זו אשתו. כתבו הרמב"ן והריטב"א, דמוכח מהכא, דכenh מיטמא לאשתו כשרה מדאוריתא. אמן הרמב"ם (פ"ב מאבל ה"ז) כתוב, דאין כהן מיטמא לאשתו אלא מדרבי טופרים שעשויה כמת מצווה. וכותב הרדב"ז (שם) דמדרben היא. אבל הכסף משנה (שם) כתוב, דגם לדעת הרמב"ם מדאוריתא היא, ונukt הטעם שעשויה כמת מצווה ממשום קטנה.

עבדין עובדא הכל, ולא אמרין דבר עלייה לה לקרוא הגט. טו) בא"ר, אבל בסופו מי קפידא איבא. תירץ התוס' הרא"ש, דעתמא משום דחוישין דיהא מי שיראה הגט ומזכיר כתוב יד הסופר, יודע שהסתופר לא היה באותו היום במקום ההוא, ויטען שאדם אחר כתבו וויף כתוב יד הסופר, כדי ישיברו שאותו שציווה הבעל יכתוב. ונפיק לעז על הגט. ומה דאמר רב בספרי, עצה טוביה היא, כדי שלא יוציאו לעז על העדים. וכל זה דוקא בגין, אבל בשאר שורות דיליכא בהו לעז לא חישיןן. טז) בא"ר, והוא דגיטין המאוחרים כשרים היינו שהහדים והסתופר היו באותו העיר בזמנן הכתוב בגין. כתוב מהרש"א, דמנה דנקטו התוס' העדים והסתופר, מוכח, דהא דכתבו לעיל דיהה סופר בمزorch לאו דוקא, משום עדים הוא, ולא כתבו כן בחלחל, אלא דשמא אפשר לומר כך. אבל

לפי האמת יש לחוש בין בטופר בין בעדים, כיון דוחמיירו בגין. יז) Tos' ד"ה תא שמע כל העניות, סלקא דעתך בכונס יבמותו שיר למיימר איבעי לה לאמתוני. הקשה מהרש"א במהדרורא בתרא, דהא בכמה דוכתי בש"ס מצינו דמשני פירכא קמייתא, ואף על פי כן מקשה פירכי אחרינא דmittarzu נמי בשינויו קמא, ולא חשו התוס' לך. ואמאי טrhoו התוס' לבאר הטלקא דעתך דבכל פירכא פירכא בסוגין, (וכמברואר בדיבורים דלהלן). ותירץ, דהיכא דסתמא דהש"ס הויא, שפיר פרכינן להו כהדי ומחדירין לכולחו בחדר שניינו. אמןם הכא פירכות דאמורי אין, ושפיר הקשו התוס' דכיוון דחויז איבעי לשינויו לאמתוני, לא היה צריך להקשות שב, וכן בהא דרבא ורב אש ורבינה. והמצפה איתנן תירץ בדברי התוס' בשבת (mag.) ד"ה כופת, דאפשר דהמקשה ידע דשפיר יש לרוץ

פירכוכתו, ואף על פי כן פירך דשמא ימצעו שינוי אחרינא.

יח) Tos' ד"ה שם עירוי, בתוה"ר, דהא בגיןן הבאים ממוניות חיים אי אפשר לידע מקום עמידתם באותו יום. הקשה העורך לנו, Mai ראה היא, והוא לא חישיןן לכתחוב אלא מקום שבו היה ביום שמסרו לשליה, דהא ודאי דכתבו יומ השלחיות, ולא יומ הנתינה, דמנין לו לידע شيئاן היום. ולכך ביאר בדרכיהם, כמצינו בתוס' הרא"ש דהקשה, היאיך גיטין הבאים ממוניות הימים כשרים, והוא לא ידיעין היכן עומדת האשה ביום הכתיבתה. ותירץ, שלא חישיןן למקום עמידתה באותו יום, וביע רק למיכתב בהיה מקום קבועות דירת האיש והאשה, וזה שפיר יכוין לדע במדינת הים, ואם אין יודען לא יכתבו כלל שם העיר ולא יפטל הגט, דאיינו נפלל אלא בשינויו שם עירה.

דף צב ע"א

א) גמי, מהו דתימה הויאל ואתאי לבית דין ושרין לה. ביאר הריטב"א, כלומר, שלא התרווה אלא על ידי הוראת בית דין, ככלא דמקמי נשואין הוה ותתסר, קא משמע לך. והקשה, ולימא הוא ולא בעי היה דהתקם. ותירץ, דמהר דהכא לחודא היה אמרין, דרבנן אלמורה לתקנתם דלא תיפקע משום כלל, ואף על גב דעתחוך הקול בבית דין,adam כן מה כה ביאר יפה. אבל בעלמא ודאי דניחס לה, ורק משמען דין דלא חישיןן.

ב) גמי, ליהטא למתרניתן מדרתני בי מדרשה. ביאר הריטב"א, דעתמא דධינן למתרניתן דיין משום הא ברייתא, משום דנסנית בית המדרש, ורקים לען דהלבטה כוותה. והקREN אורה כתוב, דזעירי קאי אסימא דAMILITIA דרי שמעון, וקאממר דלא קליימא לך כר' שמעון במה דפוטר בטעות דהוראת בית דין, אלא כדתני בי מדרשה, דעתאות לא מיקרי הוראה כלל.

ז) Tos' ד"ה כל שכן, בתוה"ר, משום דaicא לה איבה וגם מתוך כך אין לה מזונות. הריטב"א תירץ, דהא דנקט קנסא לאו דוקא. והכי קאמר: דכיוון דביהה דעיקר איסורה הוא לא קנס, ומוקמינן לה אעיקר דיןא שתהא באשתו. כל שכן לענין מציאתה ומעשי ידיה, דהויא באשתו שלא נפסידנו.

דף צא ע"ב

ח) גמי, ריבינה אמר לענין קרבן קתני. פירוש הריטב"א, דרבינה לא סבר בשינויו דרב אש, משום דאי מيري התנא בענינים שבין איש ואשה, הא ודאי דמייריב בכלין אף בגין. ומשום הבי תירץ, דהתנא לא מيري אלא לענין קרבן בלבד, שם נישאת בהוראת בית דין הרי היא כמוני פוטורה מרבנן.

ט) גמי, איבעי לה לאמתוני. ביאר הריטב"א, דהיה לה להמתין עד שתלך, או עד שייתגלו סימנייה לגמרי, דהא אית לה מקצת סימנייה. אמןם אם אין לה אפילו מקצת סימני אילונית, אינה צריכה להמתין. שלא אמרו דבריא המתנה אלא בדבר שיש לו צבחה.

י) גמי, אמר ליה ואשנויו ליקו וליטסמו. כתוב הרמ"א (בשולחן ערוך אבן העוזר סימן זז סעיף נה) בשם הרשב"א, דהיכא דנישאת על פי אונס או על פי הוראת בית דין, הויא כאנוסה, ומורתת לחזור לרשות. וכדוחין גבי מיכל בת שאל שחוורה לדוד, משום דאנוסה הייתה על פי שאל, או על פי הוראת בית דין במלואה ופרוטה. והקשה הקREN אורה, לדבורי הרשב"א, Mai טעמא דמאן דאמר לצריכה להביא קרבן אם עשתה בהוראת בית דין, הא אנוסה היא. ותירץ, דבראונס אינו נפטר מן הקרבן אלא היכא דעשה מצואה.

יא) גמי, אילמא קלא דבתר נישואין. הקשה הקREN אורה, דאיפלו אי הוילא דקודם נישואין אמא ניחוש ליה, הרי איכא עד המעד שמת והקול לא עדיף מעדר אחד. עוד הקשה, דkol הינו ששמע פלוני מפלוני והינו עד מפי עד, ועודות זו מהני בעדות אשה, ואמאי קרי ליה קלא הא הוילא עדות.

יב) רשי" ד"ה והלבכה צרצה, בתוה"ר, נמצאת זו אילונית ואין ביאתה פוטרת צרצה. כתוב הר"ש מדעתו, דהינו שמשמע פלוני מפלוני והינו עד אילונית מורתת ואיפלו בהכיר בה, ולכך אין ביאת אילונית פוטרת צרצה.

אבל לרבי אסי (שם עמוד א') אם הכיר בה פוטרת צרצה. ג) רשי" ד"ה החלכו צרות, בתוה"ר, דאלוניות מכך טעות הוא ולא אשתו היא. הקשה בחידושי הגרע"א, דמשמעו דרש"י סבר דהלבכה ברב אסי (לעיל יב.), דסביר דאילו לא מכך טעות הוא, הויא צרת ערוה ושפיר מורתת צרצה לעלמא. אמןם בר"ה והלבכה נקט כרבא (שם) [וכבאיור שהובא באוט הקודמת], דאיפלו בהכיר בה אין ביאתה פוטרת צרצה ואסורה לעלמא, דהא כתוב, דילפיןן "אשר תולד", פרט לאילונית שאינה يولדה. ולכארה תיפוק ליה דאיינה אשתו ופשיטה שאינה פוטרת צרצה,

אבל על כרchar דנקט כרבא דבכל גונא לא הויא צרת ערוה. ד) Tos' ד"ה היה, בתוה"ר, לא כמו שפירש ריב"ן דאבל קאי וכו'. העורך לנור יישב דעת ריב"ן, דלפי מי דמשנין הכא דaicא לה לאקוורי גיטא, על כרchar ד"ה היה במזorch" אבל קאי, דהיתה צריכה לקוראו, ולידייע אם בכתב מקום הבעל כראוי שהרי יודעתו. אבל אי אסופר Mai היה לה למייעבד, והוא בענין שלא יהיה כתוב בגין שם מקום שלא נכתב בו, ומניין לה אם כתבו הסופר במקומו או במקומות אחרים. אמן הטסוגיא בגיטין (פו). דמיינה הוכיחו התוס', אולא כמסקנא דסוגין, דהני שינוי דחיקי, ולא

מחיבי לאוין, אבל לרבען איןנו ממזר. י בא"ר, וביש ליה בנים איררי דהא קאמר הותם תצא מזה ומזה ושלשה עשר דבר בה. הקשה העורך לנער, אמרו החוץ ר' ליה ראייה מדרבען דיש לה בנים, שהרי אמרו עקיבא לרבען, והוא שפיר איכא ראייה מדרבען דיש לה בנים, שהרי אמרו דאיינו ממזר, ואפ' על פי כן סבירא להו דתצא. ותירץ, דמדרבען אין מוכח כל כר, דאפשר דלצדדים קאמרי, דביש ליה בנים אין הولد ממזר ובאיין לה בנים תצא. אמן מדברי רבי עקיבא שפיר מוכח דיש לה בנים. שהרי אמר, תצא ייג' דברים בה, ובכללם הא דהולד ממזר ושאיין יורשים כתובות בנין דכرين, ומדרבי עקיבא נשמע לרבען דמייר בהאי גונוא.

דף צב ע"ב

(יא) גם', אמר רב מנין שאין קידושין תופסין ביבמה וכו'. הצענת מענה (פ"ט מגירושין ה"ב) ביאר, דרב ושמואל פלייגי בגדר איסור יבמה לשוק, דלא ברא האיסור מכח היbum והרי הייא באשת איש שאין קידושין תופסין בה, ושמואל האיסור הוא מכח האח המת והוא בחיבי לאוין דתופסין בהן קידושין.

(יב) גם', ושמואל אמר בענויותינו צריכה גט, מספקא ליה לשמואל וכו'. הקשה המלא הרועים, כיון דמספקא ליה לשמואל, נוקי לה בחזקת פנואה. ודוחק לומר, דכיוון דמייר הכא קודם קידושין דאייכא זיקת יבמץין, לייכא חזקת פנואה. דהא מכל מקום אינה אשת איש והבא עליה איינו בחנק ואם כן שפיר הויא פנואה.

(יג) גם', מספקא ליה לשמואל האי לא ובוי אי דלא תפשי בה קידושין הוא דעתא. פירוש רשי"י לעיל (נה): ד"ה אי, דלא ברא ואיך לאו. דשמא מוקמינן לקרא שאין לשוק, אבל לשמואל מספקא ליה אי אייכא לאו. דשמא מוקמינן לקרא שאין קידושין תופסין בה. אמן התוס' ד"ה אי (שם), וכן הרשב"א (בسوוגין) כתבו, דגמ' לשמואל ודאי דאייכא לאו, אלא דמספקא ליה אי לאו בלחוד הוא דעתא, או דעתא נמי להא דלא תפשי בה קידושין.

(יד) גם', אםא קידושין ונישואין אין בה. ביאר הריטב"א, דלהאי שנויין צריך לומר דרב אמרה למילתיה בדרך תימה, דהא קידושין אין בה, וככל שכן שלא יהיו בה נישואין, דהיאך יתכן דקידושין לא יהוו בה ונישואין יש בה.

(טו) גם', נישואין יש בה בזונות. הקשה הריטב"א, אמר נקט נישואין והא לא אסורה אלא בזונות. ותירץ, דלשנא מעלייא נקט, ומيري בנישואין במזיד שם זנות גמורה. עד תירץ, דלא ברא המנוגא כיון דנאסרה בזונות והויא כערוה, והוא הדין דאסר לה בנישואין, גזירה אטו זנות.

(טז) גם', שומרת יבם שזונתה אסורה ליבמה. כתוב העורך לנער, דין לומר דמהא דנקט אסורה ליבמה, משמעו דדוקא לענין יבם שזונת ר' רב המנוגא באשת איש שזונתה, ולא לענין בועל. דהא איתא בסוטה (טו). דעתמא דרב המנוגא משומם דהוא באורתה שזונתה, ואם כן נאסרת גם לבועל. רק כתוב, דמאי דנקט אסורה ליבמה לאו דוקא.

(יז) שם, התוס' בסוטה (יח): כתבו דהכא בולי עלמא מודו דהויא חיבי לאוין, מכל מקום קידושין לא יתפסו בה, משום דכתיב "לא תהיה אשת המות וכו'". דהינו שלא תהיה בה הוויה, והינו שהיא כערוה, משום DAGIDIA ביבם והויא כארוסתו שזונתה. [ועיין לעיל אותן ח' מה שהביא הגרא"א בשם חכם אחד. ואם כן, כשהוא אדם על שומרת יבם לשם נישואין, כיון דבתחילה הביאה נאסרה ליבם ופקע זיקתה ונעשתה פנואה,

ג' גמ', דאיילו הורו בית דין בחלב ודם להיותרא והדר חזו טעמא לאיסורה. ביאר הרשב"א, דכשהורו בית דין בחלב ודם ולא התברר טעם ההיתר, ואחר כך הורו לאיסור ונתברר טעם האיסור, גם אם יחוורו להיתר הראשון לא נשמע להם, אלא אם כן יבררו טעם חזרתן. אבל بعد אחד שנאמן מדינא, אף שלא נתרבר ההיתר, ואחר כך היכשווו שניים ונתרבר האיסור על פיהם, ולגביה תרי חד hei כלל כלום, מכל מקום אם יבוא עד נוסף ויאמר דעתם מהימן, ולא אמרין דהוראה היא ואפ' על פי דרבא' טעו, נאמן האחרון קר טעו בזה. אלא לאו הוראה היא ואפ' על פי דרבא' פירש, דמייר בבית דין דהא לא הוחזק בשקרן. אך כתוב, דהרב"ם בר יוסף פירש, דמייר בדורו איסור יבמה שהתירו איסור חלב ודם, שהוחזקו בו עד השטה מסווג מצאו טעם להתיירו, ואחר כך מצאו טעם להעמיד איסור קמא, שלא מושגין בהו אם יתרווחושוב. כיוון שלא עדיף טעמא קמא מטעמא בתרא ומוקמינן אחזקה קמייתא. והכי נמי כשבא עד אחד והתרווח אף על פי שהחזקת איסור היהת, ובאו שניים ואוקמו אחזקה ואסורה, אפילו היכי אם יבוא עד אחד ויעיד כהראשון, מצטרפים להתרה.

(ד) גם', שחיבת בקרבן על כל אחד ואחד הויל וゴפין מוחלקין. הקשה המצתפה איתן, הא גבוי בא על חמיש נשים נידות, בעין קרא לחלק ולהחיב על כל אשה ואשה, וכן לגבי שפחה חרופה (שם ט.), וגם כן מൻן למימר מטעמא דגופין מוחלקין, לחיבת על כל בעל ובעל. ותירץ, דשאני הכא דוחקשו כל העיריות זה זהה, וכן הוקשו אשה לאשה, ושפיר ילפין מכלל העיריות דוחיב על כל אחת ואחת.

(ה) גם', ואחר כך אמרו לה חילוף הי' הדברים. ביאר הנימוקי יוסף (כח): מדיפי הריב"ף, שבאו שנים אחרים והזימים, ואמרו להם שביהם פלוני עמנו היותם, והוא פסקין דהאמינה התורה לאחרונים יותר מן הראשונים.

(ו) מתניין, אמרו לה מות בעלך ונתקדשה ואחר כך בא בעלה מותרת לחזור לו. כתוב הנימוקי יוסף (כט: מדיפי הריב"ף), דעתמא דמותרת לחזור לבعلה, משום דלא נעשתה בה עבירה ואין מקום לקונסה.

(ז) Tos' ד"ה ואמרו, בתוה"ד, דין לפреш דלמסקנא דגמ' הו דהכא מבעל ראשון ומבעל אחרון דהינו מיבם. כתוב המהרש"א, דנתכוונו לומר דין לפреш לפי המסקנא (לקמן צג): דሞקמינן לה بعد אחד, דמייר ביבם, ומסברא קנסין ואסרין לה עליו כדארשין לה לגבי הבעל. אמן הר"ש מדעסי כתוב, דנתכוונו להא דמשנין בראש סוגין, דנקט ראשון ואחרון משום הסיפה, ולא דחין היטלקא דעתך דמייר בראשון לפני השמועה, ואחרון לאחר השמועה, וגם למסקנא אמרין היכי.

(ח) שם, הקשה הגרא"א. מה כתבו התוס' רהטעם דלא הווי מומר מיבם משום טעות, הוא אף بلا טעות אין כאן מומרת דאוריתא כדאיתא לעיל (מט): דהיכל מודים דהבא על הסוטה אין הولد ממנה ממזר. ותירץ בשם חכם אחד, דאם הייתה סוטה דאוריתא פקע ממנה מצות יבום, וממילא אסורה ליבמה מדין אשת אח, ומושום היכי אי לאו משום טעות, היה בנה מהיבם ממזר.

(ט) Tos' ד"ה אבל, בתוה"ד, ואי מيري בנשאת בעדים ולכך לא קנסוה אם כן ברישא למה קנסו לגבי יבמה. המהרש"א במדהורא בתרא ביאר, دائירiri בנית בעדים, ואתו תרי אחורני ובהחישום. אמר נקסוה ברישא, והוא מסתבר דלא יהיו ראשון ואחרון ממורים מדרבען, כיון דסבירי דין ממור מחיבי לאוין. והוא דאוקמיןן (לקמן צג): בתרי ותירץ ובעדי הומה, דהו הראשון והאחרון ממזר. הינו דוקא לרבי עקיבא דסביר דהו ממזר

קטן, ומפריש מכלי אחד על חבירו ואין כאן איסור טלטל. אבל אם אין לו, וצריך להפריש מהכלי הגדלן לפני שקורא שם, שהוא התקון. עובר תחילת על איסור טלטלן. ובכתב העורך לנר, דציריך לומר דברותא נקティיה, דוגם היכא שמטטל ליבא אלא איסור מדרבנן. ד רשי' ד"ה למען תלמוד, גבי תרומה ומעשרות כתיב "ויאכלת לפני ה".

העיר הרשות', דהאי קרא לא מيري אלא במעשר שני.

(ח) רשי' ד"ה כל הימים, הויל מרד להזhor שלא יבטל עונג שבת בשביל תיקון הטבל. כתוב העורך לנר, דממאי דיליף לה מקרה משמעו דעונג שבת מדאוריתא. והקשה, דבפסחים (סח): ילפין לה מקרה ד"זוקראת עונג" דהוא מדברי קבללה. ותירץ, דמהה גופא מוכח דמדאוריתא הוא, שהרי אין נבייא רשאי לחודש דבר מעצמו, ועל ברוח דגמרא גmir לה, ואתא ישעה ואסכמה אקרא.

(ו) Tos' ד"ה יתקדשו ידי לעושיהן, להקב"ה שעשאים. כתוב העורך לנר, דאין להקשוט אמאי נקט לשון רבים ולא לעושיו לשון יחיד. דמצינו הבי בקרא, בגונ "ישמח ישראל בעושיו" (תהלים קמ"ט, ב).

(ז) Tos' ד"ה קנייה, בתהוו"ז, וכן בשקנה בשטר ציר מעבשו וכבי' בין' דבשעת קניין אין כאן שטר. ביאר האמרי משה (סימן כי' אות ז'), דגדיר קניין לאחר ל' הווא: דאין המעשה נגמר מיד, ולכך בעין' שיidea השטר קיים עד יום ל', ורינה דל' יומ אינו בחלות הקניין בלבד אלא בעצם מעשה הקניין. אמן כဆומר מעבשו ולאחר ל' נשלם מעשה הקניין כבר עתה, רק דוחלוות אינה אלא לאחר ל' ומושום הבי גם אם נקרו השטר מהני.

(ח) בא"ד, אףadam אמר מעבשו ולאחר ל' מהני לכולי עולם. כתוב המהרש"א, דיש לגיטום המדיוקים דגרטי, "ואף אם אמר מעבשו ולאחר ל' לא מהני לכולי עולם". והיינו דסבירו התוס' דבמשיכה חזקה חולפני ושטר הנקרע, לא מהני לכולי עולם אם לא אמר מעבשו. וגם אם אמר מעבשו לא מהני לר' יוחנן אלא במשיכה, ולרב אף במשיכה לא מהני דמספקא ליה דשמא חורה הוי, ורק לשماול מהני בכולחו. (ט) Tos' ד"ה מיתי בנטה דעתרי, אומר ר' דמשל אריס הוו שהיה נתן לר' ינאי. כתוב הריטב"א, לדעת רשי' הפירות הוו של ר' ינאי. [ואפשר, דדיקן בן מדברי רשי' בד"ה עילויו דכתב, ואף על גב דאכתי לא אותו, ומישמע דוחלוותן ממשום שלא הגיעו אליו, ואילו מירוי בDSL אריס הוה להה למינקנת ואף על גב דוחלה לאו דיליה]. ובקובץ חעות (ס"ו, ה) הביא דהקשה הגר"ח, לדעת התוס' דהਪירות הוו של האריס, לאחר שר' ינאי קנאם הוו לקוח, ופטורין ממערן מדאוריתא. והיאר תרם ר' ינאי מפירוטיו דחיבין מדאוריתא על פירות אלו. ותירץ, דציריך לומר דפירוטיו של ר' ינאי לא נתחיבו במעשר מדאוריתא מאייה טעם, ושפיר מציע לעשר על פירות דלקוח.

דף צג ע"ב

(ו) Tos' ד"ה אלא לאו בה"ג, מתריך וכו', וקשה לר' דמהה לי שבתו ומים טובים יותר מאשר ימים. הריטב"א תירוץ, דאף על גב DSL ר' ינאיadam מקנה דבר שלא בא לעולם מכל מקום מצוה להפריש על דבר שבא לעולם, אבל לצורך כבוד שבת התיר הכתוב למגורי. וויש להעיר, מןין מקור מצוה זו להפריש על דבר שבא לעולם.].

(ז) שם בתהוו"ד, כמו שפיריש ר' ח' דאתא קרא למשרי שלא מן המוקף. והרמב"ן כתוב דגבוי ר' ינאי לא היה כלל חסרון שאינו מן המוקף, ממשום

ממילא בסוף הביאה תיקנה לבועל זה על ידי קדושי ביאה, ותצטרכו הימנו גט. וקשה, דברשי' לא משמען כן, שהרי פירוש בר"ה נשואין כס"ד לעניין גט וכו'. וכן בר"ה כבדامر מעיקרא כתוב, לעניין גט. משמעו דלאוקימתא דרב המנונא אי אפשר לפרש דניסיואין יש בה לעניין גט. ורוחוק מאוד לישב, דמייריך שבאה עליה שלא בעדים, ולהכי אי אפשר שיחולו קידושין בהאי ביאה. (א.ג.).

(ח) גמי, לאחר שיחלוין לך יבמיר אינה מקודשת. כתוב הרמב"ם (פ"ז מאישות הט"ז), האומר ליבמה הרי את מקודשת לי בזה, לאחר שיחלוין לך יבמיר, הרי זו מקודשת. הואיל ואילו קדשה עתה היו קידושין תופסין בה מספק. וכותב המגיד משנה, דהינו כשםו אל דהוי ספק קידושין. וכותב הבסק משנה, דהמגיד משנה סובר דלהרמב"ם היא ספק מקודשת וכך היה גורס בדבריו. אבל בספרים דידין גרטוי "הרוי זו מקודשת", דהינו דמקודשת וודאי, משום דכינון דשנתקדשה חילין הקידושין מספק, ולא הוא דבר שלא בא לעולם, ומושום הבי שפיר מהני כשמקדשה עבשו שיחולו קידושין לאחר חיליצת היבם. והקשה הקרן אורה, דכינון DST פאק הוא שמא אין קידושין תופסין בה אמאי הוא בדבר שבא לעולם. ותירוץ, דעתמא דאין אדם מקנה דבר שלא לעולם הינו משום דליך סミニות דעת, לא של הקונה ולא של המוכר, כראיה בבבא מציעא (טז). ומושום הבי בмедиינא דסמכא דעתה שפיר, ולאחר שיחלוין היבם הם קידושין גם עבשו, סמכא דעתה שפיר, ולאחר שיחלוין היבם הם קידושין גמורים.

(ט) Tos' ד"ה גותן, בתהוו"ד, וריבינו חנאל פסק כהכלות גדריות דאפשרו נתקדשה תצא מן המקדש. כתוב המהרש"א, דהינו דוקא בנתקדשה במזיד, אבל בנתקדשה בשוגג ובעד אחד, לא תצא מן המקדש. בין' דלא גראה מאשת איש שנתקדשה بعد אחד בשוגג, דמותרת למקדש אם מת הבעל.

דף צג ע"א

(א) גמי, באומרת יקרשו ידי לעושיהם דידים איתנהו בעלמא. כתבו התוס' בקידושין (סג). ד"ה וידים, דכינון דידים איתנהו בעלמא, הוא כ מקדיש דקל לפירוטיו דמהני, אפילו למאן דאמר אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. (ב) גמי, אמר רב נחמן מודינא דאי שמיט ואביל לא מפקין מיניה. פירש רשי' בבבא מציעא (ס): ד"ה לא מפקין, דלא מפקין ממשום דכל ומון שלא חזור בו מחל על אכילהו, ואף על פי שמחילה בטעות היא שלא היה יודע שיוכל לחזור, מכל מקום מחילה היא. אבל התוס' (שם) בד"ה התם פלייגי סבירי, דמחילה בטעות אינה מחילה, ואין הבי נמי דיכול לחזור בו, אלא מכל מקום אין לו לחזור בו כדי שהיא נאמן בדבורי, ואבilio אם היה יודע שיכول לחזור לא היה חזור.

(ג) גמי, איצטיריך קרא למושרי טלטל דרבנן. כתוב העורך לנר, דמשמע דאיסור הפרשת תרומות ומעשרות בשבת ויום טוב, הוא ממשום טלטל, וכן אתה ביוםא (פג). וקשה, הא ההפרשה לא בעיא טלטל. דהא סגי בקובע מקום בצעפונו או בדרומו וכדשנינו במשמעות תרומות (פ"ג מ"ה). עוד הקשה, דרש"י בביבא (ט). ד"ה אוכל והולך, ותוס' בגיטין (לא). ד"ה במחשבה כתבו, דעתמא ממשום מתקן, וכן כתוב הרמב"ם (פ"כ ג' משבת הייד). וכוקשיא זו הקשה הגרא"א (בגליון הש"ט) ביוםא (שם) והניח בצריך עיון. והחותטאות יום הכליפות כתוב, דהא דקימא לנו דהאיסור ממשום מתקן, הינו ביש לו פירות טלבל בכלי אחד גדול, ומיעט פירות בכלי שני

שיעורים (ב"ב אות תעג), דהא קיימה לנוּ דגר שנתגייר בקטן שנולד דמי והוי בגוף אחר, ובודאי דחייב דבר שלא בא לעולם.

(ט) גמ', עד אחד ביבמה מהו טעמא וכו'. תוס' ד"ה עד אחר, כתבו בבודאי טעמא דעת אחד משום דידייק ומנסבא, ופירטו העדרים. והערוך לנוּ לעיל (כה. ד"ה דאמר מר אשה וכו'), הביא דהרב"א (שם) הקשה, הא לא קמן (קטו). נסתפקה הגם', اي טעמא דנאמנות עד אחד באשה, משום מלטה דעתיבא לאגלוּי לא משקר, או משום דאשה דידייק ומנסבא ולא אפשרית. ועוד דאייבא לيمיר נמי דאפשריא מדווכתא אחרינא דעתמא דעת אחד משום דלא משקר. וכמו שבכתב שם הר"ף. והair הביא הגם' שם בפשטות לטעמא דאשה דידייק ומנסבא. ותירץ, דאפשר דמה דנקיט להאי טעמא אינו משום דעתשא, אלא חד מתרי טעמי נקייט. והריטב"א כאן כתוב נמי, דספק הגם' איזה טעם עיקר ועלה סמכין. אמן העורך לנוּ הביא לדברי תוכ' דידן, ואם כן לא קשייא. עוד כתוב שם דמשדי לעיל (פח). נראה שסביר בתוס' משום שהביא להאי טעמא.

(ב) גמ', והוא מודתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דוקא קתני. הריטב"א ביאר דהראיה מהסיפה, דהותם דיק בליישנעה, הבי נמי ברישא דיק בליישנעה. ונראה לבאר על פי מה דאיתא בקידושין (עה). דספק ממזר אף על פי שמותר מDAO רישו התוס' לעיל (צב.). יש לומר, דהא דקחתי בסיפה דהאחרון אינו ממזר פירושו התוס' ד"ה אבל, דהוולד אסור על כל פנים מדרבנן. ולפי זה על ברוח הא דתנן הראשון ממזר לאו הינו ספק ממזר, דספק ממזר אסור רק מדרבנן, והאחרון נמי אסור מדרבנן, ואם כן מה מחילק הטענה בין הولد הראשון לוולד האخرון. (י.צ.ב.)

דף צד ע"א

(א) גמ', בעדי הזומה. הקשה העורך לנוּ, דהזומה הינו עmeno היהיט, וברבירותא נקט שאמרו העדים חילוף הי' הדברים דהינו שמעדים על גופ העדות. ותירץ, דהא והוא קאמרי, דמיוני אותם בעmeno היהיט, וגם אומרים חילוף הי' הדברים.

(ב) גמ', כי איצטראיך לרבי עקיבא איצטראיך וכו'. ביאר הריטב"א, דאך דלגביה העד לא דיקא ומינסבא. מכל מקום הכא דיש ממזר מהביבלי לאוין, תדיק ולא תשקר, כיוון שאין דלא עבדא בנפשה תרתי, להיעיד שקר ולקלקל עצמה.

(ג) גמ', רבא אמר עד אחד נאמן ביבמה. כתוב הר"ף (בט: מדפי הר"ף), דהכי היכלה תא, ולא סמכין אהא דדחו לרב שת ולבא. והרא"ש (סימן ג') כתוב, דוראי דסמכין אידחויא, דאי חישין שתעד שקר במזיד משום דסניא להה, כל שכן שתסמור על העד ולא תדיק. ואף על גב דמשום דرحمא ליה לא שבקה מלמידך, מכל מקום יש לחילק שגדולה שנאת השונאות מהאהבת האוהבות..

(ד) גמ', ודריש ביה חטפאת. כתוב הרמב"ם (פ"י מגירושין ה"א), דההיא דרשא דריה הגט אסמכתא בעלמא היא. והקשה הלחים משנה אם כן אמאי קאמיר רב דהוויא חטא בעלמא, שמא בעי ר' אלעוז לדורשה בדרישה גמורה ולא באסמכתא, והניח בקושיא. ותירץ העורך לנוּ, דהיא גופה ראיית הרמב"ם, דמבדרי רב ממשמע דין לדושין באחת, וכיוון דפסקין כר' אלעוז במתניתין דיליכא מאן דפליג עלייה, על ברוח דההיא דריה הגט הויא אסמכתא בעלמא. [עוד יש לישב על פי גירסת הרמב"ם בפירוש המשניות דרי' אלעוז דמתניתין מירוי בರיה הגט ובאה שלא נתגרשה בענין אחר, שהזהיר הכתוב בבית דין שיכבשו שלא להשתעבד בו.]

(ה) תוס' ד"ה לאחר, בתוה"ד, ואמר ר' ר' דלא חשיב לאחר שנתגייר לא בא לעולם כל כך כיוון שהגוף הוא בעולם רק שמחוסר גירות. הקשה הקובע דמפריש בערב שבת תרומות ומעשרות על מה שלא בא לעולם, ובשעה שבא לעולם דהינו בשבת יקיף אותו למה שהיה בעולם, ויחול מן המוקף. וכן כתוב הריטב"א וסיטים שכן נראה ברור ואמת. והגרא"א (בתשו' קג"ט) נסתפק, האם המוכר בערב שבת באופן שיחול בשבת, הואי איסור שבות, ולאחר שפיפל בדבר העלה לאיסור. וכותב הישרש יעקב דמבדרי הרמב"ן והריטב"א מוכח דMOVOT.

(ו) [בaad, בתוה"ד, וא"ת ובاهאי עובדא דרבבי ינאי וכו']. לכואורה ציריך להבין קושיותם, הא כיוון שאstorו רבען להפריש בשבת מה לי שDAO רישו יכול להפריש מן המוקף. הרי האיסור דרבנן מונע ממנה ה הפרשה, וממושע שבת יכול להפריש שלא מן המוקף בערב שבת. ויש לומר דכונת התוס' להקשות, דבכח הא גונא לא התירה התורה. דהא כל מה שהתרה הוא רק בגונא דאסור להפריש מן התורה, והכא כיוון דמן התורה יכול להפריש על בהאי גונא לא התיר הפטוק. (א.ב.)].

(ז) בא"ד, ויש לומר דהכा בתרומות פירות דרבנן. הקשה העורך לנוּ, דכיוון DAO רישו אין ציריך לעשר להני פירות, אם כן לא שייך בהם איסור טלטל אלא מדרבנן, ומאי אולמיה דהאי מדרבנן מהאי מדרבנן, ואכתי תיקשי דיוביל לעשר בשבת מן המוקף. ותירץ, ציריך לומר דבשבות בשבת החמירו טפי מבשאר איסורין מדרבנן. עוד יישב על פי דברי תוכ' הרא"ש, דעריבר שני התירוצים שתירצו התוס', וכותב, דבתרומות פירות דרבנן מوطב شيירום בערב שבת שלא מן המוקף קודם שיטrho ויתרומ בשבת מן המוקף.

(ח) גמ', האומר לאשה את מקודשת לי לאחר שנתגייר. הקשה האחיעזר (ח"א סימן כ' אוט' ו), היאר יכול גוי לקדש בכסף, והרי הפקעת הלואתו מותרת, ויכולת לטרב להזוויה, ואם כן אין כסף המחייב. ותירץ, דהפקעת הלואתו מועליל דוקא לאחר שהפקיע, אבל כל זמן שלא הפקיעו חל חיבור עליה, וכיוון שנתגייר שפיר מקודשת לו באותו החוב.

(ט) גמ', והכא כיוון דזימנין דرحمא ליה לא דיקא ומינסבא. כתוב הרשב"א, דאין זה מוכרא דהא להלן אמרין דיבמה טניא ליה ליבם. אלא דיש קצת יבמות דגיטסי ביבמים ואוחבות אותן, ויש מקצת השונאות יבמיהן. אמן המאיירי גרט "הכא נמי זימנין דסניא ליה", ופירש דקאי אבעל, לשונאותו מותוק שאין לה בנים הימנו ומינסבא לא לא דיק, ואינה מקפdet אם תאטר ל.

(טז) גמ', וアイבא דאמר הא לא תיבעי לך דאטילו איה נמי מהימנא. הקשה הרשב"א, דמודפסת לה רב שת מהא דמת ואחר כך מת בעלה, משמע דמייריה בהאי בעיא ביש לה הבנים. וכיוון שכן, מי קאמיר איה נמי מהימנא. והוא תנין ללקמן (קייח): האשא שאמרה מת בני ואחר מת בעלי אינה נאמנת. ותירוץ, דלעלום מיררי בדיליכא בנים אלא דמת בעל לחוד, ומספקא לנוּ אי שRIA ליבם. ורב שת דפשיט ממתניתין, בדרך כלל שכן פשיט לה. דהא אפיקו במקום בנים נאמן עד אחד, וכל שכן בדיליכא בנים.

(ו) רשי" ד"ה על מנת לשחררו, ומוחזר שלא להשתעבד בו. כתוב העורך לנוּ, דמבדרי רשי' ממשמע, שהازורה היא על האדון. אמן רשי' בקידושין (סג). ד"ה לא תסגור פריש, שהازורה היא על הבית דין שלא יסגורוoho לבعلיו להשתעבד בו. ורשי' בגיטין (מה). ד"ה על מנת פריש

(ז) תוס' ד"ה לאחר, בתוה"ד, ואמר ר' ר' דלא חשיב לאחר שנתגייר לא בא לעולם כל כך כיוון שהגוף הוא בעולם רק שמחוסר גירות. הקשה הקובע

(יא) מתניין, הولد ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר. כתוב הרש"ש, דברי נסבה, דבריו דמותרת לקיימה פשיטה דעתן הولد ממזר, ונקתה אף בבי דלעיל מיניה.

(יב) גם, ואף על גב דאויל אשתו וגיסו למדינת הים. כתוב הרמב"ן, ריש מפרשים דמיירא בעלמא היא, והוא אמרינן לבתר הבוי לימי מתניתין דלא כרבי עקיבא, מילתא באפי נפשה היא. וכותב, אכן נראה מפרש אמן הרמב"ן ביאר מדנפשה, [והרש"א ביאר דבריו טפי], דחדא מילתא היא, ולאלומי הקושיא אמרינן לה. לדכורה מתניתין דלא כרבי עקיבא, דאי מיררי רב עקיבא בשלהבה אשתו לבירה למדינת הים, הא ודאי דלאأتיא כוותיה. ואפלו אם תימצى לומר דרבו עקיבא מיררי בהליך אשתו וגיסו, אבל באחות אשוח בלבד לא קנית ואינה צריכה גט. אפלו וכי לאأتיא מתניתין כוותיה, דהא מתניתין מיררי נמי בראלו אשתו וגיסו.

[ובתוס' ד"ה ליום, כתבו בהרמב"ן דעתין אחד הוא ודלא כרשי".]

(יג) גם, מותך שנארה אשთ גיסו אגיסוタイסר אשתו עליו. כתוב הריטוב"א, דלא שיר לפרש דמיירי בדיון מגו, אלא דהכי אמרינן: דאך על פי דנאסרת אשות גיסו אגיסו, לא אמרינן דתאה צריכה גט הימנו, דנראה במקיים קידושו ותאסר אשתו מדין אחות אשתו, אלא מקילין שלא לקונסה בגט.

(יד) גם, אלא לרבע דאמר חמוטו לאחר מיתה אייכא בגיןיו ליתני נמי חמוטו. הקשה העורף לנר, מאי סבר רב אשוי, הא להדייא אמר רבא בסנהדרין (עו:) דaicא איטורה בעלמא. ותריצ, על פי מה שפירש רשי" (שם) ד"ה רב עקיבא, דבחמותו לייכא אלא ארור שכוב עם חותנתו, ודלא בתוס' (כאנ) ב"ה איטורה דaicא לאו וכברת. ולפי זה יש לומר, דוואידי ערב אשוי דסביר רבא דaicא איטורה, אלא דסביר כפירש רשי" דליקא לאו וכברת בחמותו, ובאמם חמוטו, דבכלל ליבא איטורה כלל, ומושום הבוי פריך, ליתני חמוטו ובאמם חמוטו, דבירך דראבבא אייכא לאו וכברת בחמותו, ובאמם חמוטו אייכא איטורה גרידא ומושום הבוי לא נקט להו.

(טו) רשי" ד"ה וגיסו, בעל אחות אשתו, ובא עד חד ואמר לו מטה אשתר. הקשה המהרש"א, דבעוד אחד המעד שמתה אשתו אינו יכול לישא אותה. ותריצ, דמיירי בעבר ונשא שיטה לומר דבשם שעדר אחד נאמן לומר דמת בעלה, נך נאמן על מיתה אשתו.

(טז) רשי" ד"ה רב עקיבא, בתוה"ד, טועמא לא ידיעין דהכא לייכא למימר גירושה זה ונשאה זה. פירש העורף לנר דהטעם, מושום אייכא מאן דלא ידע דהיא אשות אח ואחות אשתו, ויסבור דגירוש זה ונשאה זה. וכשתצא בלא כלום יאמרו, דאשת איש יוצאת בלא גט. אמן לפוי האמת לא חיישין לך, בגין דהוא טעות כפולה וכגיורה לגזירה, דיכין דלא שכיח לא גזירין.

(יז) Tos' ד"ה רב עקיבא, אשות אביו ואשת אחיו לא בעי למינקט וכו'. פירש המהרש"ל, דמיירי שההיעדו שאינה אשות אביו או אשות אחיו ולקחה בטעות, וצריכה גט, מושום שיאמרו קידושין על תנאי היו לאחיו בה. וממשニ דלא שכיח דנסיב להו בגין דאטורין לאחר מיתה. וה瑁רש"א פירש, דמיירי שהחכיר בה ו עבר ונשאה, ואפלו הבוי צריכה גט שמא יאמרו דלאבוי היה תנאי בקידושין.

(יח) Tos' ד"ה אלא, בתוה"ד, תדע דהא שמואל אית ליה האי סברא וכו'. ביאר המהרש"ם, דשמואל אית ליה הדמוקש על תנאי ובעל אינה צריכה הימנו גט, ואפלו הבוי אית ליה, דעתן תנאי בנישואין. ועל ברוח דהא

אלא מארה, ועל ברוח דלא גרט למימרא דרב יהודה, ומעיקרה לא קשה קושית הלחם משנה בין דמייר ריק בחודא דרשא. (ר.ג.)].

(ה) רשי" ד"ה אלא, בתוה"ד, ולא נהירא לי דהא לרבי עקיבא היא גופה מלקללא בכל קלקלוי דמותניתין. הרשב"א תירץ בשם הרמב"ן, דעתן זה קלקל בענייה, דאי מושום דיזצתת מן היבם, אדרבה ניחא לה בגין דשונאתו, וליכא אלא קלקל דזועעה ולא איכפת לה. ואי מושום דצרכיה עצאת מהבעל שתנסה לו, לא הי קלקל בעבורה בגין דהשתא נמי אין לה בעל, וכל שכן בשמה אהותה שאינה מפסדת משללה כלום. וכותב העורף לנר, דלפי זה מתרצת נמי קושית רשי" דמסיפה שמעין לה, דכיוון דaicא קלקל, אלא דהיא אינה חוששת לו, אם כן היא גופא בעי לא שמעין מסיפה ומושום היכי תנוי לה.

(ו) שם, לכורה יש לומר דעתן להובי מטיפה ממשום דשאני הטעם דליקא עיגונא להתרה לבעל אהותה. ואפלו דיש לומר, דהא אמרינן ממשום עיגונא אקיים בה, הינו טעם להא דמחמירם עליה בסופה, וכבלשון הגם' לעיל (פח). דמקשין לא ליחמיר ולא ליקיל, ומשנין ממשום עיגונא. דהינו דכל היכא דיש חומר בסופה אייכא ללבראה דידייא ומינטבה, ודוקא אהא דמקשין אמאי מחמירם בסופה, בעין ללבראה ממשום עיגונא. אבל היכא דמדאוריותא יש חומר בסופה, ולא טעמא דעיגונא נמי יש לטסוך על הסברא דידייא ומינטבה. אמן בתוס' לעיל (עג): ב"ה כי מבואר, דכל שאין עיגונא לא סמכין אסביר דידייא ומינטבה. וכן לקמן (קיז). גבי הא דאינה נאמנת לעניין כתובה, ביאר רשי" עצמו ב"ה שאין האchein, דמכיוון דאין עיגונא אינה נאמנת. וציריך עיון. (חו.ו.)

(ז) Tos' ד"ה כי היבעי, בתוה"ד, שגדולה שנות השונות מהאהבות האהובות. כתוב העורף לנר, דיש לפרש טעם נסוף, דכששונאת לא דידייא מלנשא לשוק, דגם אם תקלקל לכשיבא בעלה, מכל מקום מתקיים רצונה דהא נאטרה ליבם, זה חולץ ואני מייבם. אבל בשאותה אוטו חוששת טפי קלקל ומודיקת, כדי שם ימות בעלהгинשה ליבם, אך

לכשתתקלך תהא אסורה ליבמה אפיקו אחר מיתת בעלה.

(ח) בא"ד, דאייה מיהימנה ממשום דאית לה מגו דאי בעיא אמרה מית בעלי ושתקה מבן. הריטוב"א הוטיף לבאר, דההט יש לה מגו שיכולה לממר מית בעלה ושותקת ונאמנת להנשא לשוק דומקמין לה בחזקת שבנה קיים, והשתא שאמרה שמתה בנה, נאמנת נמי לומר שמת אחר בעלה, דהפה שאסר הוא הפה שהתר. אבל בשיש עדים או עד שמתו שניהם, אינה נאמנת לומר דבנה מות תחילתה, ממשום דחישין דידייא במיתת בעלה, אבל לא דידייא מי מות ראשון, ממשום דאינה חוששת קלקלוא ושם שונאת ליבם.

(ט) בא"ד, אבל بعد אייכא למיחש שמא שכrhoהו או שונא אותה. כתוב העורף לנר, דגירסת זו מגומגמת. ויש לגרוס כדברי הרא"ש (סימן ד'), דaicא למיחש שמא שכrhoהו שונאה או הו בעצמו רוצה קלקליה.

(י) Tos' ד"ה לאיסור ברת, בתוה"ד, אין נראה לר"י דההט לכיא טעמא למימר דלא תידוק כי הכא דסניא לה. כתוב העורף לנר, דולדעת רשי" יש לומר דהא גופה דחין בגם, דבעוד אחד בגין דזימנין דסניא ליה לא דידייא ומינטבה.

דרכך להזמין

מספר יבמות דף צד – דף צו

טו טבת – יז טבת התשע"ה

לעיל (בט). ב"ה בית שמא. אמן רשי (כאנ) ב"ה אלא סבר דמאמר מדרבן, ואזיל לשיטתו (שם ע"ב ב"ה השטא) דלבית שמא מאמר קונה מדרבן. (רג.)].

דאית ליה אין תנאי בנשואין הינו דין רגילות שיתבטלו נישואין מוחמת תנאי. וציין לתוס' לקמן (קו). ד"ה בית שמא.

דף צה ע"ב

(ט) גמי, אמר ר' אמי ארישא ניסת על פי בית דין יצא. הקשה התוס' הרא"ש, דהוא ליה לאתו רישא דמתניתין דקתיינ דעל פי עדים מותרת דהוא עיקר התירוץ. ותרץ, דמייתי להאי בא משום דקתיינ בה להרוייהו, על פי בית דין ועל פי עדים.

(י) גמי, וקאמיר תנא קמא לא שנה על פי עדים דעתת גיטו שריא וכו'. הקשה מהרש"א, לפי מה שכתו התוס' לעיל (צד): ב"ה ואפ' על גב, דהוא דעתת גיטו אסורה הינו בראיכא נמי ב' עדים על גיטו, והכא על כרחך דלא אמי לא יתפרש הא דעתת גיטו אסורה אלא בניתת בער אחד. וביאר, דהתם כתבו התוס' הבי אליבא דרי' יצחק נפחא דאייכא לאוקמי לדידיה הא דעתת גיטו ב' עדים. אמן הוטיף, דקצת דוחק הוא, דהוא כתבו שם דהסוגיא אולא אליבא דרי' אמי.

(יא) רשי"ד להלך אסיפה, בתוה"ד, חדא דאזיל אשתו וגיטו למדינת הים וכו'. כתוב מהרש"א, רשי"קיצר בפירשו, דהוא כיון דעתת גיטו נאסרת לגיטו, מטעמא דshima יאמרו גירוש זה ונשא זה. הכא נמי תיבעי גט משני מהאי טעם, דshima יאמרו גירוש זה, ונמצא דעתת איש יווצאת בלא גט. וציין לדברי הריש"ק (ל: מדפי הריש"ק), והרא"ש (סימן ו') דכתבו הבי בהדייא.

(יב) רשי"ד ב"ה כל שאין פוטל Mai עבידתיה, אינו פוטל מאן איירי בה לעיל. הקשה העורק לנר, Mai שנא מכוליה שיש, דדריך התנאים לימותני דבר והיפוכו אף דאייכן צריכין להשמעינו אלא עד אחד. וכותב, דלולו דברי רש"י, נראה לפреш בדברי התוס' ב"ה כל, שלא משבחת לה דאיינו פוטל על ידי אחרים, ועל כרחך דיש אחרים דריוי לפוטל עליהם.

(יג) רשי"ד ב"ה וקאמור ליה, בתוה"ד, אינו פוטל על ידי גיטו כאשר אהה הנשאת بعد אחד. כתוב היישר יעקב, דדברי רש"י מוכח כדעת הטור (סימן קנ"ט), דלי' יוסי אליבא דרי' יצחק נפחא, באשותו וגיטו מותרת לחזור לגיטו, בין דיליכא למימר דגירוש זה ונשא זה. והrint"א כתוב, דהוא דאמר ר' יוסי דאיינו פוטל על ידי אחרים, הינו דאיינה צריכה גט משני, אבל ודאי דעתה על גיטו ממשום קנס.

(יד) רשי"ד ב"ה ואמר רב הונא, בתוה"ד, וו נמי אסורה לראשון שהוא עבשו יבמה. כתוב הרשב"א, דפירוש רש"י איינו מחוור. והביא פירוש ובינו חנגןאל דפירוש, דאסורה ללבם וזה נשאה עבשו. והקשה העורק לנר, מהיכא תהיית דתאייסר ללבום, והוא מותרת מהנה נפשך, ועל פי הדין בת יום היא דעתת אחיו היהת, ואפלו למאי דסבורים העולם דהיה לאחיו תנאי בקידושין, וכשగירשה הבם אסורה לבעה מושם גירושת אחיו, מכל מקום הא מותר להחזר גירושתו כשלא נשאת לאחר אפילו אם זינתה.

(טו) Tos' ב"ה אלא, בתוה"ד, דאכתי תיקשי ליה כל הני פירכי דלעיל שכן טמא הגוף וכו'. התוס' ישנים תירוץ, דעדין קל וחומר מספק סוטה דשמא לא טמא הגוף.

דף צו ע"א

(א) גמי, ובדרב המנווגא קמיפלאגי. התוס' בסוטה (ח). ב"ה שומרת יבם

(א) גמי, ומה במקום שבא על איסור קל ואסור האסור וכו'. ביאר האור שמה (פ"ב מסוטה הי"ב), דה בעל אוטרה בקידושין ליבעל לאחר, וכשבבעל לאחר פריצה האוטר ונארה על הבעל שהוא סיבת האיסור. היכי נמי באשה דעל ידי הקידושין אסורת על הבעל לישא אותה, וכשפוץ הדבר ובעל אותה, נאסר על אשתו שהיא סיבת האיסור.

(ב) גמי, שגגה באסור לה אינה נאסרת במותר לה. הקשה המלא הרועים, דאייכא למיפרך הקל וחומר, דמה לשגגה היא באסור לה, שיש לה היתר בחמי בעלה האוטרה על ידי גט. תאמיר בשוגג הוא באסור לו, שאין לו היתר בחמי אוטרה דאכתי אשתו תהא אחותה אסורה לו.

(ג) גמי, אם איינו עניין לשריפה תנחו עניין לאיסורה. הקשה העורק לנר, אם כן אמר נקט ר' יהודה דוקא חמוטו, והוא גם בתה ובת בנה אותו מהאי גזירה שווה, והוא ליה מימר דגם שכיבת אלו אסורת את אשתו. ובכתב, דאייכא מינה ראייה לשיטת הרשאונים שהביא המגיד משנה (פ"ב מאיסורי ביהה הי"ז), דשא רעריות דילפנן מהך קרא הו בשריפה גם לאחר מיתה, וקרא ד"את שתיהן" מיררי רך בחמותו, ומדרבי עקיבא נשמע לדרי יהודה דמיידי דוקא בחמותו.

(ד) גמי, אמר שמואל אין הלכה בר' יהודה. הקשה הטרות יוסף, אמי הוזכר שמואל לפסק הבי תיpoon ליה דרי' יוסי ור' יהודה הלכה בר' יוסי כראתה בעירובין (מו). ותרץ, דאפשר דתנא קמא נמי סבר בר' יהודה דוקא הבא על אהות אשתו לא נאסרה אשתו, אבל בחמותו נאסרה אשתו. עוד, דהוא ריש לקיש מפרש טעםיה דרי' יהודה, ומושום ההני טעמי טלקא דעתך דהלהנה בר' יהודה, ואשਮועין שמואל דאין הלכה כוותיה.

(ה) גמי, ההוא עדבר איסורה בחמותה אהותה רב יהודה נגידיה. הקשה הריטב"א, אמי לא מיתסרא ממשום הא דאמירין לעיל (כו) דהנתען מן האשאה אסורה בבהה. ותרץ, דהוא קימא לנו התם שאם כנס לא יוציא, דברנה לא מפיקין, וכל שכן הכא שהיתה אשתו לפני כן.

(ו) גמי, אלא יבמה לאחין. הקשה העורק לנר, אמי לא פרכין שכן נתמא הגוף. ותרץ, דזה שיר דוקא היכא דנאסרה ממשום בית אשת איש, וכסתה ומוחיז גרושתו וכיבמה לרוב המנווגא, אבל לעניין מאמר דאיינה באשת איש לא אמירין הבי.

(ז) רשי"ד ב"ה אל לא יבמה לאחין, בתוה"ד, והאי מאמר יבמין דרבנן הוא. כתוב מהרש"א (על Tos' ב"ה עבר), דלפירוש רש"י ציריך לומר, דהוא דממעטין מרכתייב אותה, אסמכה באעלמא הו. והישרש יעקב כתוב, דלש"י קרא ד"אותה" איינו מיותר, אלא דמימילא שמעין ממשמעותיה דקרו דאותה שכיבתה אסורה, ולא שכיבת אחרת. וכיוון דנתמיעט מקרה, אין כח ביד חכמים לאסור מה שהתירה התורה בפירוש. וכמו שכחוב הט"ז (יר"ד סימן קי"ז סק"א).

(ח) Tos' ב"ה עבר, השטה נקט מילתייה כמאן דאמר מאמר קונה מדווריתא. כתוב מהרש"א, דאיינו קונה קניין גמור דתהיוי באשת איש לגבוי אחיו דבא עליה אחר בר. אדם לא כן, תיקשי דאיסור חמור דעתת איש הוא, ואמי קרי לה איסור קל. ועוד, דאכתי אייכא למיפרך שכן נתמא גופה. [ואזיל לשיטותם דלבית שמא מ Amar קונה מדווריתא וכבדתבו

ויקת ב' יבמין אלא משום צרה, ומשום הכי ליכא למיגור אלא במקום דאיכא צרה. אבל תנא דידן סבר, דעתת ב' מתיים דאוריתא, ומשום הכי גورو זיקת ב' יבמין אף היכא דליך צרה. והתוס' לעיל (לב), ד"ה מרובנן, והתוס' הרואה"ש (בסטוגין) כתבו כריב"ם דפליגי באשת ב' מתיים. אלא דנקטו דגמ לתנאו דד' אחוי, אסור אף היכא דליך צרה.

(יא) גמו, שנקרע ספר תורה בחמתן. ביאר העורך לנר, דאף על גב דבכל מחלוקת אמרינן דאלו ואלו דברי אלקים חיים, מכל מקום בהר פלוגותא דגלווטרא פליגי בדברי רבנן גמליאל וחכמים וככאיთא בעירובין (ק.א.), ובזה וראי דאחד מהם טעה, ובא לידי בעט, ומשום כך נגרם ביטול תורה שבعل פה, ולכך הראו להם ממשמים שכשם שנקראה תורה שבכתב מהמתן כך תיבטל ותפרק תורה שבעל פה.

(יב) גמו, אמר תמייה אני אם לא יהיה בית הכנסת זו עובדת כוכבים. ביאר המהרש"א (חידושי אגדות), דבנדורים אמרינן (כב), וכל הכוועס אין שכינה בנגדו, והכוועס בבית הכנסת דוחק את השכינה והו כעובדת זורה.

(יג) גמו, הדר איקפדי טפי אמר חבורותא נמי. ביאר המהרש"א (חידושי אגדות), דחברים כרי אליעזר ור' יוסי ודאי דלא היה להם להתרגו בדבר הלכה דהאמת והשלום אבויו, אך ר' אלעזר תלמידו עשה שלא כהוגן שלא אמר הדברים ממשו ולאן בעט.

(יד) רשי"ד ד"ה ור' שמעון אומר לא פוטל, כדתני טעמא בגין' וכגון דביביאת שני שגגה. دائ במויד, הוא קימא לנו ביאתו ביאה ונחרגת עלו. רשי"ד לעיל (נא): ב"ה ביתא שני פירש, דמיירי אפילו במויד, כיון דאיינה נארת על בעלה אלא בקינוי וסתירה. והתוס' (שם) ב"ה אי כתבו, דעתות טופר הווא בדברי רשי"ד, דהא בערדי טומאה נארת אף בלבד קינויו. ולכך פירשו דמיירי בשוגג בפירוש רשי"ב בסוגין. וככתב המהרש"א, דהא דנקט רשי"ד במויד נחרגת לאו דוקא, דהא אינו קונה אלא מדרובנן. אלא דחכמי אמר: דכינוי דבעלמא אשה נחרגת במזיד, היכי נמי בהנר נישואין דרבנן אי איררי במזיד היו אוסרין אותה, וכל דתקון רבנן בעין דאוריתא تكون.

דף צו ע"א

א) גמו, עד רוב שנויותו, פירש הרשב"ם בבבא בתרא (קנה): ד"ה רוב שנויותו, דהינו לו"ו שנים שהם רוב שבעים, כדכתיב "ימי שנותינו בהם שנים" והרמב"ם (פ"ב מאישות הד' והי"א) כתוב, דרוב שנויותו הינו ל"ה שנים ויום אחד. וכן כתוב השולchan ערוך באבן העוז (קנ"ה סי"ג), לענין מיון. אך לענין גדול למוכר בנכסי אביו, פסק בחושן משפט (רלה"ה סי"א) כדברי הרשב"ם, דהוא עד לו"ו שנים. וככתב הקרבן נתnal (סימן ח' אות ס'), דמספקא להה לשולחן ערוך במאן, ומשום הכי לענין מיון פסק לחומרא, דאייכא למיחש שהיא גדולה ואני יכול להמליך. ונראהה בנכסי אביו, פסק לחומרא שאינו נחשב גדול ואני יכול למוכרו. ונראהה להעיר, לדבריה הקרבן נתnal, לבאורה גם לענין לצרפו לעשרה לענין דבר שבקודשא, יש להחמיר עד לו". מיהו המשנה ברורה (סימן נה סק"ז) כתוב, דסגי בל"ה שנים ויום אחד. (חו.ו.).

ב) רשי"ד ד"ה כי אותו לקמיה דרבא, למבדק אי משום קטנות אי משום סריסות. כתוב המהרש"ל, דאין כוונת רשי"ש שבאו לבדוק אם קטן הוא או הן מצלל קטן והן מצלל סריס. אלא כוונתו, לבדוק אם יש לו שעורות או לאו, אדם יש לו שעורות אינו קטן ואינו סריס. והערוך לנר כתוב, דמלשין

כתבו, דרב המונען סבירא לייה דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק. ובקבוע העורות (סימן מה אות א') הביא דהר"ש פליג, ולדעתו רב הונא אויל אף למאן דאמר דקידושין תופסין ביבמה לשוק. והוסיף דמסוגין מוכח כוותיה, דהא לשיטת התוס' DIDINA דרב המונען תלי בהא דקידושין תופסין ביבמה לשוק,מאי נפקא מינה בין הנר תירוצי דסוגין. ועל כרחך

רב המונען מיררי גם למאן דאמר דקידושין תופסין ביבמה. (ב) מתני, ואם בא על השניה לאחר מיתת הראשונה וכו'. ביאר הרש"ש, דאף דבשבע שנשא השניה הייתה הראשונה קיימת ולאחר שמתה קיים השניה ובא עליה, אמרנן דכיוון דידייע שקידושין הראשונים אינם כלום, בא עליה לשם קידושין, ומשום הכי מותר בה.

(ג) גמו, אטו כולחו לאו לאחר מיתת הראשונה נינו. כתוב הר"ש מדעטוי, דקיי DIDINA דבאה על השניה לאחר מיתת הראשונה. ופריך, דברישא נמי אמרו לו מטה אשתר, ואם כן לאחר מיתת הוו. ומשנין לאחר מיתת הראשונה היינו דמתה באמות.

(ד) גמו, עשו ביאת בן תשע כמאמר בגודל. רשי"י בקידושין (יט). ב"ה דמדאוריתא כתוב, דביאתו מהニア מודאוריתא לכנotta לענין ירושה וטומאה. והתוס' (שם) ד"ה וממדאוריתא, הקשו לדבוריו מסוגין, דעשו ביאתו כמאמר דהו מדרובנן ולפוטלה לאחין, אבל לענין ירושה וטומאה אינה באשתו.

(ה) גמו, ואם איתא ליתני בגיטו. כתוב הריטב"א, דלאו דוקא הוא, דהא ודאי דאין חיליצתו תליה בגיטו. אלא דחכמי אמר, דליתני לשנא דמשמע מינה דיש לו גט וחיליצה. עוד פירש, דהוה ליה לאשਮועין דחיליצתו גורעה בגיטו ואינה מדאוריתא.

(ו) רשי"ד ד"ה פוטלון על ידו, דביאתו לא קנייה למורי אלא כמאמר בעלמא. פירש רשי"י לקמן (עמוד ב') ב"ה הרי זו, דשוויה רבנן לבייאתו כמאמר. והקשה הרמב"ן, דמשמע דעתבירה ליה דקטן אינו קונה ביבמה מדאוריתא, סוטר לדבריו בקידושין (יט). ד"ה דמדאוריתא [עיין לעיל אות ד].

(ז) Tos' ד"ה וכן אמר, בסוח"ד, ושמדו אל דאמר גט יש לו כל שכן דיש לו מאמר. כתוב המהרש"א, לדלדריה התוס' להלן ב"ה רב' מאיר, דרבנן אין חיליצה לקטן כלל, על כרחך הא דאמר שמדו אל דיש לו גט הינו לר' מאיר, דרבנן לא עדיף גט מחליצה ובודאי דאין לו גט. וציין לדבריה הרא"ש (סימן ז') שכתב בן להדריא.

דף צו ע"ב

ח) גמו, לא עשו ביאת בן ט' כמאמר בגודל, הקשה הקרן אורה מהכא, לשיטת רשי"י בקידושין (יט). ד"ה מדאוריתא [עיין לעיל אות ד'] דביאת קטן מהニア מן התורה, ונמצוא דיש עליה זיקת ב' יבמין מן התורה. ותירץ, דכינוי דיש לו קצת קניין מן התורה פקעה זיקת ראשון ואין עליה אלא זיקת השני, דהא אפילו למאן דאמר דזיקה בכונסה, בעין למימור לעיל (יט): דפקעה זיקת הראשון וכל שכן חכא דקנואה לשני.

ט) גמו, ושמדו אל אמר עשו ועשה. כתוב הריטב"א, דנקט כפלו לשון כדי להזק דבריו. אי נמי כתוב, דנתכוון למזר שכם שעשו ביאתו כמאמר לפוטל על האחים, כמו כן עשו כמאמר לאטור צורתה.

י) גמו, תנא ארבעה אחין גור משום צרה. כתוב הריטב"א, דריב"ם פירש, דפליגי הני תנאי אליבא דר' יוחנן באשת ב' מתיים אי הוייא דאוריתא. רתנא דד' אחים סבר, דעתת ב' מתיים לאו דאוריתא, ולא גورو חכמים

בשניה, ושוב אין בה ליקוחין. ח) גמי, שם. ביאר הרמב"ן, אכן דבר קרא כתיב רק אמה ואחותה. מכל מקום, ילפין נמי לבתה ובת בתה ובת בנה, בגזירה שווה ד"זימה זימה" כדאיתא בסנהדרין (עה).

ט) גמי, רבא אמר. הגמוקי יוסוף (לא: מדפי הרי"ף) ביאר, דהוקשה לרבא, דלמא את קרא לאסור נישואין בשניה גם באופן שאנס הראשונה, וכדקהשה לעיל אותן ו). ומשום הכליף מקרא ד"ב בתנה", דהוא דומיא דבר בבר, דאיiri מן הנישואין, וכדמסקין דעתך ביה שאר. והמהרש"א ביאר, דהוקשה לרבא דלמא את קרא לנישואין וכל שכן לאונס, וכטברת התוס' בר"ה ואיפוך, ומשום הכליף הביא קרא דםמעט אנוסתו. והים של שלמה (סימן ב) ביאר, דרבא את לדורש הפוטקים אליבא דאמת, אך לא פלוג על הבהיריא דיליף לה מרכבת בלשון קייחא.

ו) גמי, דאמר רב ענן אמר שמואל בשומרת ים של אביו. התוס' בחגיגה (י): ד"ה לעבור ביארו, אכן דאמירין בעלמא דכל הייכא דaicא למידרש לא מוקמינן בלעדי יתרוי, מכל מקום עדיף טפי לאוקמי איסור בדבר שכבר מצינו בו איסור, ולא לחודש איסור בדבר שלא מצינו בו איסור. יא) גמי, בנפ' שראה אביו לא יגלה. הקשה העורק לנר, מנליה לר' יהודה, דקראי את לאנות אביו. וכן מנא להו לרבען, דקראי את לשומרת ים דבריו. דלמא את קרא לנשות אביו, ולאשומועין דבעינן דוקנא נבעלה, ולאפוקי מהיכא דרכ נכנטה לחופה, וכדקהשו התוס' בר"ה עריות אשה ובתה. והכא לא שייך תירוצם, דהא לא כתיב ביה שאר.

דף צ' ע"ב

יב) התוס' ד"ה אח, אלא לחשוב המינים. ביאר המהרש"ל, אדם יבואו המינים וישאלנו חידות אלו, נדע להשיב להם, להראות שתוורתינו שלימה בכל החכמוות. והמאירי ביאר, דהיתה דרכם לומר משלים וחידות באיטורי ביאיה, כדי להפליג בספר גנותן, עד שייהיו השומעים נזהרים בהן, ומיתוך צחות המשלים הוזכרו בהן אף בויות של היתר.

יג) גמי, אמר רמי בר חמאת דלא כרי' יהודה. הקשה העורק לנר, מנلن דאיינו בר' יהודה, דלמא חידה דאיטורי שאלו, וכשאר החידות שמיבור בגמ' דשיותך רק באופן אסור. ותירץ, דהשchan "והוא בעלה דאם", ואנא ברתיה דאיתנתא". משמעו, דaicא הכא תפיסת קידושין, ועל כרחך איינו כרי' יהודה.

יד) גמי, דלאי דדלוי דולוא וכו'. פירוש רשי' בר"ה דלאי, דחידה זו שאלו למשקין השדרות. וביאר העורק לנר (על התוס' ד"ה דדלוי), לאחר דפסחו החידה ד"שלהמא לך בר אהתיך אנא", דמשבחת לה בעובד כוכבים הבא על בתתו. ועתה, פתרון החידה ד"האי דדרינה הוא בר ואנא בר אהוה", פשוט. דמשבחת לה בעובד כוכבים שבא על בת בנו, וגם הפלעילין המשקימים את השדרות יוכלים לפושטה.

טו) מתניין, ולא חולצין ולא מייבמין. כתוב הגמוקי יוסוף (לא: מדפי הרי"ף), אכן דמשמע דמתניתין איiri שהיתה הורתן ולידתן שלא בקדושה,وضיטה שאינם חולצים ואינם מייבמים. מכל מקום,athi לאשומועין, שאפיילו מדרבן איןם בני חליצה ויבום.

טו) גמי, והא רב שתת אסר. כתוב הריטב"א, דלא פלגי אלא בנשים שנשאו לאחר גירותן, או דברו עליהם לאחר הגירות לשם קידושין, דמדאוריתא قولיל עולם מודי שמורות נשות אחיהם, ממשום דאיון להם

ריש' "אי ממשום קטנות אי ממשום סריסות", לא ממשום בדבריו. לדדרבו היה ראיו לכטוב "משום קטנות ממשום סрисות". ממשום הכליף ביאר, דכוננות רשי' דבתרי גונא היוז באים לרבא, או בקטנות, דהינו שלא הביא סימני סריס, ובאו לבדוקו שמא יש לו שעורות. ואי ממשום סрисות, דהינו שנוולדו לו סימני סריס, ובאו לבדוקו שמא יש לו שעורות, ויוצא מכל סריס.

פרק נושאין על האנושה

ג) מתניין, נושאין על האנושה. כתבו התוס' בר"ה נושאין וכו', דaicidi דתנא בהאהשה רבה דאין שכיבת אחותה אוסרתה וכו'. עיין בדף צו. (שצווין בתוס') שאינו משנה אלא ברייתא, והתם ילפין מאי טעם איינו אסור בה. ובאמת כך מדויק בלשון התוס' תנא ולא תנן. ולכארהה יפותא זו אינה ממשום דנושאין על האנושה. אמנם התוס' יוט' גרס אידי תנן וכו' ולשון זה מתאים גם למשנה. ובתפארת ישראל כתוב מפורש אידי דפי' מ"ד. צעריך עיון מדויע לא נקטו התוס' כמפורטים אליו]. והערוך לנר הקשה אתtos', מדויע לא כתבו דaicidi Maiyi דאיתא במתניתין (עה), "ומותר בקרובות שנייה". דעתם ממשום דנושאין על האנושה וכמו שכnarah גם הרמב"ם שם. ותירץ, דכnarah תוס' לא גרסי לה התם. וכותב שכnarah גם הרמב"ם לא גרס לה. [מנם לפי זה קשה, אםאי לא הביא תוס' למתניתין (צו)]. אמרו לו וכו', דהחתם בודאי הווי ממשום דנושאין על האנושה. (נ.מ.ב.).

ד) גמי, נשא אשה אסור לישא בתה. כתוב התוס' הרוא"ש, דילשא לאו רוקא, דהרי לא תפיסי בה קידושין. אלא דאי תנן אסור לאנות בתה, היה משמע דאיילו לא נשאה, מותר לאנות בתה, והה ליתא.

ה) גמי, הנטען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה. כתוב הריטב"א, דרנאיין הדברים, דוקנא נקט אמה בתה ואחותה, דהנהו רגiley בה ויש לחוש שיבא עליה פעם נספת. אבל בשאר הקרובות אין איסור. והרמב"ם (פ"ב מאיסורי ביאיה הי"א) כתוב, דאסור בכל השבע קרובות, [אמה ואם אמה ואם אביה, בתה בת בתה ובת בנה, ואחותה], מפני שהזונה באה לקרובותיה לבקר אותן, והוא מתייחד עמה וליבו גס בה, ויבא לידי עבירה.

ו) גמי, וכל היכא דaicaa איסורה דאוריתא תנן נושאין לכתילה. כתבו התוס' ד"ה וככל, דהוא הדין דהוי מצע לאקשויי אבריתא דתני מותר לישא בתה. והמשנה למילך (פ"ב מאיסורי ביאיה הי"א) כתוב, דבדוקא הקשו ממתניתין דaiciri נמי ביפויו, ממשום דמסתבר לומר לכל מאי דאסרו רבנן, הינו ביפויו, ממשום דחישוי שיזור ויזנה עמה לאחר שישא קרובותיה. אבל באנותה לא אסרו בקרובותיה, ממשום שמעולם לא נתרצתה לו, ואין סברא לומר שעתה תתרצתה לו, וכן לא שכיה שיזור לאונסה. והוסיף, דמלשון רשי' בר"ה מדרבן שכחוב, והו אונס ומפתחה על הנושאה, נראה דהbin דבאנושה נמי יש לחוש.

ז) גמי, דרך ליקוחין אסורה תורה. פירוש רשי' בר"ה דרך ליקוחין, דבשניה ליכא למימר ליקוחין, דהא לא תפיסי בה קידושין. והקשה הגמוקי יוסוף (לא: מדפי הרי"ף), אכתי מנلن דאסור לישא בתה, דלמא כל היכא דaicaa ליקוחין באחת מהן אסורה תורה, בין בראשונה ובין בשניה. ותירץ, דמשמעות קרא, דאתה לאסור השניה מחמת שכבר יש לו את הראשונה. ואם אנס את הראשונה, לא חשיב שיש לו אחרת. והמהרש"א כתוב, دائ' נימא דאסורה תורה גם אם אנס הראשונה, הרי אין קידושין תופסין

(ב) רשי' ד"ה כשהוא עובד כוכבים, ומשנתגир לא ידעה. משמע מדברי רשי' בדיעה הוי אשתו, ואפילו ליכא עדי קום. ובביאור הגרא'א (אה"ע כו' אות ג') כתוב, דכל שידוע שבא עליה, הוא בעדים. ומיהו המארוי כתוב, דנאסרת רק אם היו עדי יהוד.

(ג) גמ', הרי אשה ושבעת בניה. פירוש רשי' בד"ה הריasha, דהגר העיד שרבי עקיבא התיר לאשה ושבעת בניה. והתוס' לעיל (עז.) ד"ה אם פירושו, דהגר העיד על אשתו ושבעת בניו. והריטב"א פירוש בשם ר'ח, דהרי אשה ושבעת בניה מעדים, שרבי עקיבא התיר לגר לשאת אשת אחיו מאמו.

(ד) גמ', מי מהימן. נראה מרשי' לעיל (עז.) ד"ה דהא שמואל, דחישיןן שמא משקר. והריטב"א (בسوוגין, ושם) כתוב, דחס ושלום לחושדו בمشקר,

אלא דחישיןן שמא אומר בן ברדמי. (עיין באות הבאה ובאות שאחריה.).

(ה) גמ', אי בעית אימא שני כי הא דקאמר מעשה אחינא בהדרה. הקשה הריטב"א לפירוש רשי', (עיין באות הקודמת) דחישיןן לייה במשקר, מה

יועיל הא דאמר הלכה נוטפת, דלמא מערימים הוא כדי שיקבלו דבריו. אלא על ברחר, שלא חישיןן אלא דאומר בדדמי, ומשום הци כל שאומר הלכה

נוטפת ייחד עם זו, אמרין דמייק ואינו אומר בדדמי. (עיין באות הבאה.).

(ו) גמ', שם. הקשה מהרש"א לשיטת התוס' (עליל אות ג'), דהגר העיד כן על אשתו, מה תשובה היא "והרי אשה ושבעת בניה", והוא עליה אנו דנים

אמאי נאמן. [וכן הקשה הריטב"א על פירוש ר'ח, דערבר ערבעא ציר]. והערוך לנו כתוב, דהגר התכוון להשבע בחוות אשתו ושבעת בניו, שבר

אמר לו רבי עקיבא, ומשום הци נאמן.

(ז) Tos' ד"ה על עסקין נינה, בסותה"ד, ויש לומר שזה היה אותו יומם וככיו. הקשו הריש"ש והערוך לנו, דברקראי (יונה ד, ז-ט) מבואר דהא דאמר לו התייט חורה לך, היה יומם לאחר הדיבור הקודם. והווטיפו, דיש לתרצ' קושית התוס' על פי מה שכתבו בד"ה רב נחמן, דשמא אין חושב אלא דברים שהוא צורך גדול.

(ח) רשי' ד"ה אהות האב, גזירה ממשום אחותו מן האם. ביאר הרשב"א, דאפק לשיטת רשי' אחותו מן האם אסורה רק ממשום גזירה. מכל מקום כולה חרada גזירה ואינו בגזירה לגזירה. ותוס' ד"ה אהות האב וכו', הקשו הא בסנהדרין אוקמא הgam' לך ברייתה אליבא דרי' אליעזר, דדריש את אחו זו אהות אביו. והערוך לנו תירץ, דהכא סבר רשי' כי שיטת ר'ח בתוס' הקודם, דהכא לא שייך הטעם דברנו מקדשא וכו', דהא לא ראה עצמו שעיה אהות בנכירות, וחולק על שיטתו בסנהדרין (עיין בדבורי).

(ט) Tos' ד"ה נשא, בסותה"ד, וקשה דהא לעיל וכו'. כתוב הגרא"מ הירושזין, דיש לומר, דגם רשי' מודה דאסטר לכתילה, וכוננותו דבדיעבד לא יוציא, ומשום הци לא גוזרו אותו לידתו שלא בקדושה.

(י) בא"ד, ורב"ב"א פירוש וכו'. ביאר מהרש"א, דלריב"א הא דנקטו הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, אינו לאפקי לידתו שלא בקדושה, דבאה נמי אסור ממשום שמא יאמרו לנו מקדושה קדושה לkadusha kalla, אלא אתני לאפקי הורתו בקדושה, שמותר באחותו שנולדה בנכירות, דכין

שמעולם לא היה בו צד נכירות, ליבא למיחש שמא יאמרו.

(יא) בא"ד, אי נמי ממשום הци נקט. מהרש"ל פירוש דבריהם, דנקט הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, לאפקי הורתו בקדושה דבכיה גוננו לא משבחת לה דין לה שאר האב, אלא באחות שנוולדה לפני בנכירות, דайлן, נולדה אחריו ביהדות, הרי היא כאחותו לכל דבר. ומהרש"א ביאר, דקאי איש לו שאר האם, דודוקא בגוננו דהורתו שלא בקדושה

קורבה. וסביר רב שש, שמדרben יש לאויסטר ממשום דאיתו לאחלופי בישראל. אבל בנשים שנשאו בגוונותן, אף רב שש מתודה דשתי. ואין לחוש שמא יבווא להתריר אשת איש עליון עליון עליון דעלמא, דהא יכול עליון עליון דענין דאיתו דבשנתגiry. ואף לא חישיןן אשת איש, דהאишיות שהיתה בגיומו פקעה בשנתגiry. ולבסוף לא חישיןן שיבואו להתייר בעלמא אשת אח, ממשום דכolio עליון עליון עליון דענין דאיתו, לרבות שלא בקדושה, אינם נחביבים אחיהם. וכן אין לחוש לשם יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה **בדלעיל** (כב.), ממשום דין אין איסור ערוה ממשום אישות בניו, וכדוחיןן ביעקב אבינו דנסא ב' אחיות, וכן חווינן ביהודה שנשא את תמר בלתו.

(ו) גמ', ומאי טעמא גר שנתגיר בקטן שנולד דמי. הקשה הריטב"א, הא פשיטה איגר שנתגיר בקטן שנולד דמי. ותרץ, דארבא זו עיקר כוונתו, דכolio עליון עליון דיקטן שנולד דמי, ממשום הци אין לחוש לאחלופי באשת אחיו דעלמא.

(ח) רשי' ד"ה בתר אביו שדינן לייה, בתוה"ד, דעתם עובדת כוכבים זונה היא. ביאר העורך לנו, דהא דלא פירוש כדפירוש במתניתין בד"ה לא חולצין, דرحمנא אפרקיה לזרעיה כבבמה. ממשום דהכא פירוש לפי טעות העולם, דודאי לא ידע זורת סוטים ורמותם, דאי ידע לא מחלפי. ומשום הци פירוש, דיאמרו דעתם עובדת כוכבים זונה היא, ואינו אחיו. [וזו עד יש לממר, דבמתניתין פירוש רשי' אמאי אין בהם יום, דהוא ממשום דין אין שאר האב לגוי. אבל גם, דקאי על הא דין בהם ממשום אשת אח מדרבן, פירוש, דעתם עובדת כוכבים זונה, ואינו אחיו. (ח.ו.).]

(יט) גמ', אלא אי אמרת שרי מאי אפילו. פירוש רשי' ד"ה אלא אי אמרת, دائ להתייר בעלמא ATI לאשומען, מאי רבותא הא דין נחביבים אחיהם מן האם. והריטב"א הביא יש מפרשין, דכין דעיקר חיזשו של התנא הוא דמותרין בה, איך שייך לומר אפילו הורתו שלא בקדושה וכו', הרי בכחאי גונא לכolio עליון עליון לאסורה מן התורה. ומשני הוגם, דעתפה ATI לעניין היתר, דאפק דתוריויה לידtan בקדושה ודומיהם לאחים מן האב, אפילו הכא מותרת לשוק ללא יום וחליצה. והרש"ש כתוב, דפשטה דילשנא ממשמע, דגם בגונא שהיה הראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, שרי לתוריויה. והיינו, ממשום דרך בתאומיים חייבים ממשום אשת אח כבדעת הש"ך (יור"ד רס"ט סק"ח). ומיהו ברשי' ד"ה דאפק על גב, מבואר, אסור באשת אחיו. ואזיל לשטחו למן (צח): בד"ה ומותר באשת אחיו,

דגם כשהאינם תאומים אסורים באשת אח, [ועיין שם אות י"ד].
(ב) גמ', שני אחים תאומים וכו'. כתוב הבית יוסף (יור"ד רס"ט), דמודברי הנמקוי יוסף (ג: מדרפי הריש"ק) נראה, דרך בתאומים חייבים ממשום אשת אח. וטים, דאיינו נראה בעינויו. ובערך לנו (עליל מב. ד"ה ופטור) ביאר, דשיטה זו סברה דמה דאמרו למלعلا דקה ממשמע לן מתניתין דשי דאפק על גב דכתבי אמות דמי, היינו רק לאסור מדרבן דاكتי יש לחוש לאחלופי. אבל מדאוריתא ודאי איכא להאי סברא. [וכן נראה דעת תוס' ד"ה והשנאי, בתוה"ד, דמכל מקום דמי כשתני אמותות].

דף צח ע"א

(א) גמ', מאי לאו דנסבה אחיו בשווא גר. ביאר הריטב"א, דהאי קשייא לרבע ששת דין אשת אח בגר, והכא ממשמע דלאחר מיתה שרי ואפילו יש לו בנים. ואף לרבע אחא בר יעקב לילשנא קמא קשיא, דהכא ממשמע דאפיקו אחיו מאמו שרי.

דרכך רצפני

מכתב יבמות דף צח – דף צט

יח טבת – יט טבת התשע"ה

מוסוגין, דאף דאיתא (שם) דבטפק חלוצה לא גورو רבנן לכהן, הני מיili שנינו צריך להוציא, אבל לבתיחה ודאי שוגם ספק חלוצה אסור לכהן, ולא דמי לשאר ספק מדבריהם דאולין לכולא, דכיון שהלץ לה בבית דין והוא מעשה הרבה, אין מתיירים אותה.

דף צט ע"א

(א) גמי, יש חולץ לאמו מספק. הקשה העורך לנר, אמאי חולץ לאמו,מאי שנא מלך דאיתא בסנהדרין (יט): שלא חולץ ואין חולצין לאשתו, ופירש רשי' (שם) בד"ה ולא חולצין, וזהו ממשום זילול דעתין לרוק בפנוי. ותירץ, דמלך שאינו יכול למחל על כבודו, אינו חולץ. אבל amo שאם מחלה על כבודה כבודה מחול, שפיר חולץ לה.

(ב) גמי, לאחותו מספק ביצד. פירוש רשי' בד"ה הבי גרטינן לאחותו מספק, دائירתי באופן שנפל לו לפניו כי נשים ליבום, אחת נכנית, ואחת אחותו מן האם שנשאה לאחיו מן האב. הקשה העורך לנר, אמאי לענין יש חולץ לאמו, מוקמינן בבריתא בגונא שנפלו תרוויחו לפני ב' אחין, ולא מוקמינן בגונא אחד מן הווודאים נשא את אם החני, וכשmeta, שני הספיקות צרכיים לחולץ לה, והרי אינם יודעים מי מהם אחיו, ונמצאת חולץ לאמו. ובמאיר פירוש גם הביבא דיש חולץ לאחותו, באופן שנפל לו לפניו ב' אחים.

(ג) גמי, ביצה ישראל שלקח עבר ושלחה מן השוק, ביאר המאיר, שקנאמ מגוי ונמצא שלא הוטבלו לשם עבדות. והוא דנקט לך עבר ושבחה, הינו מושום דלוקין כדי להטבילן לשם עבדות.

(ד) גמי, שחרר שנייהם והשיאן זה לזה הרוי בגין גור וכו'. הרש"ש לעיל (פד): קהל, הינו דוקא בגין עצמו, אבל בנו שפיר איקרי קהל. די לא תימא הци, מיי איכא בין בנם הראשון שהתגיר, לבין בנם שנולד אחר שהשתחררו, הרוי תרוויחו גרים. והקשה מהמבואר בקידושין (עה.), דגר עד עשרה דורות מותר במומרת, הרוי להדייא שוגם בנו של גור לא איקרי קהל.

(ה) רשי' ד"ה ולهم בן, ולא קנה את הבן. העורך לנר העיר, הא אף אם קנה את הבן בגין שכח לו כל נכסיו הרי שחררו, וקנה הנכסים כדאיתא בגיטין (ח). וביאר, דבכהאי גונא יש לומר, דכין שמשחררו הרי הוא בקטן שנולד ולא הווי העבר ابو. אבל אם לא קנאו, כיון שאמר ר' יוחנן לעיל (סב). דנכרי יש לו חיס. ואף שהאב נ麥ר והווי דומה לחמור שאין חייס, מכל מקום מסתבר, כיון שהבן לא נ麥ר, יש לו חיס אחר ابوו, ושפיר נקרו מאוכר את ابوו.

(ו) גמי, כולה רבוי מאיר ועבדא במטלטלי. הקשה הריטב"א, הרוי אחר שנtan לבן את כל הנכסים, חשב משועבדים, ואין האשה גובה מטלטלי משועבדים עד שיקנה לה אגב קרקע, כדאיתא בבבא בתרא (מד.). ואי מיריע בעשו אפותיקי, מיי איריא לרבי מאיר, הרוי אפילו לרבן גובה ממנו. ותירץ, دائירתי שנתנו לבן במתנת שכיב מרע, דשותיה רבנן כירושה, ושפיר גבנן מינה כי היכא דגוביים מניה. ולאומרים שמתנת שכיב מרע אינה כירושה, ציריך לומר, دائירתי באופן שנתן את כל נכסיו לבן בתנאי שישיבוד amo יהיה קיים.

(ז) Tos' ד"ה כתוב, בתוה"ד, אבל מיתמי אפילו רבוי מאיר מודה. הר"ן בגדרים (ס): ד"ה ומأدමירין כתוב, דרבוי מאיר פלאג נמי ביתמי, ולדבריו אף שבעל חוב אינו גובה מטלטלי מיתמי, מכל מקום כחובה עדיפה וגובה

ולידתו בקדושה, אסור בין באחות שנולדה לפניו [משמעותו שמא יאמרו], ובין באחות שנולדה אחריו [דחויה אחותו גמורה]. אך בתרוויחו שלא בקדושה, אסור רק בנוולדה לפניו דאבי שמאי אמרו, ולא בנוולדה אחריו דאין עד נכירות וכדריפשו לריב"א. ובתרויחו בקדושה, אסור רק בנוולדה אחריו, דайлנו נולדה לפניו שלא בקדושה מותרת כדריפשו לשיטת הריב"א.

דף צח ע"ב

(יב) גמי, מן האב רבוי מאיר אומר יוציה. ביאר הריטב"א, דהינו דוקא אלבאה דרבוי אליעזר הסובר דבר נח אסור באחות amo מן האם, וגورو אחות amo מן האב, אוtro אחות amo מן האם, ואף על גב דאיננו גופיהו אסורות לו ממשום שלא יאמרו באננו מקדושה חמורה לקדושה קלה, מכל מקום חדא גזירה היא. וחכמים סבירי דהו תרי גזירות, ולא גורין גזירה לגזירה. אמן הרמ"ה בסנהדרין (נח). כתוב, דחכמים לא סבירא להו לר' אליעזר.

(יג) רשי' ד"ה ומותר באשת אחיו, ולא גورو רבנן ממשום אשת אחיו הנולד אחריו. הנודע ביוסדה (אבה"ע כ"ג) הוכיח מדברי רשי', שבהורתו שלא בקדושה, אסור באשת אחיו אפילו בשאים תאומים, ודלא בהנומי יוסוף עיין לעיל צז: אות י"ח).

(יד) גמי, הר' דאמור רבנן יקיים, לפתיחה לא יבנוס. הרמב"ם (פי"ד מאיסורי ביהה הי"ג) כתוב, דגר נושא אשת אחיו מאביו, ואחותו מן האב ואחות האם מן האב. וביאר הרשב"א, דסוגין אולא כרבוי אליעזר דאסר בן נח באחיו וכו'. אבל הרמב"ם שפסק כרבוי עקיבא, שפיר פסק דשרי, דליך לא מיחס לשמא יאמרו באננו מקדושה חמורה קלה.

(טו) גמי, ומאן דשיiri כרבוי עקיבא. ביאר העורך לנר, דאין כוונת הגם', דרבוי עקיבא אמרה, דהא הוכיחו התוס' בד"ה אשת אביו, דהאי ברייתא כרבוי אליעזר אתיא, דהתיר אשת אביו. אלא דהאי תנא, לענין חמותו סבירא ליה כרבוי עקיבא.

(טז) גמי, דאמור חמותו לאחר מיתה קלש ליה איסורה. כתבו הרשב"א והריטב"א, דאקליישא אפיilo מכרתת, ודלא בתוס' ד"ה קלש]. די נימא דרכתי אית בה ברת, מיי קלישות אית בה טפי משאר העניות. ומהו הרשב"א כתוב, דקיי באורור אשר ישכב את חותנתו. והמאיר דיקי מלשון רשי' בד"ה קלש, דرك בשရיפה אינה, אבל ברת שפיר יש בה. ומיהו רשי' בסנהדרין (עו): בד"ה רבוי עקיבא סביר כתוב, שאין בה אלא איסור אrror.

(ז) גמי, שלא תימא לבעננו חד לכולחו וכו'. ביאר התוס' יומם טוב, דאף דשנינו לעיל (מד). שלא ייבם יותר מד' נשים כי היכא דטמי חד עונה בחודש לכולחו, הינו בגדר עצה טובה. אך פשיטה שיכול ליבם אפיilo ה'. והעורך לנר כתוב, דואידי דאין כוונת הגם' דישא ה' נשים, אלא דאחד ייבם ארבע, ואחד ייבם אחת. ומשום דחויה ספק אם תתקיים מצות יומם, אמרין דעדיף טפי שככל אחד ייבם חדא.

(יח) גמי, דלמא מתרמייא ליה דידיה. כתוב חיים של שלמה (סימן ח'), דהני מילוי בה' שנותערבו, אבל בבי' שנותערבו, עדיף טפי שא' יחילוץ לתרוויחו, וא' ייבם לתרויחו. דבכהאי גונא ודי שתחקיקים מצות יומם. [אמנם ציריך עיון, דמהאי טעמא אף בה' עדיף שככל אחד ייבם חדא, דבאתחת בודאי תתקיים מצות יומם. (ח.ו.)].

(יט) גמי, בהנים חולצין, שאין בהנים מייבמים. הרמב"ן לעיל (כד). הוכיח

אין לו מיגו להרשות אחרים.

(ט) רשי"ד "ה ובכורו, אפילו בזמנ הבית. הקשה השيري קרבן (בירושלמי, בפרקין ה"ז), הא בזמן הבית, אם מעכbero ואינו מקריבו תוך שנותו, עובר בבל אחר, ואיך הותר לו להנאותו, להמתין עד שיפול בו מום. ובשיטה מקובצת להמורה (ח. אות ו') הביא יש מפרשין, דיכול להמתין ורק עד שנה, דבכהאי גונא אינו עובר על בל אחר. ויש מפרשין, דדוקא בכורו וראי איבא בל אחר, אבל בכור של תערובות שמעכbero בידיו כדי לאוכלו, אינו עובר בבל אחר. ובערוך לנור כתוב, אפשר לאוקמי בכורו שירשו מאביהם, דקימא לן בראש השנה (ו) לנו עובר בבל אחר.

(יז) בא"ד, שם. הקשה הגראע"א (בתוספותו למשניות), הרי מסקנת הסוגיא בתמורה (ח). דבזמנ הבית אין לכחן זכיה בכור תם עד לאחר הקטרת אימורים, ואתי גוזר ושקיל מיניה, והכא בכור בזמנ זהה מייר, דבודאי, נותן את הבכור לכחן ויאכל במומו, ובפסק, יכול לעכב לעצמו. ותירץ הרש"ש, דמסקנא זו, אלבאה דרב נחמן קיימה. אך לרבע דסובר התם דגמ בזמנ שבית המקדש היה קיים, היה לכחן זכיה בכור תם, שפיר איכא לאוקמי מתניתין בכור בזמנ הבית.

(יח) Tos' ד"ה ואין מטמאים למתים, תימה לר"י. המהראש"א יישב קושיתם, והכא מיيري בקטנות, כדמות מתניתין, דברת הבי כתני הגדריו, דמקתני העטרות, ומושום הבי אינם לוקים. ובקרני ראם דוחה דבריו, דמקתני ואינם נושאים נשים לא כשרות ולא פטולות, על כרחך דגם עתה איירי בגדרות, ושפיר הקשו התוס' אמר לא כתני דלוקים. והערוך לנר הוטיף, דאך דאיתא לךן (קיד). "להזהיר גודלים על הקטנים". מכל מקום הוכחה מלעיל (פה). דהאי קרא לא אלא אטומאה. ובודאי לדעת הרמב"ם (פי"ז מסורתי ביאה ה"ב) דביבאה שלא קדושין ליכא איסור באיסורי כהונה. ובסוף תירץ קושית התוס', דכינן דברישא כלל נמי קטנים, לא חש לשנות דלוקין. [ולכארה יש לישב קושית התוס', לפי מה שכתו התוס' לעיל (זו): ד"ה נשא, שיש מצוה להשיא אשה לבנו קטן, אם כן, אף דעתה לא עברי, כיון שלאחר שיגדרו יהיו באיסור, אין נושאין. ולפי זה שפיר נמי מה שלא כתבה המשנה שלוקין. (א.ב.)]

(יט) גמי, חלק אחד בשיטתא. ברשי"ד "ה חלק פירש, חלק אחד משמע של כל אחד. וכותב העורך לנר, דמשמע מדבריו דיש שיעור לתרומה,adam לא בן מה שיר לומר חלק של כל אחד. והיינו בשיטת ר' ישעה שהביא המשנה למלך (פ"ו) ממתנות עניינים ה"ז). והוטיף, דלולי פירוש רשי", היה אפשר לפריש דהיא גופא קושית הגם' לගירתה רשי", "ובי חלק אחד סלקא דעתיך", הרי אין כלל שיעור לחלק. ומיהו לගירתה התוס' "חלק אחד פשיטה", קישה וכי יש חלק לתרומה.

(כ) גמי, במקומו של ר' יהודה. התוס' בכתובות (כד): ד"ה ואי בעית ביארו, דפליגי האם חיישנן לטועים שייעלו מתרומה ליוחסין, או לא.

(כא) גמי, וכולן משגרים להם לבתיהן. הקצת החושן (רמ"ג סק"ד) הביא מהפרוי חדש, דהטעם דגם לחרש שוטה וקטן משגרים לבתיהן, ממשום דעתך אחרת מקנה מועילה להם אפילו מדאוריתא. ותמהה עליו, הרי קיימא לן דעתות הנאה לאו ממון, ואין לבעלים כלום במתנות שישיר לומר שמקנה לקטן. ועוד, הא תינה Chrsh וקטן, אך שוטה מאין איכא למימר, הרי לא מועילה לו אף דעת אחרת. ומושום הבי ביאר, דמתנות כהונה התורה זיכתה לכחנות, והוא כירושה, שאף קטן זוכה בה.

(ככ) גמי, חרש שוטה וקטן לאו בני דעה נינהו. פירש רשי"ד "ה דלאו בני

ממיטלטלין אפילו מיתמי.

(ח) בא"ד, וכן נראה לר"י. ביאר המהראש"א, דלא בא להוכיח דרבי מאיר איירי במיניה, דהוא דבר פשוט כדמות בסוגיות שהביאו התוס'. אלא לענין הא דביתמי מודה רבוי מאיר שאינו גובה ממיטלטלין, דאי לא תימה הבי, הוא סברא הפוכה מרובנן.

(ט) בא"ד, דהכא במתנת שכיב מרע איירי. הקשה התוס' הרא"ש, אם כן מה יויעיל הא שעמד וכותב כל נכסיו לבנה, הא קיימת לן ברבא בתרא (קלה): דשביב מרע שאמיר כתבו ותנו מנה לפולוני, אין כותבן, דחיישנן שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה. ותירץ, "דכתב" לאו דוקא, אלא נתן. אי נמי, איירי במשמעותו את כוחו. ועוד יש לומר, דאיירי שכתו מחיים.

(י) בא"ד, שם. באבני מילואים (סימן צ"ג סקט"ו) הוכיח מדברי התוס', דבבעל חוב, מודים רבנן שוגבים ממתנת שכיב מרע ולא הווי כמשער. דאי לא תימה הבי, הדרא קושית התוס' דהו סיירות הפוכות, דלבוי מאירasha עדרפה על בעל חוב, דגובה כתובתה ממתנת שכיב מרע, ואילו בבעל חוב מודה לרבען שאינו גובה. ולרבנן בעל חוב עדיף על איש, דגובה מיניה, ואילו איש אינה גובה מיניה. אלא על כרחך לדענן בעל חוב כולל עולם מודו דגובה ממתנת שכיב מרע, ולרבנן בעל חוב עדיף דגובה מיניה, לרבי מאיר כתובה ובבעל חוב שווים.

(יא) מתני, בני הזקנה או חולצין או מיבמין. פירש הרמב"ם (פ"ח מיבום ה"ד), דלאחר שבני הכללה החלצ, בני הזקנה או חולצין או מיבמין, דשם היא אשת אחיהם, וגם אם היא אשת בן אחיהם, והו יבמה לשוק, הרי כבר נחלצה ומורתה. והמלאת שלמה הביא בשם הר' יהוסף, דאיירי שללא היו לכלה בנם אחרים, ומושום הבי בני הזקנה או חולצין או מיבמין.

דף צט ע"ב

(יב) מתני, ובכורו יהיו רועה. העיר הרש"ש, אמאי שינה התנא הכא ללשון יחיד, ולא נקט ובכורין יהיה רועה. [ואכן בתמורה (ח). גרטין ובכורן]. ותירץ, דאי היי תנוי זיבכורין, והוא אמין דאיירי בכור שותפות דתורויהו, ופטור משום חלק מהן שבו, דשותפות כהן פוטר את הבבימה ממתנות, בראשchner בחולין (קלב).

(ג) רשי"ד "ה ואין נתנויהם להם קדשים, להקריב. הקשה התוס' י"ט, פשיטה.

ותירץ, דאין נתנוים להם אפי' אם ישלחו כהן אחר שיקריב עבורה.

(יד) רשי"ד "ה ואין מוציאין, בסופה"ד, או ישחו את קרבן. הקשה הרש"ש, הרי ישראל נמי יכול להשווות את קרבנו עד שיגיע משמר שחפץ ליתן לו, ואי משום כל תחא, הרי גם האי ספק מווזהרב בבל אחר. (ועיין אותו ט"ו) רשי"ד "ה לשון אחר ועיקר, בסופה"ד, ולשון ראשון רקש לה וכו. טו) רשי"ד "ה לשון אחר ועיקר, בסופה"ד, גם לרב שמעון בן אלעזר הקשה בקובץ הערות (סימן עב אותו א'), הרי הטעם שאינו יכול לעשות בעצמו, אינו משום פסול, אלא משום דשמא איןו כהן. וכל כהא גונא שפיר מציע עביד שליח, כדוחין בקידושין (כג): גם לרב שמעון בן אלעזר דסבירא להיא דאין יד לעבד לקלבל גט שיחורר מרבו, מכל מקום שליח משוי. ותירץ, דהא דמציע למיעבד שליח שיקריב תחתיו, איןו מדיני שליחות. והרי בבבא קמא (קי). מבואר, גם לענין איכלה אמרין דין אינו יכול לאכול בעצמו לא מציע לעשות שליח, ומאי שליחות שיכא באכילה. אלא דבמיגו שיכול לעבד בעצמו, או לאכול בעצמו, יכול להרשות אחרים תחתיו. ולזה אמרין שבבעל שבצמו אינו יכול לעבד,תו

דרכך הירושלמי

מسبת יבמות דף צט – דף ק

יט טבת – ב' טבת התשע"ה

כיוון דעתם קדימות האשה ממשום זילותא. מה ל' א' היא הנتابעת, הא בכל גונא איבא זילותא. (ח.ו.).

ט גמ', **ליישא שפחה אינו יכול**. הקשה הטורי אבן בחגיגה (ב:), אמא לא ימכור עצמו לעבד עברי על תנאי, ויהיה מותר לו שפחה ממה נפשך, דהרי גם כהן שנמכר לעבד עברי שרי בשפחה. ובשלמא לתרוץ התוס' בחגיגה (ב: ד"ה ליישא, על חציו עבד וחציו בן חורין, דכיון דלא קיים מצות פריה ורבייה ביהדות, אין ליתן לו שפחה, ניחא. אך למה שתיריצו, דגר אינו נמכר לעבד עברי דבעינן "ושב אל משפחתו", הכא דהוא ספק כהן, הרי שפיר איבא "ושב אל משפחתו", ואמא לא ימכר לעבד עברי. ותירץ, דכיון דאחד מהם הוא ישראל מעלייא, וממצוה בפריה ורבייה, אין זו תקנה ליישא שפחה, דהרי אין הוולדות מתיחסות אחריו ובטל מצות פריה ורבייה.

ו גמ', לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים. ביאר בחידושי הגראי"ז בזבחים (עז.), דמהה דבעינן ילפotta דלשם ריח ניחוח אי אתה מעלה, אבל אתה מעלה לשם עצים. מוכח, דההקטורה לשם עצים, אינה מבטלת את שם ההקטורה, ושפיר נחשב לקרבן. אלא דגזרת הכתוב שאסור להעלותו לשם קרבן, אלא לשם עצים. [אמנם מלשון רשי"ז ב"ה ואל המזבח "דכיון דלא מיכווני להקטורה לאו הקטרה היא", משמע דבטל ממנה שם הקטרה. (ח.ו.)].

יא גמ', אלא לרבען מייבא למימור. הקשה המהרש"א, וכי היכא דאמרו רבנן באברי חטא תהערבו באברי עולה, דתעובר צורתן ויצאו לבית השופחה, נימא נמי היכי במנוחתם של אלו הטעבות. ותירץ, דהכא לקושטא דAMILTAKA אמר, דמוודו רבנן דMATPORAON על בית החדשן, דהיכי עדיף לטפי. והערוך לנו כתוב, דהכא יש לומר דאך רבנן מודים שאינו יוצא לבית הרשות, דהא לא עביר כפרטנו. ולא דמי לאבוי חטא ש כבר נזק דמן ונשלמה כפרטן, ומושום היכי הכא יתפזרו על בית החדשן, דנחשב בהכני הקטרה במקצת. [ולכארה מותס' ד"ה והשירים מבואר, דMATPORAON על בית החדשן, הוא מדין תעובר צורתן, ולא קיומ הקטרה במקצת. (ח.ו.)].

יב גמ', והשירים מתפזרין על בית החדשן. העיר המקדש דוד (סימן ה', אורת ה'), דתקנה זו אינה מועלת אלא להאי גיסא דהוא ישראל, דאין בו ממשם כל דממנו לאשים, ממשום דלא הקטרם על גבי המזבח. אך להאי גיסא שהוא כהן, ליכא תקנה, דהרי כל שלא הקтир כלל, לא הוא הקטרה. אמנם הקשה, לפי מה שביאר שם. דוגם למאן דאמר רצפה מקדשת, אינה מקדשת אלא כשרים. ואם כן, הרי יכול להקטיר את השירים על הריצפה, דמימה נפשר hei שפיר. דאם אסורים בהקטורה ממשום מנחת ישראל, הרי פסולין ואיין הרצפה מקדשת. ואם הוא כהן, שפיר hei הקטרה.

דף ק' ע"ב

יג מתני', הוא אינו יורש אותן. הקשה העורך לנו, הרי האי בא שיביא נמי בתורויהו ישראל, ואמאי שנוחו דוקא הכא בהיה אחד כהן ואחד ישראלי. ובתפארת ישראל (יבין אותן מדר) תירץ, ממשום דקתני בכחן והוא אינו מטמא להם והם אינם מטמאים לו,athi לאשמעין דאפיקו היכי, הוא אינו יורשם, אבל הם יורשים אותו, ולא אמרין דירושה בטומאה תלייא, וכל שאינו נתמא לו אינו יורש אותו. ואגב הא דאיינו יורשם, תנוי נמי דפטור על מכתחו וקללו.

יד מתני', שם. הרא"ש לעיל (פרק החולץ, סימן ח') הוכיח ממתניתין, דגם בגונא שאין בניהם אחרים אלא שאר קרובים, אינו יורשן. וביאר הקרבן

דעיה, דזילותא דתרומה לחלק להם בגין לעין כל. והריטב"א פירש בשם ר"ח, דدلמא מטמייא ליה או יהבי לזרים, ומה שאמרו דכולן משగרים להם לבתייהם, היינו לשגר לאשר על בתיהם שהוא גדול ובן דעת יודע להזהר בה. וכן נראה מדברי התוס' בר"ה וכולן.

דף ק' ע"א

א) גמ', אבל ערל משגרין ליה. כתוב הרמב"ם (פי"ב מתרומה ה"ב), דהטמא והערל אין משגרים להן. וכותב הכסף משנה, דעתיך לומר, דהיתה לו גירסה אחרת בסוגיא.

ב) גמ', מייבנייהו. הקשה רבינו אברהם מן ההר, אמא לא אמרינן דאייכא בינייהו בת כהן, דמשום יחוד אייכא, ומושום גירושה ליכא. ותירץ, דלמאן דאמר משום גירושה, יש לאסור אף בבת כהן משום אשת כהן. [ולא כרשי"ל לעיל (צט): ב"ה והашה]. עוד כתוב, דבבנת כהן יש לגורר שמא תנשא לזר ותיטול. והערוך לנו לעיל (פו. ד"ה אללא למאן דאמר) הסתפק בפנוייה בת כהן, האם יש לגוזר בה משום יהוד.

ג) גמ', האי ניפויה אונסיה. הקרhn אוורה הקשה מסוגין, על שיטת רבינו تم שהביאו הרשאים לעיל (ע). ערל שמתו אחיו מחמת מילה אוכל בתרומה, דהכא מבואר שגם ערל דיפויה אונסיה, אינו אוכל בתרומה אלא רק משגרין לו ליבתו.

ד) גמ', מייב אמר. הקשה הריטב"א, דלמא איירוי היכא דחולקים להם, בגין כי דרי דמיירב למאתא, למאן דאמר משום גירושה. או מקום דשכיחי ביה אינשי, למאן דאמר משום יהוד. ותירץ, דכיון דקתני ברישא מילתא דפסיקא "אין חולקין להן תרומה בבית הגנות", משמע דבושים ודוכתא אין חולקין להן, ושפיר הקשו מייב אמר.

ה) רשי"ז ד"ה מעשר עני, בסותה"ד, ועוד משום דלא ליבסקי עניים. הקשה העורך לנו, כיון דילפין מדרשה ד"ז ואכלו בשעריך" [כהגהת הב"ח], מה בעיןתו לסרברא. ותירץ, דבא ליתן טמא דקרא, משום דלא ניחא ליה במא שפירשו התוס' ב"ה מעשר עני שהוא כדי שלא יפסد המעשר. עוד כתוב שנראה לו שלא היהת בפנוי רשי"ז גרטת הספרי. וכן כתוב בשיטת הרמב"ם (פ"ז ממתניתות עניים).

ו) תוס' ד"ה מעשר עני, בתוה"ד, דמשמע דבעל הבית מחלקו. ביאר הריטב"א בחולין (קלא:), וכי שיהיה זהיר להכנסיס המעשר עני לביתו, שלא יפסד בימיות הגשמיים, תיקנו לו טובת הנאה בהם.

ז) בא"ר, ומפסח שהוא זמן הביעור. בתוס' הרא"ש הוסיף, דהינו לאחר פסח של שנה רביעית, שהוא זמן הביעור, דעתה צריך להוציאו מביתו, ומושום היכי אין לו טובת הנאה בהם. והריטב"א בחולין (קלא:): ביאר, דכיון שעברו ימות הגשמיים, יש לו להוציאו מביתו. ומה שכתבו התוס' בתחילת דבריהם, דההוצאה מן הבית הינו שכלו ימות הגשמיים. ובסוף דבריהם מהספרי שההוצאה מן הבית ממשום שחגיג וזמן הביעור. ביאר העורך להניר שיש ג' ומנים של חלוקת מעשר עני, זמן ראשון, ימות החמה דשנה ג', ושל מחלקה בגין, דעהה כתיב קרא دونנת וכו'. וכן שני, חורף שנה רביעית, שמחולק בבית מקראי ד"ונתת". וכן שלישי, שימושאים בגין לאן חלופה כיון שהוא לאחר הביעור.

ח) רשי"ז ד"ה גברא ואיתתא, זה טובע בעל דינה והוא טובעת בעל דינה. בשווות שבוט יעקב (ח"א סימן קמ"ג), הוכיח מהא דנקט רשי"ז דהיא טובעת בבעל דינה, דבגונא דהיא הנتابעת, אין להקדמים דינה. וצריך עיין,

דשיך ממאנת דילדה, דהרי אינו אלא שםא תמות. ותירץ, דהכא קיימין להאי לישנא דחישין שמא תעביר ותמות, דלהאי לישנא לא משכחת לה קטנה يولדה.

(ב) גם, שאפילו בנה מורכב לה על כתפה ממאנת והולכת לה. כתב הריטב"א, דילאו דוקא ממאנת, דהרי קידושו בטעות וגם بلا מיאון בטלים. (וכן כתבו התוס' לעיל (ב) ד"ה וא). עוד כתב, دائירiy בקידושין על תנאי שם לא תחפוץ תמאן, ויתבטלו הקידושים.

דף קא ע"א

(א) רשי"י ד"ה בבת אחת, שבחטן במקל בהכאה אחת. משמע מדבריו דבעינן דבאותו מעשה יכה תרוויו. והעיר הקובץ העורות (סימן ע"ד אות א') מרשיי בחולין (פב): ד"ה בבת אחת שפירש, דהרים ב' ידיו והכה באחת בזה ובאחת בזה, משמעו דוגם בשני מעשים בבת אחת, חיב.

(ב) גם, וכי מאחר דאינו חולק למה עולה. כתב העורך לנר (עליל ק: על רשי"י ד"ה ועולה במשמרו), דלפי מה שפירש רשי"י (שם) ד"ה ועולה במשמרו, דאין בני משמיר מעכbin עלו, יש לבאר דקוושית הגמי' כאן היה. הא מהאי טעמא שאינן מניהים לו לחולק עמם, הци נמי יכולם הם שלא להניחו לעבוד עליהם, וממאי עולה. ומשני, דעתה בעל ברוחן,adam לא יעבור יש לחוש לפגם משפחתו, שיאמרו ימדיאנו עובד על ברוח שיש פסול במשפחתו, ודוקא לעניין חלוקה בקדושים דין בו משום פגם, שפיר יכוילים לדוחתו. ולפי זה נפקעה קושית התוס' בד"ה עולה. אמן שפיר דעובד בעל ברוחן, דהרי יכוילים לדוחתו כדריך שדווחין אותו מחלוקת בקדושים. ומשום הכל פירשה הגמי' דהינו בעל ברוחו דידייה.

(ג) גמי' שם. הריטב"א פירש, דקה סלקא דעתה דגמי' דההננה קאמר, אם רצחה לעלה, והקשחה הגמי', למה ירצה לעלות [דהינו הרি לא חולק עמהם]. ותמייה לגם, מודיע לא ירצה לעלות לעשות מצוה. ותירצה, עליה לא קתני, אלא עולה בעל ברוחו. פירוש, דמתניתין עולה בעל ברוחו קתני מدلלא קתני, ואם עליה אינו חולק. ולהכי תמהה הגמי' הייך קופין אותו לעלות משום מצוה, הוויאי' ואינו חולק ואין ידוע משמרו. [אמנם ציריך עיון Mai טעמא מה שחייב הכהן בעבודה, הינו מה שלוקח בחולקה, ואין קופין אותו מחמת חיוב המצווה. (ח.ו.) ואולי יש לומר דין דאין חיוב עבודה הכהנים מוטל אקרופטה דגרא אלא דין בבית אב.] ופרקינו משום פגם משפחה. פירוש בני משפחה יכוילים לכוף לאחד מבני משפחה לעשות דבר שלא ייגום אותם. וסימן דזה עיקר גדול.

(ד) רשי"י ד"ה משום פגם משפחה, בסותה"ר, כל משמר חולק לששה בתיה. לדבריו איתא במנחות (קו). ופירש רשי"י (שם) בד"ה בנגד ששה, דהמשמרות לנר והרש"ש, מרשי"י בתעניות (טו): ד"ה אנשי בית אב שכטב, והערוך העורך מתחלקות ל' ימות השבעה, ובשבט כולם שווים. והעריך העורך להדייא בתוספתא בתעניות. אמן הביא דבלטחים (נו). וכן במנחות (קו). איתא להדייא כרשי"י כאן. וכותב דנראה שנחalker בזה התוספתא וחזקה.

פרק מצות חיליצה

(ה) מתניין, מצות חיליצה בשלשה. ביאר בקרבן העדרה על הירושלמי (בפרקין ה"א), דהא דלא נקטו החיליצה בשלשה, כדתנן בריש פרק קמא דסנהדרין

נתגאל (אות נ'), דמשמע בן מהא דעתמה מתניתין. אמן הריטב"א לעיל (לו): כתב, דהני מיili דיש עוד בנים, אבל אם אין עוד בנים, הספק עdirep על שאר היורשים וירוש אוטו. ובאייר בקובץ העורות (סימן מ' אות ח'), דפלייגי האם לרוחוק במקומות קרוב יש שם יורש, ואם כן שפיר אמרין גם לביזו דאין הספק מוציא מדוי הדאי. או דלמא, דבמקומות קרוב אין לרוחוק שם יורש, ומשום הכל, הספק שקרוב יותר מכולם שפיר יורשם.

(טו) רשי"י ד"ה ועולה במשמרו, לבעוד ואין משמר מעכbin עליו. הקשה התוס' יו"ט, אמאי לא יעכbero נמי מעבודה, בדרך שמעכbin אותו מחלוקת. ועוד, דלקמן (ק.א). אמרין דעתה במשמרו בעל ברוחן, דבני משפחתו כופין אותו לעבד משום פגמים. ואילו לדברי רשי"י מתניתין ATI לאשומין שעבוד בעל ברוחן. [ראוין לפקון (ק.א).אות ה].

(טו) גם, אלא שימושakin אותו מדין בהוניה. רשי"י בד"ה מדין בהוניה ביאר, דמשתקין אותו מעבדה. משמע דמתורמה אין משתקין אותו. וכן בכתובות (יג): ד"ה מדין בהוניה ביאר, גם לעניין תרומה משתקין אותו. וכן

מבואר בשולחן ערוך (אה"ע סי' ג' ס"ט).

(ו) גם, מתקיף לה רב פפא וכו'. הקשה הריטב"א, דלעיל (מ.ב) דרשו מהאי קרא דגמ' בישראל, בעין להבחן בין זרע ראשון לזרע שני, ומאי מקין הכא. ותירץ, דההן לא קיימת מסקנה הכא, ואמרין ההם טעם אחר. והרש"ש כתב, דההן הווי אסמכתא בעלמא [ועיין מה שנכתב שם אות ה' בשם הקרן אוריה]. והכא סלקא דעתין בהן הוא דרשה גמורה ולא אסמכתא.

(ז) גם, הци קאמר ליה לא הנسب עובדת כוכבים וטלחה. הקשה המהרשות'א (בחידושי אגדות), אם כן, איך נשא אברהם אבינו את הגר שפחת שרה. ותירץ, דאיתא בגיטין (מ). דהנשא שפחתו, יצאה לחירות. ותמה העורך לנר, הרি מבואר בקרא דגמ' אחר שאברהם בא עליה, נקראה שפחת שרי. ותירץ, דהרי המעשה עם הגר היה יג' שנים קודם שנאמר לו "להיות לך לאלוקים ולזרעך", ושפיר יש לומר דלאחר שנצעתו פירש הימנה, ובשחזרה לאחר מיתת שרה, היה לאחר שהשחזרה.

(יט) גם, בשלמא לשוני לא ליטמיה לייה. פירש רשי"י בד"ה בשלמא, שמא בין הראשון הוא וכחן כשר הוא. והקשה הקובץ העורות (סימן עב אות ה'), הרי גם אם הוא בנו של ראשון, אינו כחן כשר דהרי אמר נפסלה קודם לידתו בבעל לת השני, ומאי לא יטמא. ובכתב, דMOVICH בשיטת הרמב"ם (פייט מאיסורי ביאה ה"ז), דכהנת מעוברת שנפטרלה, אין בנה פטול.

(ב) רשי"י ד"ה אלא לאו בזונות, שניהם באו עליה בזונות. כתוב המהרשות'א, דעיקר כוונת רשי"י דהראשון היה בזנות, דבשני ליכא קפידא, דגמ' אם נשאה, בנה כחן כשר, דהרי הראשון שבא עליה בהיותה פנויה, לא עשהה זונה להאי מאן דאמר. ובחקלאת מחוקק (אה"ע סימן ג' סקי"ב) ביאר, דבבזוקא נקט רשי"י דגמ' השני בא עליה בזנות, דайлול בנשואה, והוא תליין בו בודאי משום דרבוב בעילות אחר הבעל. והביה שמוואל (שם סקט"ז) כתוב, דגמ' אי נימא דבבזוקא נקט הכא, יש לומר דהוא רק סברת המקשין דהקשה דגמ' אי נימא דבבנאה השני שמוואל מודה, מכל מקום סתמא דמתניתין משמע دائירiy נמי בתרוויו בזנות ואיפילו הכל עוזב. אך לדינא שפיר יש לומר דלא אמרין הכא רוב בעילות אחר הבעל, משום דתלין בזנות שקודם הניסואין, וגם היכא שהשני נשאה אכתי יש להסתפק.

(כ) גמי', ממאנת מי קא ילדה וכו'. הקשה הרשב"א, אמאי לא יילדה, הא איתא לעיל (יב): דחישין בקטנה שמא תעביר ושמא תמות. ומוכח שפיר

דקאי אדרני נפשות, ולא מימי הדרין דבדיני נפשות, כל שאינו כשר להעיד אינו כשר לדון. ותירץ, דנקטו כן לרווחא דמלטה.

דף קא ע"ב

יד גמ', ואיך נמי מביעו ליה לכדרבא. הקשה העורך לנר, הא למאי דאמרין דגם ר' יהודה וגם רבנן דרשו קרא ד"לענין", דצרכי דיני למייחז רוקא. הא דאמר מר "לענין" פרט לסומא, כמוון אולא. ותירץ, דתרתי שמעת מינה, דמדכתיב "לענין" משמע פרט לסומים, ומהא דסמכן עני להזקנים ממשמע, דבעינן רוק הנראה לבית דין. וככונת הגמ' דין לא להוכיח מהא דממעטין סומים דלא בעין מומחין, משום דיש לומר דהקרהatti רק לדרשה דרבא.

טו גמ', ולא בבית דין של גרים. הקשה המהר"ש"א, אמרاي ר' יהודה לא הוכיח מהא גופא דלא בעין מומחין, دائ עבי מומחין ממילא נתמכוו גרים, משום דכתיב "עمرק" בדומים לך, וככודקשתה הגמ' לעניון סומא. ותירץ, دائ לא הווי כתיב אלא בישראל חדא, הווי אמינא דאיתו לרבות הדיוות, ולא הינו ממעתים בית דין של גרים.

טו גמ', אלא מעטה וקרווא שנימ. ביאר העורך לנר, דבלא שדרשו רבנן ור' יהודה היתור ד"הזקנים", הווי אמינא דהכל קאי אוקנים דרישא, גם מאיך דכתיב וקרווא לו ודברו אלו. אבל עתה דדרשין ליתור דהזקנים, שפיר יש להקשוט מאיך דרשין מהיתור דקרווא לו ודברו אלו.

יז גמ', וקרווא לו ולא שלוחם. כתוב העורך לנר, DSTAMA דמתניתין לקמן קו: דתני "מצות חיליצה בא הוא ויבמותו בבית דין" משמע, דהדרשה ד"הם ולא שלוחם", לא קאי אקריאה לבית דין, דהרי לא מבואר בית דין קוראים לו. אלא קאי עצה טובה דמשיאין לו, דבעינן שבית דין יאמרו לו ולא שלוחם.

יח) Tos. ד"ה וקרווא לו, ותימה אדיילפין וכו'. ה الكرן אורחה חילך, דدلמא דוקא במצוות הבית דין יש לומר דקפיד קרא אביה דין דוקא. אבל בעלמא, שפיר אמרין שלוחו של אדם כמותו.

יט) גמ', מפני שהוא בית דין. הקשה הריטב"א, מנلن דאיiri בבית דין של שלשה, דלמא איiri בבית דין תרי כדאשכחן בגיטין (לב): לעניין ביטול הגט ופרובול. ותירץ, דשאני החתום בביטול הגט והויה הודיעת דברים בעלמא, אין טעם להזכירו שלשה, וכן לעניין פרובול, דקANTI בית דין דומיא דערדים, משמע דגם הבית דין איiri בתاري. אבל הכא דקANTI בית דין, סתמא איiri בשלשה.

יב) Tos. ד"ה שמע מינה. פסק ר"ת וכו'. הקשה העורך לנר, הא קודם דר' יהודה הדר בו, נמי ביארה הגמ' דר' יהודה לא דרש מה"לענין" למיעוטי סומאים. אלא כדדרשו רבנן, دائלי לכדרבא דבעינן רוק הנראה לבית דין. ותירץ, דמה דאמרו דר' יהודה נמי דרש לכדרבא, אין אלא דרך דחיה דלא נימא דרבא בתנאי. אך אלבאה דעתמת ר' יהודה דרש מה"לענין" למיעוטי סומאים וככדר אמר מר, ואתי לאתווי שאים מומחין.

יב) גמ', אמר רבא צרכי דיני למיקבע דוכתא. ביאר הבית שמואל (אה"ע Kas"t סק"ה), דהוא משום פירסומה מילטה. ומושם הכי הסיק, דבעינן דוקא מקום גבוה.

כב) גמ', לפרשומי מילטה. ביאר רש"י ב"ה לפרשומא, דהוא להודיע שהיא חילוצה ואסורה לכהן. ועוד, כדי שיבואו אנשים ויקפצו עליה. ובביה שמוואל (שם סק"ד) כתוב, דנפקא מינה אייבא בין הני תרי טעמי, בגונא

דיני ממונות בשלשה, דאתה לאשmenoין דאמנון כך הוא עיקר מצותו, אבל רבנן תיקנו שייהיו יותר לפרסומי מילטה בדלקמן (עמוד ב').

ו מתני, במנעל. ביאר רש"י ב"ה מגען, דהוא של עור רך בעין שלגנו. וכן כתוב לקמן (קב). ב"ה מגען. והגמוקי יוסף (לב: מדפי הרי"ף) ביאר, מגען הוא משתי חתיכות או שלשה בעין שלגנו, וסנדל עשוו כולם מחתיכה אחת. והביה יוסף (אה"ע Kas"t) כתוב חילוק נוסף בין מגען לסנדל, כדאיתא בשבת (ס): מגען תפרו מבפניהם, וסנדל תפרו מבוחן. ופירוש (שם) רש"י ב"ה תפרו, שנותן מגען של עור לפנים הסנדל ותפירו. ומדברי הסמ"ג (עשין נ"ב) נראה, מגען סנדל, תפירותיו כלפי פנים, אבל סנדל תפירותיו כלפי חוץ.

ז) מתני, בסנדל שיש לו עקב. פירוש רש"י ד"ה עקב, דיש לו שול"א [סוליה] בלו"ז. וכותב הגמוקי יוסף (לב: מדפי הרי"ף), דנקט ה כי לרבותא, דלא טגי שיש לו עקב מסביב, אלא בעין שייהיה לו גם פרטה תחתיו. ובתוס' ישנים לקמן (קג): הקשה, דשנינו בכלים (פכ"ו מ"ד) גבי סנדל, נפסק עקו ונטל חוטמו, משמע דעקב הוא ממין החוטם. ועוד, דכתיב "וידיו אחוזות בעקב עשו", והחתם ודאי אינו שול"א. ו"ע מברטנורא בכלים (פכ"ו מ"ד) פירוש, דעקב הינו החלק המבוסה את גובה הרגל שכגד שוקו מאחור. וכותב התוס' יו"ט (במתניתין), לדבורי, ATI שפיר הא דנקטה מתניתין לשון "בשר" דמשמע בדיעבד, דאליו לכתתילה בעין נמי פרטה. אבל לפירוש רש"י דבעינן נמי פרטה, קשה, אמרاي נקטה מתניתין לשון מתניתין לשון. וכותב התוס' הגרע"א (כaan) ביאר, דנקטו בשער אגב סיפא דשאן לו עקב פסל, וככפרישו התוס' לקמן (קב). ד"ה הוא הדרין.

ח) מתני, מן הארוכבה ולמטה. ביאר רש"י ב"ה מן הארוכבה, דנחתך גלו מן הארוכבה וחילץ מן הארוכבה ולמעלה, פטול. והתוס' לקמן (קג). ד"ה מאן, וכן הרי"ף (לב: מדפי הרי"ף) והרמב"ם (בפירוש המשניות) פירושו, دائ עיל קשיית הרצעות. אבל אם נחתכה רגלו, אפילו מן הארוכבה ולמטה אינו חולץ. משום דבעינן לתירוצי כרעה בדלקמן (קג).

ווש"י לשיטתו שם ב"ה על ליהתא].

ט) גמ', ומאחר דאליו שלשה הדיוות, דיניגים למה לי. בירושלמי (בפרקין

ה"א) תירץ, דלכתתילה בעין דיניגים, ורק בדיעבד טגי בהדיותות.

יב) גמ', בעין דיניגים. כתוב הגמוקי יוסף (לב: מדפי הרי"ף). دائ רהו הדיוות משום דאינם טמכים, מיהו פשיטה דבעינן בעין דיניגים, לעניין שידעו הלכות חיליצה והקריאה. אבל Tos. ב"ה מצות כתבו, דלא בעין שיהיו בקיאים אלא לעניין הקריאה, دائ אינם בקיאים אינם יכולם אפילו לשאול לבקאים אם עברו דין. אבל לעניין חיליצה טגי אם יכולים לשאול. יא) גמ', מביעי להה לרובי אפילו שלשה הדיוות. ביאר הריטב"א, שלא ילפינן לה ממשמעות "זקנים", דהא אדרבה "זקני העיר" כתיב, ומשמע דהינו גDOI ווחכמי העיר. אלא ילפינן לה מהיתור ד"הזקנים", ו"זקני העיר", دائ מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות.

יב) גמ', מראיצטריך לעניין למיעוטי סומאים. הקשה הריטב"א, דלמא בעין מומחין, ואכתי בעין למיעוט דסומין, למיעוט סומאי רק בעין אחת, دائף דלענין דיני ממונות בשער כדאיתא בסנהדרין (לב): הכא פטול. ותירץ, דלענין ממשמע דאפילו עין אחת לכל אחד כשר. [ומיהו מהתוס' לקמן (עמוד ב') ד"ה שמע מינה משמע, דרק למסקנא דר' יהודה הדר בו, יש להזכיר סומאי בעין אחת. ועיין שם אות כב].

יג) גמ', מדרתני רב יוסף. הקשה הריטב"א, אמרاي מיתו מימרא דרב יוסף

לרי"ם דסביר דמנעל לכתיה לא, הוצרך לטעם הגזירה. אבל מה שאמר לו האי ז肯, "וכי חולצין במגע", היינו דאף בדיעבד פטול, והיינו מדורייתא. (ועיין באות הקודמת).

(ח) גمرا, גזירה משומן מגען המרופט. ביאר רשי' בד"ה מטופט, דהוא מגען שקרוע מלמעלה, דכיון דרכיר מתישב על רגלו אפילו שהוא קרוע, ויש לחוש שיבא לחולץ בו. והריטב"א כתוב, דלהמפרשים דוחילוק בין מגען לסנדל, הוא שהמנעל עשו מכמה חתיכות, ונסנדל מחתיכות אחת (עין לעיל קא. אותן ט). דזוקא במגען שעשו מכמה חתיכות, שירק מגען אפילו בשחווא מטופט, ושמא יבא לחולץ בו. והביה יוספ' (אה"ע קס"ט) כתוב, דלהאי מפרשים, החשש שמתוך שהוא עשו מכמה חתיכות לאו אודעתיה שהוא מטופט.

(ו) גمرا, מיתיבי הותרו רצעות מגען וכו'. בהריו"ק (לב: מדפי הריו"ק) הගראטס, "התיר הווא". וכותב הימ של שלמה (סימן ח'), דמשמען מדבריו, שאליו הותר מאילו, שפיר הווי חיליצה.

(ז) גمرا, טעמא דשפט הווא. ביאר הריטב"א, דמסתמא אין פטול במעשה, אלא בגונא שעשה מעשה חשוב, דבכחאי גונא באשה הווי חיליצה. (ח) גمرا, או דלמא חיליצה בעין וליבא. הקשה העrok לנר, פשיטה דבעין חיליצה, דהא בקרא כתיב "וחילצה". ותירץ, דכיון דכתיב "מעל רגלו", יש לומר דעתך הקפידא היא גליי הכרעה. ומושם הכי מספקא לנו כי מיניהו עיקר.

(ט) גمرا, לא צריכה דקערעתיה לעילאי ושלפתיה לתחתי. מדברי הרמב"ם (פ"ד מיבום וחיליצה ה"א) נראה, דהספק היה בגונא שחליצה העליון וקרעה התחתון עד שנגלית רגלו, וגירסתא אחרת היתה לו בסוגין. והקשה הלחם משנה, דהרי זה גופא הספק הקודם בקרעתו או שרפותו. ותירץ, דבכחא עדיפא, משומן דהיתה גם חיליצה, ושמא אין קפידא שגilio הכרעה יעשה על ידי חיליצה.

דף קב ע"ב

(ט) גمرا, והא תניא בין שנטכוון הווא וכוי חיליצה פטולה. הקשה הרמב"ן, הרי קיימת לנו בכל חיליצה פטולה, אך שאינה ניתרת לשוק, מכל מקום דיניה בחיליצה להאסטר על האחים, כדאיתא לקמן (קה). גבי רקקה ולא קראה, דתני חיליצתה פטולה ונארסת לאחים. וכן בשם הר"י חיליצה מוטעת. ואם כן שפיר אמרין דהא חזון חיישין. ותירץ בשם הר"י חיליצה מיטעת. ואל מילוי כשאחד מהם התכוון. אבל אם תרווייחו לא התכוונו, מיגש, דהני מיili כשבחד מהם התכוון. אבל אם תרווייחו לא התכוונו, לא הווי חיליצה אפילו לענין לאסור עליה את שאר האחים. ותמה עלו,adam בעין כוונת שנייהם, אין לכוננת אחד מהם להוציאו אפילו לענין פטולה על האחים. ומשום הכל ביאר, דהא דאמרין חיליצה פטולה פטולה על האחים, אין אל מושם מראית העין, והני מיili בשחלצנו בפני בית דין, אבל בחילוץ שלא בבית דין דין לחוש למוראית העין, אינה נארסת על האחים. דאי לא תימא הכל, אמאי לא חיישין שמא ירקה בפני אחד מהם, והרי איתא לקמן (קה) דירקה בפני בית דין נארסת על האחים. והרשב"א תירץ, דמשמע למ"ג חיליצתה פטולה דקתני, היינו לעלמא אבל לאחים שריא, ורק במסקנא מוקמין ודקה בעי תנא כוונה הני מיili לאשתוריי לעלמא אבל לאחים מיפורסלא.

(ו) גمرا, עד שיתכוונו שנייהם. בשוו"ת חכם צבי (סימן א') הסתפק, האם הכוונה הנזכרת בחיליצה, היא כוונת המצוות בשאר המצוות. או דלמא

שהיא גורשה ופסולה לכוהנה. דלטעם משומן הורעה לכחן, לא שייך דהרי אסורה ועומדת. והט"ז (סק"ב) כתוב, דגם בגרושה בעין חמישה כי היכא דבעין קביעות מקום דילפין מ"זעלתה יבמותו השערה" דבעין פירטום.

(בג) גמי, שם. כתוב הרמב"ם (פ"ד מחוליצה ה"ה), דאותן השניים אפילו היו עמי הארץ. וכותב הריטב"א, דמשמע מדבריו, דרב שמואל בר אבל סומין ופטולים אינם כשרים. וכן מוכח מסוגין, דרב שמואל בר יהודה לא הצרף למנין החמשה לחיליצה מכיוון שהיא גרא. והוסתף, דהני מיili במצרף כלון להיות בית דין. אבל אם מעיקרא יהדו שלשה לבית דין, אין קפידא בשני הנוספים שישוו בר יהודה שאני, דשמא מפני כבודו היו מצרפים אותו לבית דין.

(כד) תוס' ד"ה ואנא גרא וכו', בתוס' לד, ויל דיאצטריך לפטול אפילו לחילצת גרים. בתוס' הרוא"ש הוסיף לחילצת גרים שהיתה הורתן ולידתן בקדושה. והעיר העrok לרר דצער להוסיף כר, משומן הא דאיתא לעיל (זע): דגירים לאו בני חיליצה ויובם ניניהו. [אמנם מה שנקראו עדיין גרים אף שהורתן ולידתן בקדושה. עיין בתוס' לעיל (פ"ד): ד"ה אי נסיב, ומה שבתבוננו שם אות יד. דלשיטתם אף בכחאי גונא איקרו גרים לענין קהיל. וכמו שדיביק שם הרשל"ל. (י.ו.) והקשה בים של שלמה (ס"י ה'), אדם בן מה תיריצו דבעין הפטוק דבישראל, והערוך לרר הוסיף דלשיטתם לקמן (קב). בד"ה גרא. בכחאי גונא גם בדייני ממונות פטול. [אמנם יש לומר דרש"י דלמד לקמן (קב). ד"ה גרא דידיini ממונות גרא דין את ישראל, שפיר יש לומר מה שכתבו].

דף קב ע"א

(א) גمرا, גרא דין את חבירו דבר תורה. פירוש רש"י בד"ה גרא, דקיי אידיini נפשות, אבל דידיini ממונות כשר לדון אפילו ישראל. והקשה הריטב"א, וכי דידיini ממונות גרא מהא דאיתא בקידושין (עו), ש愧 להיות "ריש כוורא" אין ממננים אותו. ותירץ הרשב"א, דמילוי דשורה עדיף מדיני ממונות, ומשום הכי אף דפסול לריש כוורא, כשר לדידיini ממונות. ובחדושי הר"ן לسنדרין (לו): כתוב בשם רבינו דוד, דהא דשרי למנות גרא לדידיini ממונות הינו דזוקא בדרכך אקרים. אבל למנותו דין קבוע, גם רש"י יודה שאסור.

(ב) גمرا, לענין חיליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל. הקשה הריטב"א, לשיטת רש"י בד"ה גרא דין, דגרא דין את חבירו בדייני נפשות, וכי חיליצה עדיפה על דידיini נפשות, וכי תעלה על דעתך שתהא סנדרין פטולה לחיליצה.

(ג) גمرا, והتورה אמרה נעלנו ולא מנעלנו. כתוב רש"י בד"ה hei גרטינן, ול"ג וכי שאין מגען כתבו בכל התורה אלא נעלנו וכו' דמשמע בין מגען לבין סנדל. והריטב"א כתוב בשם התוס' לישיב האי גירסא, דהכי קאמר, דמשמעות נעלנו הינו בדרך שהיא דרכם לנעל, ורוב מנעליהם הינו סנדלים. והערוך לרר תירץ, דאיין פירוש הגמי דאסטור מגען מדראוריתא. אלא וכו' חולצין במגען, והרא רבנן אסרו מושם גזירה אותו מגען המרופט. ואל תתמה איך אסרו רבנן מה שمفושר היתרתו בתורה. דכתיב "וחילצה נעלו". והרי כתוב הט"ז (יור"ד קי"ז סק"א) שככל שהתרירה תורה בפירוש, אין כה ביד חכמים לאוסרו. דלא כתוב בתורה להדייא מנעלן, אלא נעלן, דמשמע בין סנדל בין נעל, ושפיר יכולם לגוזר במגען.

(ד) שם בא"ד, והאי דאמר מגען לכתיה לאו מקרה ילייף אלא משומן גזירה כדלקמן. וכותב העrok לנר, דיש לישיב קושיא זו, דבודאי

דרכך להזמין

מפתח יבמות דף קב – דף קג

כב טבת – כג טבת התשע"ה

פני וגוי' מי ביקש זאת מידכם וגו', ופירש רשי' בר"ה מפנקו, דאייריו במפנקו שאינם יכולים לлечט بلا מנעל, ואין אדם נכנס לאחר הבית במגען דכתיב "מי ביקש זאת מידכם וגו'". והוסיף, דאף דהאי פרשה אייריו באים עושים רצונו של מקום, מכל מקום האי דמי ביקש זאת מידכם, קאי אהא דנכטו במגעלהם להר הבית. ובשלמא בשאר התוכחות דאיכא התרם, בגון למה לי רוב זבחיכם, יש לומר דקפיד קרא אהא דאיכא התרם, לכט עוזן אהר אלא כנטסה במגעלים.

טו רשי' ד"ה הבוי גרטסן אלא אמר רבא. בתוה"ד, דלאו מגין הוילא והוילא נעל. ולגביה עורה נמי ליבא בזין דאין דרך להכניתה בטיט. לכוארה צרייךelial, מדווע הווצרך ורש"י להוטף, הא דאין דרך להכניתה בטיט, תיפוק ביאור, דקיטע בעוריה. ופירש רשי' (שם) ד"ה ונכנסין הטעם, דלאו מגעל הם. יותר קיטע בעוריה. ופירש רשי' (שם) דה ונכנסין הטעם, הא וודאי שנכנסין בהן בטיט. ומוכחה קשה, איך שרי להכנית בסמכות, הא וודאי שנכנסין בהן בטיט. בדבר שאין לו שם מגעל, אפלו אם נכנסין בו בטיט שרי להכניתו לעורה. י"צ.ב.) ואולי יש לומר, דאין מה שמנכני דבר שבא בטיט דבר המבזה, אלא ההילכה בו בגדר "רמוס חצירוי". ואם כן שאני סמכות שבוגדים אין מגעל, עצם מה שמנכנים אותם בטיט איןו בזין. אבל אנפלייא اي היו הולכים בהם בטיט, היהיטה הליכתו בהם בעוריה דרך הליכת המבזה.]

יז) תוס' ד"ה מאוי נעל, ואם תאמר והוא איצטיריך וכו'. המהרא"ם ביאר,

דכוונתם להักษות דלמא כולי קרא אתי לאורורי דהכא לאו לשון דורורי

הוא, ומגלי לדורוש נמי להיליצה בשוקו. ותירצעו,adam כן هو מצי למכתב

מרגלו.

יח) תוס' ד"ה ואנעלך תשח, בסותה"ד, ואין נראה כי אין להקפיד. הרא"ש (סימן ו') והוסיף, דנראה דאין להקפיד משום דגעל געל ריבעה, ולא ממעטם מתחש אלא מה שאינו עור.

יט) גמי', הבא נמי מסתברא דאי לא תימה הבוי וכו'. ביאר הריטב"א, דאיילו מהבריתא שהוחכרה בריש סוגין, דאחד מגעל וסנדל ואנפלייא לא יטיל בהן, יש לומר, דשאנו איסטור יומם הכיפורים מהיליצה. אבל האقا דלענין יומם הכיפורים גופיה מצינו שמוטר, על כרחך דשאני בין אין אנפלייא של בגד לאנפלייא של עור. וכן ביאר המהרא"ש. והוסיף, דאין ראייה דוקא אליבא דרבא, משום דגם לאבבי שפיר יש לחלק בין היכא דיש בו כתיתין להילכה שאין בו כתיתין, וככונת הגמי רק להוכיח דאין נפקותא בין היליצה ליום הכיפורים.

כ) גמי', אבל מטייל באנפליין בתוקף ביתו. ביאר הריטב"א, דבדוקא נקטו בתוקף ביתו, דאיילו לרשות הרבים, אסור לצאת בהם, כיון דאין מגעל והו משוי בעלמא, ורקימה לעין שיש עירוב והוצאה ליום הכיפורים. וזה דרביה בר רבה הונא כירק סודרא אכרצה ונפיק, הינו דוקא לחצר המעורבת, או למבוי המעורב. ואף דקיים דין בשבת (ס"ד): דכל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים, אסור אף לחצר. הינו דוקא לחצר שאינה מעורבת, אבל לחצר המעורבת שרי.

דף קג ע"א

א) גמי', קב הקיטע מני רבוי מאיר היא. הקשו בתוס' ישנים, אמא לא הקשו בין אמתניתין דליעיל (קא). דאנפלייא היליצה פטולה, מני רבנן. ובסנדל של עין היליצה בשרה, מני רבוי היא דלא בעין דוקא עור. [וכן

דבעין כוונת קניין להתריה לעלמא, ואם כן סגי בהא שיודעים שניתרת עלידי בר לעלמא, ולא בעין כוונה דוקא בשעת החליצה. והמנחת חינוך (תקצ"ט) כתוב, דבעין גם כוונה המצווה, וגם כוונה לקניין. וביחסו רבני חיים הלו (פ"ד מחליצה ויבום הט"ז) כתוב, שאין עניין היליצה כט שעיל ידי שחולץ לה מתירה לעלמא, ויצטרבו בה דעת בעליים. אלא לדין התורה הוא, שאחר שחולץ לה יבמה, ממשילא ניתרת לעלמא. ומהאי טעמא אף לא בעין דעתה, וסגי בגודל עומד על גבו. (ועיין בעיות הבאה).

יא) שם, בקובץ שערויים בתובות (עד. אות רמח) כתוב דאין נראה לו בדבריו, אלא דאף לעצם דציריך כוונה משום המצווה, אין טעם לפטול היליצה מפני חסרון כוונת מצווה. דהיינו היליצה אינה בא מכח קיום הצד עצמה כשרה بلا כוונה, ממשילא נתקינה המצווה. וכעין זה כתוב הרמב"ן (בחולין לא) דכוונות הילצה כטבילה ושחיטה, איןו תלוי בפלוגתא דמצאות צריכות כוונה. אמן כתוב, דבאוור זרע (הילכות ר"ה אות רס"א) הביא ראייה דקיימת אין מצאות אין צריכות כוונה, משחיטה טבילה. ונראה כדעת החכם צבי, דכוונות המצווה מעכבות ההכשר. וכן משמע באשכול (היל' שחיטת חולין). וכותב, דשما אין דעתם לפרש דהטבילה נפסקה מפני שלא נתקינה המצווה בשביל חסרון כוונה. אלא שמדובר שני העניינים, דכמו דמצאות צריכות כוונה וכי נמי ההכשר בעי כוונה.

יב) גמי', הא חזין חושין. כתוב רשי' ד"ה ואיכא דאמר, דחייבין דלמא נתכוונו ומיפטלא עליוו, משמע דרך בכונת תרוויו נפסקת. וכן מוכחה מדברי התוס' בד"ה ודקנתני שביאר, דלהתירה לשוק בעין שנדע שהם מתכוונים להיליצה. אבל בהרי"פ (לב: מדרפי הרי"ף) הගירסתא, "חייבין שאם ביוונה". דהינו נפסקת לאחים אפיקו בכונת אחד מהם.

יג) רשי' ד"ה התפור בפשטן, שתפור בתוכו בגדי. הקשה הרשב"א, Mai שנא מסנדל של עץ, דמובאר במתניתין לעיל (קא). דhilachto כשרה, ומורקמינן לה לקמן (קג): במחופה עור דכשר לכולי לעלמא. ומשום הבוי הסיק, כפירשו השני של רשי', דתפורו במשיחה בעין שלו. והעריך לבר כתוב, דמאי דמסקין דגעל של עץ מחופה עור היליצה בשרה לכולי עלמא, הינו דוקא לאבוה דשומאל, אבל לשימוש דאוקמא למתניתין דוקא אליבא דרבבי מאיר, יש לומר, דלא מהני מחופה עור.

יד) רשי' ד"ה מירדי אחירגנא, בסותה"ד, או סנדל. הקשה העורך לנור, איך משמע מ"תחש" למעט סנדל. ותירץ, דציריך לומר ריש חסרון דברים ברשי', וציריך לגורוס: "עור בהמה אחרית מגעל או סנדל". ועוד כתוב, דשما מדכתייב "ואנעלך" משמע למעט סנדל. ואף דלעיל (בעמוד א') כתוב רשי' בד"ה הבוי גרטסן, דגעל דקרו הוא גם סנדל. אינו אלא אחר דאיכא ריבוי דגעל געל. זומייהו מלשון רשי' (שם), דאין מגעל כתוב בכל התורה אלא געל, משמע דכן הוא לשון התורה, ואינו משום הריבוי דגעל. (ח.ו.). ובא בונגמווי הגיר"ב כתוב, דהוא דבר חדש, וציריך לגורוס: הוא סנדל. ובא

לפרש דברי הגמי "הוא של עור ותריסתו של שעיר".

טו) רשי' ד"ה ואין ציריך לומר מגעל וסנדל, דכתיב מי ביקש זאת מידכם. הקשה הריטב"א, הוא האי קרא מירדי שלא בעית רצון, ואפלו بلا מגעל וסנדל קאמיר קרא מי ביקש זאת מידכם. ומשום הבוי ביאר, דילפין לה מ"של נעלך מעל רגלאך". ובעורך לנור כתוב, דכדרבי רשי' מבואר בחגיגה (ד), דאיתא התרם, דמפנקו פטורים מן הראייה, דכתיב "כפי תבואו לראות

קרא במעשי צידוקתו, ואם נימא דחס עליו לנוקוט בלשון נקייה. וגם אם נימא דבריו שהיה מלך ישראל יש לחוס עליו, ואכתי ליכא להוכיח מהותם מהו רגלו. מכל מקום יש להוכיח מעגלון שהיה גוי, וליכא טמא לחוס עליו. וגם אם נימא דמן פנוי כבוד המלכות חס עליו, ואכתי ליכא להוכיח מהותם, יש להוכיח ממכיל דהוי דבר עבירה ואין לחוס עליה.

ו) רשי"ד "ה לא עשה רגלו, לא הסיר ז肯 התחתון. לבוארה דבריו שהם בהכרח פירוש סוגין, סותרים למה שפרש לעיל (מח). "ה לא עשה רגלו, דהינו לא קצץ ציפורני רגלו. אמן התוס' (שם) "ה לא, הקשו על פירושו מסווגין, דMOVח דקאי במקום ערוה. (ח.ו.)".

דף קג ע"ב

יא) גם, דלמא מדבר לה שמא דעובדת כוכבים. ביאר רשי"ד "ה שמא, למה גונבת את אלהי. והעיר המהרא"ש בהוריות (חידושי אגדות י:) מרשי" בזניר (בג): "ה אלא לאו דפירוש, דאי מפש במליה בהדריה,athy לשאתבויו ליה בשם עובדת כוכבים שלו, וככתב "לא ישמע על פיר". והינו דקאי על יעקב ולא על לבן.

יב) רשי"ד "ה רעה היא, ושונאים הרשעים וכו". הקשה בהגחות חק שלמה, דלאורה משמע מהגמי דהטעם דלית לה הנאה משום דטובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים, וביארה הגמי דהרע משום דהטייל בה זהה. [ויש לומר, דמה דאמורה הגמי לטעם דשייב בה זההmania הינו לבאר הלשון רעה, אבל רשי"דathy לבר מדווע לא נימא דאף אי הווי רעה, מכל מקום הא אית לה הנאת באיה וקמתהנה מעברה. ופירוש דהטעם פשוט, משום שקעה נפש הצדק בהאנתן. והגמר לאathy לפרש מה שלא היה לה טובה, אלא מה שהיה לה רעה ממש. (א.ג.).]

יג) תוס' "ה געל מכל מקום, בסודה"ר, דודשין שפיר ממה שצורך לקרוות. התוס' הרא"ש הוסיף, דשיך לדריש מיניה, דמה שהוא עוזה צרייך לקרוות.

יד) רשי"ד "ה יהיב ליה, במתכוין עבד, דלא סבירא ליה לאבי רסנדל שאין שלו מותר לכתיחילה. ביאר המהרא"ש, דהא דלא פירוש בפשותו דברי אבי דבשMAIL בשר אף לכתיחילה, דלא ניחא ליה לאשוויה לאבי טועה, דהרי מלשון מתניתין משמע דכשר רק כדייעבד. והוסיף העורך לנר, דהא דעתך הבci, ולא אמר לו בפירוש דאיינו בשר לכתיחילה, הינו משום דברי יוסוף החלה ואישתכיה תלמודיה, ורצה אבי לנסתו, האם קר סובר לדינה, או שמא אומר כן מחמת שכחתו, ומושום הבci אמר לו דין אחר מתניתין לראות מה יענה לו.

טו) גם, מאן תנא אמר שמואל רבוי מאיר היא. ביאר המהרא"ש, דרישא דבאנפלייא פסול, הינו משום דאיינו מגין, כדאמר רבא לעיל (עמור א'). וגם לאיובה דشمואל דאקוומי למנתניתין לבולי עולם ובمحופה עור, באנפלייא פסול משום שאינו מגין.

טו) גם, אחד סנדל המוסגר וכו'. הקשה המהרא"ש (על רשי"ד "ה סנדל המוסגר), דאי נימא דמאי דאסירין מוסגר, הוא דלא לייעבד במוחלט, וכדפירוש רשי"ד, אמן לרב פפא דהכשיר כדייעבד אף במוחלט. נמי אסירין במוסגר, וכי מה מקום יש לגוזר ביה. והרש"א ביאר, דלכתיחילה לא דהוא משום דהוי מאוש.

טו) גם, אחד סנדל המוסגר וכו'. הקשה המהרא"ש (על רשי"ד "ה סנדל המוסגר), דאי נימא דמאי דאסירין מוסגר, הוא דלא לייעבד במוחלט, וכדפירוש רשי"ד, אמן לרב פפא דהכשיר כדייעבד אף במוחלט. נמי אסירין במוסגר, וכי מה מקום יש לגוזר ביה. והרש"א ביאר, דלכתיחילה לא דהוא משום דהוי מאוש.

הקשה הרש"ש]. ותירץ, דבמתניתין פשיטה דיש לומר دائירי במנעל של עץ מחופה עור, ולא שייך לאקשוי לפולוג וליתני בדידה.

ו) גם, שם. הקשה המהרא"ש, לסביר המקשן דאנפלייא של בגד תלייא בפלוגת דרכי מאיר ורבנן, אמן לא משנין הכii לעיל (קב): אהא דמקשין מהברייתא דיום המכפרים דאסטור לצעת באנפלייא.

ג) רשי"ד "ה סילא נמי רבוי מאיר, ולא דיק תשח ואפלו הבי של בגד לא, משום דלא מגין. הקשה הנודע ביודה (תנינא אה"ע קן"ד), דרש"י לעיל (קא). "ה פטולה פירש, דמידי דמיגן בעין דכטיב "געלו", ונעל מידי דמיגן הוא דכטיב "ואנעניך תשח". הרי דהא דבעין מידי דמיגן, נמי יליפין מתחש. ואמן כתוב רשי"ד רבוי מאיר לא דרש תשח". [וואולי יש לישיב בכוונת רשי"ד "בלשונו ולא דיק תשח", הינו לשון תשח שהוא עור. אבל עצם הקרה ד"ו"ואנעניך תשח" שכונתו כדי להגין את ליה נמי לר' מאיר].

ד) תוס' "ה באנפלייא של בגד, דלא חשב מנעל בגין דאין רגילות לעשות כן. הקשה הבית שמואל (אה"ע קס"ט סקי"ג), אמן לא בא ביארו התוס' בפשיטות דרבנן דרשמו מתחש דבעין דווקא עור, וכדכתבו לעיל (קב): ב"ה סנדל התפקיד בפשטן.

ה) בא"ד, ואילו בפרק קמא בתרא דיומא. בתוס' הרא"ש תירץ, דלי' יוסי דחיש דלמא נפל ואתי לאתווי, משמע דהוא משום דהנעל רחבה ונוחה להשמט, ואם כן לעין חליצה נמי לא הווי געל, וכבודרשיין לקמן (עמור ב') נעל פרט לגודל שאינו יכול להלך בו. ובshmochofה עור שפיר יכול להזקן ברגלו והוא מנגע בשר לחליצה. ועד תירץ, דמאי דאמירין דהא והא רבוי מאיר, לאathy לאפוקי מדר' יוסי, אלאathy לאפוקי מר' יוחנן בן נהרי בשבת (סוט). דמתהר בסנדל של עץ, לדידיה לא חשב סנדל אלא של עור.

ומה שהביאו הא דר' יוסי אטור, הינו סיומה דAMILתא דרבוי מאיר.

ו) גם, הא מאן דחלץ בעי למורחסה לכברעה. ביאר הרא"ש (סימן נ'), דהוא כדי שהייה ניכר דטורתה לחלץ מנעל, משום דלפעמים הנעל דביאר רשי"ד "ה למורחסה דציריך לדחוף רגליו בקרקע. וכן לשון הרמב"ם (פ"ד מבטום הי"ז) דנוועץ עקבו בארכ', משמע דאיינו מטעם הרא"ש,

דאם כן היה סגי גם בכל, אלא על כרחוב דהוא הלכה למשה מסיני.

ז) גם, בין עומר בין יושב. הקשה הריטב"א, דאמיר לכתיחילה הוא דבאי למורחסה לכברעה, וברייתא דקתני בין עומר בין יושב, הו רק כדייעבד. ותירץ, דקים ליה לר"א דאמיר פסל אף כדייעבד. ועוד תירץ, דהבריתא אפיילו לכתיחילה שר, דהרי תנוי יושב דומיא דעתך, והא דתני חליצתה כשרה דהו לישנא דידייעבד, אגב סייפה דתני חליצתה פטולה, תנוי לה.

ח) תוס' "ה מאן, בתודה"ר, ואין נראה לר' דהא בירושלמי מפרש. תמהה הרא"ש (סימן ז), מי טעמא איכא לפטל בקשרית הרצעות למלחה מן הארץ, דבשלמא בסנדל שבלא הרצעות איינו עומד כלל על רגלו, שפיר יש לומר דהרי דהחליצה היא על ידי התרת הרצעות, ומושום הבci כל שהחתרה נשנית למלחה מן הארץ, לא קריין ביה מעל רגלו. אבל במנעל שעומד אף לא הרצעות, ועיקר החליצה היא ההטרה מעל רגלו, מהו לי בהא שהרצעות קשורות למלחה מן הארץ.

ט) גם, תא שמע לא עשה את רגלו וכו'. ביאר העורך לנר, דבדווקא הקשו בסדר זה, ולא סדר הכתובים. משום דבשלמא הוא דקרו ליה רגלו במביבות, איינו ראייה, דיש לומר דכין דהצער בכבוד דוד, חס עליו הכתוב ונקט בלשון נקייה. ומשום הבci מקשין משאול, דההם לא איירוי

דוחה רוחני

מספרת יבמות דף קג – דף קך

בג טבת – בד טבת התשע"ה

לנגים ווסף גמר דין דוקא ביום. אלא כיון DSTם מותניתין בסנהדרין (שם) דיני ממוןות ביום וגמר דין בלילה, דחו בסוגין דלבולי עלמא לא מקשין ריבים לנגים. אלא דהקה אלישנא דגמרא, די מקשין אפילו גמר דין נמי לא, די משום הוא מי קושיא, אין הכי נמי דרבנן אליעזר דפוסל, אפילו גמר דין נמי לא וכרכי מאיר. ונשאר בערך עיון. והritten'א תירץ, כיון DSTם משנה דגמר דין בלילה, לא מסתבר דרבנן אליעזר יסביר כרכי מאיר.

(ב) גמו, אפילו גמר דין בלילה. כתוב הרמב"ס (פ"ג מסנהדרין ה"ג וה"ד), דאין מתחילין דין בלילה משום דמקשין ריבים לנגים, אבל אם התחילו ביום מותר לגמור את הדין בלילה. והקשה הלחם משנה (שם), הא איתא בסוגין,adam מקשין ריבים לנגים אפילו גמר דין בעין ביום. ועוד, דמקשין הכא דלבולי עלמא לא מקשין ריבים לנגים.

(ג) גמו, שם. הקשה העורק לנר, מה ראייה דלאה לעולם מקשין ריבים לנגים לעין תחילת דין, אבל לעין גמר דין ילפין מושפטו את העם בכל עת" דבשר בלילה. ותרץ, דיון דקימא לן דין היקש למחזח, אי מקשין ריבים לנגים מסתבר דאך לגמר דין מקשין, וкраה דושפטו דכל עת"أتي לרבות יום המעוון כרכי מאיר. אבל השטא דילפין דריבים ביום מוהיה ביום הנחילו את בניו, אפשר דזהו דוקא בתחלת דין אבל גמר דין ילפין מבכל עת דהוי בלילה.

(ד) Tos' ד"ה אי מוק וכו', זהה מצוי למperfיך וכו'. הרשב"א הוכיח מקושיא זו, DSTמא דמכביר ברומו ובלילה, מכשיר אפילו לכתיחילה. די לא למא לכתיחילה קא קשיא ליה, ונקט חילצה בלילה לשון דיעבד, משום רבינו אליעזר דפוסל אף בדריעב.

(ה) גמו, ילפין רgel ומוצרע מה להלן דימין אף באן דימין. הרמב"ז דין באיטר יד האם יהולץ בשמאלו דהוא ימין כל אדם, או בימינו והוא שמאל כל אדם, או שלא יהולץ כלל. ולא דמי לתפiline דמניח בשמאלו, דהთ שאני דכתיב "ידכה" וודרשין יד כהה, ייד כהה של איטר היא ימין כל אדם. אלא דמייא לעבודה, דיון דחליצה ועובדיה ילפין ממוצרע דבעין ימיין, ועובדיה לכלוי עלמא איטר פסול, וכדריפרשר רשי' ברכבות (מה): ד"ה איטר דפסול משום דין לו ימיין, והוא הדין לחליצה. והביא, דיש מפרשין ברכבות (שם) דאיתר פסול לעבודה משום דחשיב בעל מום, ולפי זה ליבא ראייה מעבודה לחליצה. והרמב"ז בחולין (עב): כתוב, דיש אמרים דילפין מתפלין יהולץ בשמאלו דהוא ימין כל אדם. ויש אמרים דיחולץ בשתיין מספק. והמאייר (לעיל קב): כתוב בשם רבתוין, דיחולץ בימין דבל אדם. וכותב העורק לנר, דפסק וזה אינו אלא לדעת תנא קמיה בסנהדרין (מה): דמוצרע שאין לו רgel אין לו תורה עולמית, אבל לדעת רבינו אליעזר ורבי שמעון, דמוצרע שאין לו רgel ימין נתן על מקומו או על רgel שמאל, פשיטה דאך בחליצה מהני כשהאיתר חולץ בשתי רגליו.

(ו) גמו, מה להלן דימין אף באן דימין. כתוב הריטב"א, דדוקא ברgel בעין ימיין, אבל היבמה יכולת לחולץ אפילו ביד שמאל, ואפילו לכתיחילה דלא גרע מגדרת דחליצת בשנייה. אמן Tos' לקמן (קה). ד"ה מי כתבו בשם היירושלמי, דבלכתיחילה מצוחה לחולץ בימין אך איינו מעכבר.

(ז) גמו, מוחלפת השיטה. כתוב העורק לנר, דМОוחלפת השיטה דמתניתין, דלא MSTבר דקאי אבריתא, דלא מצינו שם מאן דפליג על רבינו אליעזר. כתוב, דיין להקשوت דיין מוחלפת השיטה אמר נחלקו תנא קמא ורבי

יחלוין, משום דאתה לאחלהפי בשאר הנשרפין, כגון סנדל תקרובת דמיכתת שיעורא.

(ח) רשי' ד"ה Mai לאו מוחלפת, בסוה"ר, ואי במאן דמיכתת דמי זיל בתר Mai דעילי. הקשה המהרש"א, די משום דמיכתת שיעורא קשיא ליה, הויה לה לאקשוי גם בעילא כולה בבית, דיון דמיכתת שיעורא, אין בה שיעור לטמא. ותרץ, צריך לומר דיש לפותא לומר דאפילו דמיכתת שיעורא מטמא את הבית. ומהאי טעמא סבר רשי', דרך במאה שלא נבנת בית אמרין מיבכתת שיעורא.

(ט) Tos' ד"ה מאחריו, פירוש אם נגע בגען מאחריו. המשגה למילך (פט"ז) מטומאת צרעת ה"ג) הסתפק בכוונות Tos', האם כוונות דמאי דאמרין דמוחלט מטמא מאחריו, היינו דוקא בשנווגע באבן שבצדיה הפנימי יש נגע. או דכוונותם, דרך במוחלט מטמא הנגע מאחריו של בית. והחוון איש

(נגים סימן י' סק"י) כתוב, דתיבות "גען" טעות סופר בתוס'.

(ב) רשי' ד"ה של עבודת כוכבים, שנעלם אותו לצלם. הקשה הריטב"א, דהאי לא חשיב עבד להילוך, והרי מקריא מלא דבר הכתוב "רגלים ולא יהלכו". ומשום הבי Bair, דאייריס סנדל שנעשה להילוך, ואחר זמן נתנוו להיות משמש וינוי עבודה זורה.

(כ) רשי' ד"ה חילצתה פטולה, בסוה"ד, לאו הנאה היא דמצאות לאו להנות ניתנו. הקשה הריטב"א, הרי אכתי נהנית בהא דעתורת לשוק וגובה כתובתה. ותרץ, דאך דעבדא איסטרא, מכל מקום חילצתה הויה חילצתה. אך דחיה, דמהא דחוצרכו בראש השנה (כח). גבי שופר של עבודה זורה לטעם דמצאות לאו להנות ניתנו, חזין דיון דנהנה בהא שיצא ידי חובתו, אמרין דלא יצא ולא יהנה, ולא שרי אלא משום דמצאות לאו להנות ניתנו. ומשום הבי Bair, דיון דין גופו החוליצה מעשה המתירה לשוק [כמו גט], אלא שההיתר הוא תוצאה הנגרמת מלחמת רצון התורה. בבחاهי גונא ליכא משום הנאה מאיסטרוי הנאה. דכל שאינו נהנה מגוף האיסטר עצמו, איינו מגרע. והויה דומייא דטובל במעין הנדור לו הנאה בימות הגשימים, דלא חשבין הנאה להא דנטהר מחמת המעון.

(ככ) גמו, של תקרובת עבודה כוכבים. פירוש רשי' בר"ה של תקרובת, שהקריבו ומסרוו לו לשם דורון. הקשה הריטב"א, הרי אין הקדש לעבודה זורה, ואני נאסר משום תקרובת אלא אם עשה בו עבודה כעין פנים, או עבודה המשתרבת, כדייאתא בעבודה זורה (נא). ומשום הבי Bair, דאייריס בשחת בהמה לשם עבודה כוכבים, ועשה סנדל מעורה.

(כג) Tos' ד"ה סנדל, בתודה"ד (קד). ויש לומר כיון דעתונה גנייה אין כיתותי שיעור גדול מזה. ביאר העורק לנר, דהחותס' לשיטות בעבודה זורה (נב): ד"ה מה, דגניותו היינו ששוחק וחורה לרוח, ושפיר דמי לשריפה.

(כד) בא"ד, אי נמי בעבודת כוכבים של עובד כוכבים שעבדה לשם ישראל. בהගות ר"ש מודעסי תיקון הגירסתא: "עובדת כוכבים של ישראל שעבדה נカリ לדעת ישראל", בבחاهי גונא هو מן הנשרפין כדייאתא בעבודה זורה (נג):

דף קך ע"א

(א) גמו, לא דכו"ע לא מקשין וכו' דיון מקשין אפילו גמר דין בלילה נמי לא וכו'. ביאר הרשב"א, דבלוי עלמא לא הו כולחו תנאי, אלא דוקא תנאי דמתניתין. דהיא בסנהדרין (لد): סבר רבבי מאיר, דמקשין ריבים

והיינו דף דאייריו במדרבים ואינם שומעים דהו כפิกחין, מכל מקום לגבי מילתא דחליצה בעין טפי דעת צלולא, דאפיילו פקחים טעו בה, כדאיתא ל�מן (קו). **חולץ לה** ובכך אתה כונסה. [וצעריך עיון לשיטת רשי' ותוס' בסלקא דעתך דהטעם משום דלאו בני דעתה נינהו, אמאי נקטו במשנה חרש וחרשת בהדי קטן דחליצתן פטולה, הרי הם חלוקים דחליצת חרש וחרשת מהני בגודל עומד על גבן כדכתבו התוס', ואילו חליצת קטן בכל גונא לא מהנייא. (א.ב.)].

(יד) גמ', اي הבי אלט ואלמת נמי. ביאר הריטב"א, דהאי מקשה איןנו מאן דמকשי ממתניתין דחרש שנחלה, לדידיה כיוון דמשום דלאו בני קריאה נינהו אפיילו אלט ואלמת נמי לא, והיינו פירביה. אלא הגمرا פריך לה, דאפיילו לדעת המתרץ אלט ואלמת נמי לא, דכיוון דחרש המדבר ואינו שומע איןנו כפקח לעניין זה הוא הדין לאלים ששמעו ואינו מדבר. ומהודרין דהנחו פומיהו כייב להו". כלומר, האלים אין דעתו מטורפת כלל כיוון "דזהנו פומיהו כייב להו". אבל בשאיינו שומע עומד נבהל, ולא מציע לכון כיוון דלא שמע Mai Amar Liha.

(טו) גמ', אמר רבא השטא דאמר קרייה מעכבה לפיכך אלט ואלמת וכו' פטולה. הקשה הרמב"ז, אם כן דחליצת אלט ואלמת פטולה כמו חליצת חרש וחרשת, הויה לייה למינקט אלט ואלמת דחליצתן פטולה, דהו רשותא טפי וכל שכן דחרש וחרשת. ותירץ, דאייכא רשותא בחרש וחרשת, דחליצתן פטולה, ולא תימא דאיינה חליצתה כלל. (ועיין באוטה הבאה).

(טו) גמ', שם. עיין באוטה הקורומה. כתוב הרמב"ם (פ"ד מיבום הי"ג), דודוקא חליצת אלט ואלמת חליצתן פטולה כיוון דעתם הפטול משום דאיינן בני קרייה, אבל חליצת חרש וחרשת אינה חליצתה כלל כיוון דעתם הפטול משום דאיינן בני דעת. וביאר המגיד משנה (שם) דסמרק אהא דαιיתא בתוטטה (פי"א ה"ט), חרש שנחלה וחרשת שחלה וחולצת מן השוטה וכן שיטה שחלה וחולצת מן הקטן וכוי תצא וי"ג דברים בה. הרי שהשו דין חרש שיטה וקטן ואמרו ל�מן (קה): שאין חליצת קטן כלום, וכן השוו אותו חכמים בכל מקום לכל דבר שעריך דעת. אך הקשה, מדאמר שמרו ל�מן (שם) זו דברי רבוי מאיר, אבל חכמים אומרים אין **חליצת קטן** כלום, ולא אמר לדחכמים אין **חליצתן** כלום, משמע דודוקא חליצת קטן אינה אבל חליצת חרש וחרשת חשב חליצה פטולה. וכן הקשה מדמסקין הכא דהטעם דחרש וחרשת משום דלאו בני קרייה נינהו ולאו משום דאיינן בני דעתה. ותירץ בדוחק, דנקטו טעם דקרייה משום דשווה אף באלים ואלמת דחליצתן פטולה, ועלולים בחרש וחרשת אייכא טמא אחרינא דלאו בני דעתה נינהו. והוא דלא אמר שמואל אין **חליצתן** כלום, משום דבחרש וחרשת אף לרבי מאיר אין חליצת כלום. אי נמי, משום דשמוואל לא שמע מחכמים אלא על קטן. אבל הרמב"ם סマー על התוטטה דהשו חליצת חרש וחרשת, לשיטה.

(יז) גמ', ומתניתין ברבי זира וכו'. נסתפק הרש"ש, באשה המדברת ואינה שומעת דאי אפשר ללמדה לקרייה اي חשב כאלמת דאיינה חולצת, או דלמא כיון שכוללה לדבר, משום חסרון בלימוד לא נשיבת כ"לא ראיו לבילה". [ועיין לעיל את דעת הריטב"א, דסוגין מيري למסקנא בחרש וחרשת המדברים ואינם שומעים. ואך אם יודעים לקרוא חשיבי איין בני קרייה, כיון דאין למי לקרא שהרי אינם שומעים. דלדבריו ליכא לאסתופוקין].

אלעזר בלילה ובשמאל בשתי בבות ולא בבבא אחת כיון דדים שווה. דכיוון דהם ענינים שונים דזה בזמן וזה בגוף, לא בעי למיתניהו בחוד בבא. (ח) גמי, שכן טען עץ ארוז וכו'. הקשה העורך לנר, אמאי פרכין מהני דברי מצורע בסוף ימי חלותו, דגביהו לא כתיב רגל ואוזן כלל. ולא קפריך מדברים שעריך בסוף ימי ספирו, דהינו שלש בהמות ומיתן דם ומיתן שמן, דבנהנו כתיב אוזן ורגל.

דף קך ע"ב

(ט) מתני, החרש **שנחלת**. וכן גרס הנמיוקי יוסף (לד. מדרפי הריב"ף). אף דגירסת רשי' דה החרש **שחלה**, ואף הכל המסתכת תנין לשנא דהיבט דחולץ, אף דאין זה בדקוק כיון דהיבמה חולצת לו. הטעם דנקטו האי לשנא, משום שהיבם מסיע בחליצה כיון שעריך שיתכוון לחולץ, אבל הכא בחיש ביוון דאיינו בר כוונה נקטו **שנחלת**.

(י) רשי' דה החרש, לפוטרה במקום אח כשר. וכן פירש ר"ע מברטנורה. ודיק התוס' יו"ט מדבריהם, דאם אין כאן אח אחר נפטרת היא בחליצה זו. והקשה הרש"ש, מדרנן ל�מן (קיד): דבכחאי גונא החרש בונס ואינו מוציא לאורם. ותירץ, וכן תירץ בשות' הגרע"א (מהדורה קמא סיימן צג), דאין כוונת רשי' לאפוקי דאם אין אח אחר נפטרת, אלא דהא דתני פטולה ממשמע פטולה ונפסקת (ברשי' ל�מן (קה). דה אללא). הינו דודוקא כישיש אח אחר ויכול לחולץ, אבל אם אין לו אח מותרת לו ליבמה דכיון שאין אלה תקנה אחרת לא גורו בה רבנן. וכותב, דاتفاق לדלושן "לפוטרה" ברשי' לא משמע כן, מכל מקום שבקין ורוחקין ומוקמין בהכי.

(יא) רשי' דה וחרשת, ואין לה תקנה אלא ביבום. ביאר העורך לנר, דמסתבר דכוונת רשי', דחרשת דעלמא קודם שנחלתה אין לה תקנה אלא ביבום, אבל הרשות אין לומר דתהייבם, דהא אמרין בגיטין (בד): אבל היכי דקתני חליצת פטולה נפסקה מלחתיבם, ומשם היכי הרשות אחר שנחלתה אין לה תקנה. וכותב, דיתכן דרש"י סובר בהרמב"ם (ל�מן אוטה טז) דחליצת חרש או חרשת אינה כלום, ואינה פטולת מלחתיבם.

(יב) רשי' דה ורבו שמעון ורבי יוחנן, וליג' דשנאים וכו'. הרש"ש והעורך لنר ישבו האי גירסתא, דודוקא בשניים מכשירים, אבל בשלשה ונמצא אחד מהם קרוב או פטול מודרים, כיון דכל העדות בטלה. ואמנם הרש"ש ציין לתוס' בסנהדרין (מא): דה במאן. דכתבו, דרבבי שמעון בנמצא אחד מהן קרוב או פטול תתקיים העדות בשאר. והעורך לנר כתוב, דרש"י מחק הירסתא, משום דלשיטתו אזיל, דכתוב בד"ה **חליצה** בשניים דבנמצא מהם מוה שיטת רשי' דעל ידי פטול האחד לא נפסקו האחרים. אבל להשיטות שהביאו שם דגム בדיניהם נפסקו האחרים את שפיר הגירסתא.

(יג) גמי, מ"ט לאו משום דלאו בני קרייה נינהו. הקשה הריטב"א, מילן דהטעם משום דלאו בני קרייה נינהו, ולא משום דלאו בני דעתה נינהו, (ובדקה השו התוס' דה והא על דבי רבינו נאי). ותירץ,-DDIK מدلלא תנין נמי שיטה בהדי חרש שנחלה וחרשת שחלה וחולצת, דמשמע, דמתני אירא בחרש וחרשת שמודרים ואינם שומעים, ודלא כרש"י דה והאמרי, אבל חרש שננו חכמים במסנה אין שומע ואינו מדבר. והיינו דקאמר לאו משום דלאו בני קרייה נינהו, דמאי מהני קרייה כיון שאינם שומע ואינו מדבר, דאי לא, הא קיימת דין דחרש המדבר ואינו שומע, או שומע ואינו מדבר, הרי הם כפקחים לכל דבריהם. וڌחין, דעתם משום דלאו בני דעתה נינהו,

דרכך הירושלמי

מפעת יבמות דף קד – דף קה

כד טבת – כה טבת התשע"ה

(ח) גמי, בסדרן לא מעכבה. כתוב הרויטב"א, דאף דהיכא דכתיב "בכה" هو לעיבובא. מכל מקום גMRIי להו דאין עיבוב בסדר, אלא או במעשה לרבי אליעזר, או במעשה באיש לרבי עקיבא.

(ו) גמי, אתה שאל כי מורה אמרו לה. התוס' ישנים הביא בשם המדרש הרבה (ילקוט שמעוני כי תצא רמו תתקלח), דליי חור לרבי לשואלו, וטור כדי דבר פשט לו גופיה הספיקות. והוא דלא ידע להשיב לבני קרייתא, משום שכברדו מעד והושיבו בו במטה של זהב והתגאה, והגואה משכחת לאדם את תלמודו.

(ז) רשי"ד ריה מי כתיב, דלייהו משמע דלא יהא שם אלא רוק וכו'. רשי"י ביאר דירקה ודאי מירוי ברוק אבל לא משמע שהוא רוק בלבד דם, וכדייאתא בגמ' דהטעם דרישיקת דם חשב רקייה, משום דאי אפשר לדם בלבד צחצחו רוק. אמן הרוא"ש (סימן יב) ביאר בשם הרוא"ד, דהנהו דבר מורה אמרוי מי כתיב וירקה רוק, סביר דאף ריקת דם בלבד צחצחו רוק מרביה דרובה דרובה דרומה דירקה דם פטולה, לפי שאף אפשר בלבד צחצחו רוק, דגביה ריקת עם חיליצה דגورو רבנן דפטולה בעינן דוקא צחצחו רוק. וביאר הקרבן נתגאל (אות ט), דהטעם דלא גרוו ביה רבנן משום דהו מילתא בלבד שכחיה.

(ח) תוס' ריה יבמה, בתוח"ד, ואחר כך שלחו ליה דאפיקלו רבקה דם תחולוץ. הקשה היישר יעקב, אמאי הני דשלחו לאבוה דשמעאל לא חידשו, דאפיקלו רירקה דם אחר החליצה, יצאה ידי חובת רקייה. ותירץ על פיר הרוא"ש (הובא באות הקודמת), דביביקה כשרה לא בעין צחצחו רוק. אי נמי אף לרש"י בד"ה מי, דבעינן בחיליצה כשרה צחצחו רוק, מכל מקום איבא רבותא טפי בחיליצה פטולה מבחןitchא בשירה, דבכשירה יותר פשוט דסגי במיעוט רוק כשר, ולא יתבטל ברוב הדם הפטול. משום דאין כשר מותבטל בפטול, כמו דאין יותר מותבטל באיסטרו. אבל בחיליצה פטולה נתחדש דמעט הרוק הפטול לא מבטל ברוב הדם הקשר ופטולה מיבום. והטעם דאין הרוק מבטל בדבר, כדכתב המרדכי בחולין (סימן תשל"ז), דבדבר המערוב מתחילה בריתתו אין בו דין ביטול.

(ט) גמי, לי' כאן במצצת כאן בשותה. כתוב הרשב"א, דביביקה ואינה מוצצת ולא שותה יש לומר דירוקת דם בלבד צחצחו רוק.

דף קה ע"ב

(י) גמי, המתפלל ציריך שיתן עינוי למיטה ולבו לעמלה וכו'. הקשה המהרש"א, דאיתא בברכות (כח), דיבוכין לבו כנגד בית קדשי הקודשים. וכתב, דאי לומר דכנגד בית קדשי הקודשים, היינו בית המקדש של מעלה, המכון כנגד בית המקדש של מיטה. דאיתא שם, היה עומד בחוץ לאرض יכזין לבו כנגד ארץ ישראל וכו', משמע דמיירי בבית קדשי הקודשים של מיטה. והעvoir לנר תירץ, על פי דברי רבינו יונה בברכות (כב: בדף הרי"ף), דשניהם הדברים אמת, דבתחילה יחשוב בלבד באלו עומד בשמיים, להסיט מלבו כל העוגוי עולם הזה. ולאחר שיגיע לך, יחשוב גם באלו עומד בבית המקדש. עוד תירץ, דכשעומד להתפלל בעוד שלא התחילה, יחשוב בדעתו באילו עומד נגד בית קדשי הקודשים, אבל בתפילה עצמה יחשוב לשמים כאלו עליה לשם.

(יא) תוס' ריה מי שציריך, בתוח"ד, יצא לצורך נכס ויושב במקומו פירוש

(יח) גמי, יבמה שركקה תחולוץ, מכלל דאייפלא לה מהchein. הקשה הרא"ש (סימן יא), כיון דركיקה פוטלת אמאו הוצרכו לקמן (קו). להטעות את היבם על ידי שייאמרו לו "חולוץ לה ובכך אתה כונסה". ולאחר מכן לכופו שיחולוץ כדין כיון שנפeltaה, הא מציע למימר לבמה שתפקידו ותפקיד בכר ואחר כך יכפוו לחולוץ, ותירץ, דركיקה פוטלת דוקא כשתיהן נתכוונו לשם מצות חיליצה, אבל היכא שהוא לא מכון אף שהיה מתכוונת אין הרקיקה פוטלת.

דף קה ע"א

(א) תוס' ריה בכה, וא"ת ולמ"ד וכו'. הרש"ש תירץ קושיתם על פי דבריו התוס' בבבא מציעא (צ): ד"ה רב יוחנן, דלמאן דאמר עיקימת שפטים הווי מעשה, היינו דוקא כשל עידי עיקימת שפטיו נגרם מעשה. בגין היכא דהפרה דשה בלבד אכילה, אבל הכא דליך מעשה, לcoli עלאו לא חשיב עיקימת שפטיו מעשה. והויטף, דאولي לזה כוונו התוס' ב"אי נמי". ובchap העורוך לנר, דלא דמי, דאף בסוגין חשב דיש מעשה שנגרם מהדיבור, כיון דאי נימא דהקריאה בכלל "בכה יעשה", גם הכא איתבעיד מעשה על ידי קריאה, כיון דעתך עידי זה מותרת לשוק. ולכך שפיר הקשו דלימה דיעכוב דעיקימת פיו הוא מעשה דעתך עידי זה יתבעיד מעשה.

(ב) בא"ד, ויל" דמ"מ מעשה גרווע הוא יותר מרייקה. ביאר הרש"ש, דכיון דיעשה מיותר, על כרחך דבא למעת קריאה דהו מעשה גרווע יותר מרייקה.

(ג) גמי, ולר"ע Mai שנא רקייה ומאי שנא קרייה וכו'. כתוב הרמב"ם (בפ"ד מבום הי"ד) דאם רבקה בלבד חיליצה פטולה ואם קראו בלבד לא עשו כלום שנאמר "בכה יעשה לאיש", דהחליצה והركיקה هو מעשה המועל ולא הקריאה. והקשה המגיד משנה (שם), דמשמע דהטעם דשאנני, כיון דהראקיקה דאוריתא והקריאה דרבנן, והרי מבואר בגמ' דשאנני, משום דבריקקה חיישין דיטעו בחיליצה דעלמא, ובקריאה לא חיישין. ועוד, דהכא פסק הרמב"ם כרבי אליעזר, דאף ריקקה בכלל בכה יעשה, ואילו בהלכה י"ב פסק דחליצה בלבד חיליצה כשרה דהינו כרבי עקיבא, ונשאר בצריך עיין. והעורך לנר הויטף לחקשות, לדבוריו אכתי תיקשי, Mai דמקשין הכא "ומה במקום מצוה וכו'". דאין לתירץ כדתריצזו דהו מדרבנן, כיון דר商量ם דהו דאוריתא. ותירץ העורך לנר, דר商量ם היה קשה לאיבא דאוריתא והקריאה דרבנן, דאף ריקקה דהילצה קמייתא אינה כלום, וגם יחולטו את הרקיקה בלבד חיליצה להתירה ליבם אחר חיליצה. ובחדקה רשי"ד בד"ה אמרוי דהו גזירה לגזירה) ולכך סובר, דלא איכא דאמרי דעת רבינו עקיבא דריקקה בלבד פוטלת מדאוריתא, והגוזרה משום דיתירנו יבום ליבום אחר רקייה. ודיקינן, דאי לא הוי כתיב אלא "בכה לאייש" הווה ידיענן, דחיליצה דהו מעשה באיש מעכבר. ומדכתיב "יעשה" לפינן, דריקקה שהיא מעשה נמי פוטלת. ומשום הци אמרין, ד"לאיש" עתיה להורות, דלהתירה לשוק לא מעכבר אלא מעשה באיש דהינו חיליצה. ויעשה עתיה להורות לכל מעשה שנעשה בה אפיקלו ריקקה קריין בה אשר לא יבנה. וכיוון דההדיוק בפסקוק ולא מסברא, הילך לא שירק להקשות ומה במקום מצוה וכו'.

(ד) גמי, ואני צריכה לרוק פעם אחרת. כתוב הרשב"א, דודאי דאסטר לה לרוק פעם אחרת כרmono בגם', אלא הביאו, דכיון דמדאוריתא אינה צריכה לרוק פעם אחרת, מדרבנן אסור לה לרוק שנית.

בגון חיליצה וכו'. כתוב הקובץ העורות (סימן עז אות ו-ז), דעתם דלא מהני שליחות בחיליצה, איןו משומם דהוו מידי דלית ביה מעשה, ובין דבעינן "מעל רגלי", רgel שלוחו איןנו רגלי. דהא בגט נמי כתיב "ונתן בידיה", ומכל מקום לפינן DID שלווחה בידיה. ועוד, בדבעשה היבמה נמי לא מועל שליחות, אף דאינו מידי דמילא. אלא טעמא, דהיכא מועל שליחות בגין בගירושין, שהבעל פועל **חולות המתיב**, ועל כן מצי למסור כוחו זה לשליה. ואף האשאה, על ידי נתינת הגט בידה מסיעת **בפעולת המתיר**, ריבתה הילו ראייה DID שליח כמותה. אבל בחיליצה שאין כאן מעשה המתיר, אלא חולות ההיתר מתקיים מלאיו ברצון הילו ראייה רצונה שנעשה על ידי היבם והיבמה. אינם יכולם למסור כח זה לומר שהוא כמותם. ומהאי טעמא גופה לא מהני תנאי בחיליצה, דלאו כל כמיניה להטיל תנאי בהיתר הנעשה ממילא קיום רצון הילו ראייה, ולא מכחו. (ועיין עוד מה שהאריך)

(ב) רשי' ד"ה לישנא אחרינה, עמודיו על רגלי. ביאר הריטב"א, דאמרו לרבי חייא דהיא קיטעת, ומכל מקום רצחה היבם, וכדי לברר את הדברים אמר לה רב הייא שתעמדו לחיליצה. [ולפי זה אמר שפיר הא דיקו התוס' דלבתיחה בעינן עמידה בחיליצה].

(ג) גמי, לא סבר לה מר להא דרבוי יוחנן. הקשה הריטב"א, אמאי לא אמרו לו חולץ לה ובכר אותה כונסה, ואחר כך יכפוו לחולץ כמו במעשה דרבי חייא. ותירץ, ודילמא היה גבריא אלמא שלא היו יכולם לכופו. ועוד, דכל היכא שאפשר בלא כפיה טפי עדיף. ועוד, דכל היכא שאפשר בחיליצה אחת לא מטרחבי דינא תרי זמני.

(ד) גמי, אמר לה זול הב ליה. הקשה הרשב"א, אמאי חיבבה אבי לשלים, ורב פפא לא פטר אלא משומם דדמי לברוח מבית האSTOREין. תיוק ליה דיקוון דתתנה בלשון "על מנת" לא מחיבבה לה מיידי, משומם לכל האומר על מנת אם רוצחה תקיים ואם רוצחה לא תקיים. (دلעומם אין מחיבין את הוכחה לקלים התנאי כדי שיתקיים המעשה). ותאמר לו לא בעינה בחיליצה ולא יהיבנא. ובין שחולץ לה כבר, החיליצה ממילא קיימת והוא נפטרת. ותירץ, ואדרבא בין דהחליצה קיימת ואי אפשר שתתבטל, התחייבותה אף שהיה כהסתמה ל"תנאי דעת מנת שתנתן מאתיים וזה", חשיב בשכירות ולא כתנאי. וכן דיקי מרש"י ד"ה הב ליה.

(ה) גמי, משטה אני בר. הקשה הרמב"ן, הא בבבא קמא (קטו). אתה, דבר אמר לו טול דין זה **שבפרק והערני**, חייב ליתן הדינר, משומם דאמר לה אפטדtan מיהא. אם כן הכא נמי אמר יכולה לומר לו משטה אני בר, הא אית לה זכות ביבמה ובנכדים, ומצי לימייר אפטדtan מיהא. ותירץ, דבריו דמתעין דוקא בגונא דהוו יבם שאינו הגון, דעתו מן הילו ראייה, דכתיב "ודברו אלוי וכו'", לא היה יכול לזכות במאומה, ואני מפסיד כלום.

(ו) גמי, והעבירני אין לו אלא שכרו. כתוב הרמב"ן, דיש מפרשין דעתם הפטור משומם דחייב להציגו מדין השבת אבידה. והקשה, דהא מדמיין הכא לחיליצה, והרי אין עליו חייב לחולץ. ועוד, דבגמ' הטעם משומם משטה אני בר, ולא משומם דמחויב להציגו.

(ז) גמי, וכן אתה מוצא דגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר רצחה אני. הקשה הגרע"א, איך רצתה הגמי **בבבא בתרא** (מו): להוכיח מכפיה דגיטי נשים דתליהו וזבינה זביני, דאגב אונסיה גמר ומKENI. הא בקדושים (ג) הוכיחו מהכא דדברים שבלב איןם דברים. ואם אין מא דהוא הטעם

לצורך העם. כתוב בהגחות הגרא"א דעתע"ג. וביאר הרש"ש כוונתו, דאיתא שם להדייא דיצא לצורך נקביו, הרי דלא בעין דיצא לצורך העם. ותירץ הרש"ש, דאפשר דהאי נמי חשב לצורך העם, כיון דאם לא יפנה לנקביו לא יוכל לעשות צרכי העם. אי נמי, הא דכתבו התוט' לצורך העם, הינו בכניסה. דסגי או בכניסה, או ביציאה לצורך העם, ולא בעין תרתי.

(יב) גמי, התאנא באotta שעיה נצטרע אבדן וכו'. ביאר העורך לנר, דהינו מידה כנגד מידה, דאבדן עשה ג' עבריות. א. חדש ברבי ישמעאל דפסע על ראשיו עם קדוש לצורך בבדוח, ולא משומש שהיה בעלبشر. ובverb זה נצטרע, דהחוש בכשרים לוכה בגוףיו כמו שכותב רשי' בפירוש התורה (שםות פ"ד פ"ו) על משה רבינו, [ועיין ברשי' ד"ה נצטרע, דגענש בזה על לשון הרע]. ב. שביזה לרבי ישמעאל, במה שאמיר וכוי הגונן אתה למדוד תורה מרבי. ונענש שטבעו בניו בראיה בשבת (כנ): מאין דוחרים רבנן הו ליה בנין רבנן. ועך כן, מי שונאו ימותו בניו לבב היה לו זרע עוטק בתורה. ג. ועל שפטע בחזרתו על ראשיו עם קדוש, ויציאתו הרי שלא לצורך הילתה, כי לא הייתה עריכה בדיקה על פי הוראת רבי ישמעאל. מאנו כלותיו. להורות לו, שבדיקה לחיליצה שלא לצורך הילתה, אבל

יצטרע בדיקה אם יוכל כלותיו למאן אם עדין לא הביאו ב' שעורתו. (יג) תוס' ד"ה רבא, ואם תאמר וכו'. הרש"ב"א דיקי מדברי הרוי'ק (לד: בדף הרוי'ק), דהא דאמר רבא בסוגין עד שתגיעה לעונת נדרים, הינו ל"יב שנים יום א' וגם שתבאי ב' שעורת. ומשום הabi לייכא סתרה בדעת רבא כדחקשו התוט' . וכן הא דהביאו התוט' מגיטין (סלה). דקען שהגע לעונת הנדרים נדרו נדר וכנגדו בקטנה חולצת, הינו דהקטן הגיע ל"יג שנה ויום א', והקטנה ל"יב שנה ויום א', והביאה ב' שעורת, דהוא עונת הנדרים שללה.

(יד) תוס' ד"ה לבתיחה, מבאן וכו'. הקשה היישרש יעקב, דלבאותה אין חידוש בדבריהם, כיון שכבר נתבאר להדייא בגמרא לעיל (קא), דלבתיחה סגי בשלשה, ולפרטומי מילתא עבדין חמשה. ותירץ, דאولي כוונתם לחדר בדורי האור זרוע דבשנים הנוטפים סגי אפילו אם קרוביים, כיון דלבתיחה סגי בשלשה, והנהו לפוטומי מילתא אתו.

(טו) גמי, בינו לבינה מי ידענא. כתוב הריטב"א, דלא סגי בינו לבינה, כיון דאין נאמנים אף שבדים לחולץ. עוד פריש, ד"מי ידענא" לאו דוקא, דאף אם הינו נאמנים עליינו דחלצו לא מהני, כיון דבעינן עדי קיומ, דאיין דבר שבורה פחות משננים. וכתוב הגרא"א, דאף דההעדת עדים בעינן בעמידה דיליפין מ"ועמדרו שני האנשים לפני ה'", הני מילוי גבי הגדת עדות. אבל הכא דהעדים לקיומ אין לא. והו דומייא עדדים שחתרמו בשטר, שנעשה כנחרקה עדותן בבית דין, דהינו משומם דבחתימה הם מעידים. ולא מצינו דבעינן שייחתמו מעומד.

(טו) תוס' ד"ה ובא מעשה, בתוה"ד, והיכי פשיט שהמעשה בא לפני רבינו עקיבא בבית האSTOREין. ביאר המהרא"א, דמלוא אמרין בגמרא או דלמא מעשה שחלצו בינו לבינה בבית האSTOREין, ובא מעשה לפני רבינו עקיבא אבראי. משמעו, דפשוט למקשן דהמעשה בא לפני רבינו עקיבא בבית האSTOREין, ולא מספקא אלא היכן הייתה החיליצה. ועלה הקשו התוט' מנין למקשן דבאה לפני רבינו עקיבא בבית האSTOREין.

יד) גמי, מודה רבא **בלא** אבה יבמי. גירסת הר"ף (לה. מדפי הר"ף), כרבי זира אמר כל הרاوي לבילה אין בילה מעכבותו. וביאר הנימוקי יוסף (שם), דלפי גירסת זו בעין שלמדו לקורת נכוון, אבל אם טעו לא מגער, כיוון דראויים לкриאה. ומעיקר הדין ליבא נפקא מינה בין קריית היבט לקריית היבמה. והוא דעתך רב כהנא לא אבה יבמי, משום דעתמא נשים לא ידעי לקרות, וחשייב אינו ראוי לבילה, וחשייב חיטור בקריאת. מה שain באנשים דעתמא יודעים לקרות חשייב ראוי לבילה. והקשה הרא"ש (סימן יט), דעת אם יודעת לקרות איך יוכשר מדין ראוי לבילה, הרי הטעם משומש שאפשר לטעות בדבריה שכונתה דאבא יבמי. וכותב הריטב"א, דיש גורסים כרבי זира, ולא מדין ראוי לבילה. אלא ידעו דרך אמר רב זира,

בדלא אבה יבמי לא אמרין אטוקי מילתא.

טו) תוס' ד"ה מודה, לא אבה כתיב בספרים מדויקים וכו'. ביאר המהרשות, דכתבו בסטר התרומה והסתמך ד"ל**אבה**" אין בו ווי, והויא קשיא לתוס' דאי זהה כתיב **בלא** אבה (בויין), ודאי לא זהה לנ' למיחש שלא יפסיק, דיליכא למיטיע בהאי "ולא", דהוה משמעו דקאי ארישא דעתר מאן יבמי גוי כי. וכותבו, דcken מוכח במסורת שהביא לא אבה יבמי בגין חסרין ווי.

טו) בא"ד, ויש שנים ריש פסוק במסנה תורהכו. עיין באות הקודמתה. וביאר המהרשות, דאותן שנים אין במסורת החסרים, לפי שהם מלאים. אבל זה במסורת שכולן ריש פסוק. ותוס' לא הביאו אלא שנים שען במסנה תורה.

יז) בא"ד, ויש פסוקים דלא שייכי לאותו מסורתכו. עיין באות הקודמתה. וביאר המהרשות, דהינו דאי שהן בווי לא שייכי לאותו מסורת, לפי שניין ריש פסוק. וכותבו, דהוי מציע לאתווי מקרה דפרש בא "ולא אבה לשלהם" שהוא בווי ואינו ריש פסוק, וגם לא שיר לאותו מסורת.

יח) גמי, ואקראיונו לדידיה מן לא עד לקחתה. הקשה הרא"ש (סימן יט), אמאי לא כתבו הכל "לא חפצתי לקחתה", הא הו רק ג' תיבות, ולא בעין שרוטט אלא בד' תיבות כדאיתא בגיטין (ו): ונשאר בצריך עין.

יט) גמי, מאי טעמא וירקה בפנוי בעין. כתבו הרשב"א והריטב"א, שאין היבם צירק לראות הרוק דמשמעות וירקה בפנוי, הינו שתירוק נגד פניו, בין רואה הרוק ובין שאינו רואהו, ומשום הכי טומא חולץ אפילו לבתילה. והוא דתני לעיל (קג). החולצת מן הטומא חיליתה בשרה, ונקט מיבום ה"ח) כתוב, דהטומא אינו חולץ שנאמר "וירקה בפנוי" ואין זה רואה הרוק. וביאר המגיד משנה (שם), דהינו כתילה אבל בדיעבד בשרה, משומש דאיין ריקקה מעכבות כתוב הרמב"ם (שם הלכה י"ב). והקשה המשנה למלך (שם, ה"ח),adam כן, מאי שנא מאלם ואלמת כתוב הרמב"ם (בחי"ג) דחליצתם פטולה, כיוון דאין יכולם לקרות, אף על גב דאי מציע למיקרי ולא קראו חיליצתם בשרה, ומשום דכשאינו ראוי לבילה פסול, ונשאר בצריך עין. וכותבו בש"ת עוגג יו"ט (סימן קעה בהגה"ה), ובש"ת בית הלוי (ח"ג סימן ב), דהכא שאני, לפי שהרתקה נעשית לאחר עיקר המזווה, שהיא חילצת המגעל, ולא אמרין ד"בל שאינו ראוי לבילה וכו' אלא בדבר הנעשה קודם גמור המעשה. והביה שמואל (סימן קס"ט סקמ"ח) יישב, דעתם הרמב"ם דחליצתה בשרה, משומש דאיין הדרשה עצירק לראות את הרוק אלא אסמכתה בעלמא, דהא לא כתיב "וירקה לעיניו" אלא "בפנוי" דמשמעו כנגד פניו אף שאינו רואה, ולכך חיליצתו

דמעועל, ולא ממשום דגמר ומKENה. וכן בקדושין הייך רצוי להוכיח דבריהם שבלב לא הוא דבריהם נימא דכיוון ד"אגב אונסיה גמר ומKENה", ליכא דבריהם שבלב, הסותרים למשמעותו. עוד הקשה, לפי מה שכתבו התוס' בגיטין (לב). ד"ה מהו דתימה בסוח"ר.adam ידוע לכל שבילו כן לא הווי דבריהם שבלב. הייך בעי בקדושין לילך מהא לעניין רוצה כלל. ועל כן דמחמת דכופין אותו אומר רוצה אני, אבל בלבו אינו רוצה כלל. והקשה פירש, דהא דעתך רב הונא זוביינה זビינא משום ד"אגב אונסיה גמר ומKENה". לא דודאי כן הוא, אלא דפעמים הוא כך. ואף דaicא למיימר דבלבו לא גמר ומKENה, בזה אמרין דהוא בגדיר דברים שבלב. וממי לא עלו שתי הסוגיות בקנה אחד.

ח) תוס' ד"ה לפוכר, בתוה"ד, נירוש דלמא מיתוי טהרי שחולצה בב"ד וכו'. הקשה העורק לנר, ממה נפרש, אי חישין לטעות עדים בבית דין. ליהוש דלמא יבוא עדים לכתב גט, אף שאינם מכירם. ויבאו בית דין טועים להתרה להנsha. אלא דלא חישין לכך משום ספק ספיקא. שמא לא יטעו העדים, ואף אם יטעו, שמא לא יטעו הבית דין. והכי נמי בגונא דחקשו התוס'.

ט) תוס' ד"ה ורבא דידיה, בתוה"ד, ועוד קשה לר"י וכו'. הנימוקי יוסף (לה. בדפי הר"ף) תירץ, דיליכא סתריא, דהא אמר רבא הבא דלא חישין לבית דין טועין, הינו דלא חישין שיטעו בהלכה למור דחולצין אף שאין מכירין. ובבבא בתרא (קלח): דעתך דחיש, הינו דאין כותבין אלא אם כן מכירין, כיוון דחישין שבית דין אחר יסמרק על הבית דין הראשון דהתקשו היכירה. ויש יותר חשש שבית דין לא יבודוק אחרי מעשה בית דין אחר.

י) גמי, ואין ממן אין אלא אם כן מכירין. ביאר הרשב"א, דלאו הינו הכרת הבעל, דמאי איכפת לך הא אפילו אינו בעל און בכר כלום. שמי יכולת למאן אפילו שלא בפנוי, ומה לה לשקר תמאן בבעל עכשו בכל מקום שהוא. אלא ההקפדה בהכרת האשה, דלמא מסקא שמה בשם אותה קטנה שנתקדשה, ואשה אחרת היא. והקשה, דהא נמי מאי איכפת לך, הרוי אלו רוצה למאן תמיין, ואם אינה רוצה למאן בעל, מי קא מהנייא להו האי דமאנת עכשו בפנוי, ותירץ, דחישין שמא מטהו אותה קטנה, ומדינא הבעל יורשה. והקורובים שרצו לירש אותה עשו המיאון, על מנת להוציא את הנכסים מהבעל.

דף קו ע"ב

יא) מותני, ובלשון הקודש היו אומרים. הקשה העורק לנר, אמאי הפסיק בהאי דינא בין הקראיות הראשונות, לקריאת האחרונה. הא הו ליה למייתני בסוף כל הקראיות, דכולן בלשון הקודש. ותירץ, כיוון דקריאת בלשון הקודש יליפין בסוטה (לג.) מ"ונענתה" לרבען או מ"ככה" לרבי יהודה, דלא נאמר אלא בקריאת דידה האחרונה. והוה אמין דדוקא בהאי איכא דין לשון הקודש אבל בקריאת ראשונה של היבמה והיבם לא בעין לשון הקודש, קא משמע לך מותניין, דאי בתקילה בעין בלשון הקודש דיליפין כל הקראיות יהודדי.

יב) גמי, הא קמשמע לנו מצוה. הקשה העורק לנר, דגס זה פשיטא, כיוון שכבר תנן מצות חיליצה וכו'. ותירץ, דיש לדוחות, בלשון מצוה דמותניין

קיי דוקא אהא דמשיאין לו עצה הוגנת, אבל לא על סדר חיליצתה. יג) גמי, ואפטוקי מילתא לית לך בה. בסוטה (לט.) הגירסת אטוקי מילתא, ופירש רשי"י (שם) ד"ה כל, דכיוון דהוא מתכוין לגמור לא חשייב להפסקה.

שהיא מקודשת בזה, אלא מיחסיב לה הדבר כשיודכין בעלמא. [ועיין לקמן את ה' דרייך הריטב"א בדעת רשי' דין קטנה יכולה לקדש עצמה].

ג) **תוס' ד"ה בית שמאי, בתויה"ר**, ונראה לרשי' דאבי לא היה פירש וכור' דמידיע ידע. ביארו מהרש"ל והמהר"ם, דהינו לטלקא דעתך דתוס', דגראין אמר רב יהודה אמר שמואל. אבל כיון שהוכיחו דטוגין בעולא גורסינן אמר רב נושאין, על כרחך אף לאבי טעמייהו דבית הלל משום דמיידע ידע, ולא משום דיש תנאי בנושאין, כיון דאף לאבי אלילא דבר אין תנאי בנושאין. אמנם המהרש"א ביאר, דדרבי תוס' קיימי אף למסקנא דגרסינן אמר רב. משום דאבי סובר הרבה דמודה רב באשה אחת, דיש תנאי בנושאין, והכא איירין באשה אחת, וטעם של בית הלל משום דיש תנאי בנושאין.

ד) **בא"ד, תימה דברפרק המודיר וכו'**. הרשב"א תירץ קושיותם, דלעולם יש תנאי בנושאין כדאמר שמואל **בכתובות** (עג). והכא דאמירין דין תנאי בנושאין, לא איירין בתנאי גמור, בגין "על מנת" שאין עלייך מומין או נדרים. אלא בתנאי של רצון בעלה שיזיה תלוי ברצונו אם להסכים או לעכב, דו"ז וראי בעילת זנות לכולי עולם.

ה) **רש"י ד"ה מסר האב, האי מסר האב לאו דוקא וכו'**. דרייך הריטב"א מדבריו,adam קדשה אביה ונתגרשה לא תקנו רבנן דאבייה יכול לשוב ולקדשה, וכן אם חוזה לבעה הראשון, אין זו חוזה אלא עדין גירושה היא, כיון דין לה יד לקדש את עצמה. [נראה דרייך מהלשות ואין מיאון אלא ביתומה שקדשו אמה ואחיה, דמשמע דהיא עצמה לא]. אמן בשם הרמב"ן דתיקנו רבנן דבهاי גונא יכול אביה לשוב ולקדשה עד שתהמאן, ולפי זה הא דקתיי הכא מסר האב הינו בדווקא. [ועיין לעיל אותן ב' בשם הרמב"ן דיכולה הקטנה לקדש את עצמה. ודעת רשי' צrica ביאור מהא דכתיב לקמן (עמור ב') ד"ה כל שכלה].

ו) **גמו', ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לויקתו**. דרייך הרשב"א, דלפי זה בבית שמאי, אף למאמירו אינה ממאנת. והקשה, דמאי שנא מאורתה דעלמא דמאנת בו. ותירץ, כיון דאתני אגדא ביה מכח הזיקה, לא תיקנו לה רבנן מיאון. והערוך לנר תירץ על פי התוס' לעיל (כט): ד"ה עבר, דעתך רבא דמאמר לבית שמאי עשוה ספק בנושאין, ומשום הכי אינה ממאנת כיון דלבית שמאי אין מיאון לנושאין.

ז) **גמו', מאמר דמדעתה מציא עקריא, זיקה דבע"כ לא מציא עקריא**. הקשה הריטב"א, ואדרבא מסתבר דהא דעבודה מדעתה לא מציא למייעך, אלא הוא דבעל כרחה בלבד. ותירץ, כיון שהיא קטנה אין דעתה שלמה, ולכך מסתבר דאתני דיבור ומבטל דברו, מה שאין כן זיקה דבעל כרחה לא.

ח) **גמו', והרי ביאה דבעל כרחה וממציא עקריה**. הקשה הריטב"א, הא כיון דהיא בת מיאון איך שיר' ליבמה בעל כרחה. [ראי הסכמהה הוי מיאון]. ותירץ, כיון דקאי בדעת רבינו אוושעיא דאיתנה ממאנת לויקתו, ספר מתיבמת בעל כרחה. והביא **יש מפרשים**, דמשכחת לה בעל כרחה בגין שהיתה ישנה או שנטקה בה פתואום דלא יכולת למיאן. اي נמי, דבאייה בעל כרחה הינו שהיא רוצה ביבם, אבל לא רוצה באורה ביאיה, ולכך לא חשוב מיאון.

דף קו ע"ב

ט) **גמו', צרת ערוה שאני דתני וכו'**. הקשר התוס' לעיל (יג). ד"ה לא, מנין

כשרה בדיעד. וכן כתוב השioriy קרבן (בירושלמי בפרקין ה'ו), ודלא כהב"ח (קסט) שהבין דדרשא גמורה היא. ותמהו השioriy קרבן (שם) והימ של שלמה (פי"ב סיימון לט) והביה מאיר (קסט סל"ח) ובשות' עונג יו"ט (שם), הא לעיל (קא): מוכח דדרשא גמורה היא, דקאמර, "האי לעיני מי עבד לייה וכור' לכברבא וכו'. וצריך עיון".

ב) **רש"י ד"ה להדרי אפיה, שיראהו למול פניו**. דרייך היישרש יעקב בדבריו רש"י, דסביר בדעת הרמב"ם (הובא באות הקודמת), דלבתיחילה בעין שיראה הדיבר דיבם את הרוק. [ובתווט' לעיל (קג). ד"ה וחולצת משמע כדעת הרשב"א המובא באות הקודמת, אבל מסקנת הב"ח (קסט) ובית שמואל (שם ס"ק לט) דדעת התוס' בדעת הרמב"ם, וצריך עיון].

כ) **גמו', ואמר רבא צרכבי דינגי למchioזיו וכו'**. הקשה היישרש יעקב, הא כבר תני לה במתניתין. ותירץ, דאתני רבא לאשmenoין דבעין שיראו הדינים את הרוק בשעה שירוץ מפי היבמה. וכן הביא בשם הבית יוסוף (סימן קס"ט), וילפין לה מدلآل כתיב וירקה לעיני, אלא "לעוני וירקה".

כב) **גמו', ענו בולכם חולץ הנעל וכו'**. הקשה התוס' יו"ט (פי"ב מ"ו), אmai לא עונם **בית חולץ** בדכתיב "ונקרא שמו בישראל בית חולץ הנעל". ותירץ, דאי הי כתיב וירקו שמו בישראל וגוי היו עונם בית חולץ הנעל בדכתיב. אבל השתה דכתיב "ונקרא" פירושו דעל ידי שיראו חלוץ הנעל, ממילא יקרא הבית, בית חולץ הנעל.

כג) **שם**. הא דאומרים ג' פעמים חולץ הנעל. ביאר ר"ע מברטנורה (שלקים פ"ג מ"ג), דכן דרך לשון חכמים להיות משולש. אמן הבית שמואל (סימן קס"ט ס"ק מ"ג) ביאר, דהם ג' עניינים, חולץ הנעל אבל, חולץ הנעל כמנודה, וחולץ הנעל כמורד למצות סיני.

פרק בית שמאי

דף קו ע"א

א) **מתני', אין ממאן אין אלא ארוסות**. דרייך הריטב"א, מדקתיי אין ממאן ולא אין ממאנות, שמע מינה דקאי אביה דין, שלא יקבלו למיאון אלא ארוסות. והיינו לבתיחילה, אבל בדיעד אם קבלו נשואות וכתבו להם גט מיאון מהני [ועיין לקמן (עמור ב') תוס' ד"ה תרי]. ולפי זה הקשה, הא איתא בברייתא **לקמן** (קט). בברייתא, דיש להתרחק מן המיאון, ובדרמקשין (שם) אmai מלמדין אותה למיאן. ותירץ, דודוקא לעניון ללמידה אותה למיאן אמירין דיתרחק מוחמייאן. אבל אם באה למיאן, מקבלין אותה לבתיחילה. דהרי בלאו הabi יכולת למיאן בפני שנים. אמן הביא, דבירושלמי (בפרקין סוף ה"א) הקשר קושיא ז', ותירצו, דלבתיחילה לא ישובים הבית דין למיאון, אבל אם היו עוסקים בעין אחר ובא לפניו מיאון מקבלים אותה.

ב) **מתני', ובית הלל אומרים ארוסות ונשואות**. כתוב הרמב"ן בשם רבינו יהודה הרגלוני, דמדדיאיתא **לקמן** (קז): "שהשיאת אמה ואחיה לעתה", ולא שקידשו. שמע מינה, דקידושי קטנה אין כלום אלא אחר הנושאין. ודוקא אם נשאת צריכה למיאן, אבל אם התקדשה בלבד אינה צריכה. והחו, דהרי אמרו בית הלל להדייא, דמאנות ארוסות ונשואות, הרי דאף ארוסות צריכות מיאון. והרמב"ן ביאר דכוונתו, דהכא דצרכיה מיאון הינו קטנה שנטקה על ידי עצמה. אבל אם אמה ואחיה קדשה לדעתה אינה צריכה מיאון, אלא אם כן נשאת. והוא משום דאיתנה סבורה

בדיעבד, ולכך לא תנסה. אבל לעולא אף בדיעבד לא מהני בבית שמאי. הילך יכול להנsha. [ועיין בתוס' ד"ה תרי דדרנו אם נשואה יכולה למאן בדיעבד].

(טו) מותני, השיאוה שלא לדעתה אינה צריכה למאן. כתוב הרמב"ם (בפירוש המשניות), דאיתנה צריכה למאן הינו שתכל ותעשה רצונה, דהינו תנsha לאחר. והקשה הרשב"א, הוא אף בקטנה שצrica למאן, עצם נשואה לאחר חשיב מיואן, כדאיתא ל�מן (קח). לבך באיר, דאיתנה צריכה למאן, הינו דאיתנה כאשרו לירושה וליטמא לה ולשאר דברים. והערוך לנויר ישיב דעת הרמב"ם, דודוקא ל�מן אמרין דין אדם עמדו ונשאת אינה צריכה שוב למאן, כיון דבדייעבד נישואין חשיבי במיאן. אבל כתחללה אין קטנה יכולה להנsha עד שתמאן. ושפיר אשמעוין הכא, דהינו דוקא בנשאת לאחר. אבל בנשאת שלא לדעתה, אינה צריכה למאן אפילו כתחללה, אלא תנsha בלבד מיואן.

דף קח ע"א

(א) גמי,athy לאייחלופי בגיטא. פירושו רשי"ו ותוס' ד"ה אתיג, דחיישין שמא יכתבנו סופר בר בט גיטו גיטו. והריטב"א פריש, דחיישין שיסברו שהוא בט גמור ואין קידושי אחיו תופסין בה, ואין קידושו תופסים באחותה. והמאירי ביאר הטעם, כדי שלא ידמה לרבריות בעין בט בריתות, ויבאו לטעות דכשם שהמאנת מותרת בקרובים וכשרה לכהונה, כן הדין ביוצאה בגוט.

(ב) גמי, הלכה ברבי חנינא בן אנטיגנוס. כתוב הרשב"א, דמהכא דמסקין דקטנה שירודעת לשמר קידושה, צריכה מיואן. משמע, דומנה כהא דאיתא בגיטין (סד): דאיתנה יכול לשומר גיטה אינה מתגשת. דהינו, כל שבחנת בין גיטה לדבר אחר. שהוא אגוז ונוטלו וצورو וזרקו. והקשה, הא אמר רבא שם (סה). דהיפותות מחקן מחק וממכרן מכבר במטטלין, וכגונן בקטנה **מתקדשת** למיאון. אלמא דבל שקדשו פחוותה מבת שית או בת שבע דהינו זמן היפותות אינה צריכה מיואן. וכותב, דלגייסת בעל ההלכות (שם) שהיא הגירסתא שלגיטין, "היפותות מחקן מחק וממכרן מכבר במטטלין, וכגונן בקטנה מתגרשת למיאון" אתיג שפיר, דלרבעה יודעת לשומר את גיטה ההינו כיפותות, וכן נמי יודעת לשומר קידושה הינו בת שית ובת שבע כיפותות. אבל אי גרטלי להיפך קשה. ותירץ, אכן הפירוש יודעת לשומר קידושה, כמו יודעת לשומר גיטה, דהינו להבחן בין גיטה לדבר אחר. אלא פירושו, יודעת לשומר בסוף קידושה במקח וממכרן שלא תחתנה והינו עונת היפותות. ועיין באות הבהה ובאות שלאחריה.

(ג) שם. עיין באות הקודמת. והריטב"א תירץ, דודוקא במתקדשת על ידי עצמה בגיטין, בעין שיעור פעוטות. אבל הכא מירוי בנתקדשה על ידי שמואל (קנה סוטק") לדינה, בנתקדשה על ידי אחיה ואמה, להחמיר כהריטב"א, דבל שידעת להבחן בין כסף קידושה לדבר אחר צריכה מיואן. אבל החזון איש (קיא, סק"ט) כתוב, דאפשר להקל.

(ד) שם. והרgrav"א (בן העוזר סימן ק"ה סק"ח) תירץ ל kosheit הרשב"א דלעיל אותן. דבגת טgi בידעת לשומר גיטה, אבל במיאון בעין תרתי א. יודעת לשומר קידושה, ב. שהגעה לעונת היפותות. ועיין בוגין לתרווייה אין סתרה בין הסוגיות. (ועיין בחזון איש קיא, סק"ט).

דטעמיה דתני רמי בר יוחזקל משום דנראית בכלתו, דלמא משום דאיתנה ממאנת ליקטו וכדברי אושעיא. ותירצו, מדנקט אסורה לאביו משמע דמותרת לעולא, ועל כרחך דנקע הזיקה על ידי המיאון. ולפי זה הקשו, לרבי אושעיא מדרתני רמי בר יוחזקל, דמשמע דיש מיואן ליקקה. ותירצו, דרבבי אושעיא איכא לאוקמי להא דתני רמי בר יוחזקל בחלצה, וכלך מותרת לעולא. אי נמי, מירוי כמשמעותה ביבם אחר היבום.

(ה) Tos' ד"ה מיד רהוה, הקשה רבינו יהודה וכו'. הקשה התפטרת למשה, דלא דמי כלל, ודזוקא לגבי האחים שהיה זוקה להם, אמרין, דכמו בגונא דאחד נתן לה גט, חשב שנית בשליחות כולם ופסקה על כלם, הוא הדין למיאון, דחשיב באילו מיאנה בכולם, כיון שזוקה להם, ולכון נארת להם. אבל אם מיאנה בעולא, לא שייך לומר דחשיב באילו מיאנה באביו ובכל קרוביו, דהרי אינה זוקה להם.

(יא) גמי, ושמואל אמר מיאנה בזה מותרת זהה. ביאר הרמב"ן, דעל ידי שמיינא בו נפקעה זיקתו לגמורי, אבל זיקת שאר האחים נשארה, ומשום הכி מותרת להם מדין יומם. ואם מתו שאר האחים הרי היא פטריה למגורי, כיון דהמיאון מפרק הזיקה ממנה למגורי. אבל לשאר הקרים אסורה בכל אופן, כיון דהמיאון לא נראה שהפרק נישואין קמאי, דהא אמרין משעת נפילה נראהית צורת בתו, והוא הדין לכל שאר הקרים. אמונם הרמב"ם (פי"א מגורשין הי"ז) כתוב, דהמאנת ביבם אסורה דוקא באביו, אבל בשאר קרובים מותרת, וכלך אם מיאנה ביבם אחד, מותרת בשאר האחין. וביאר המגיד משנה, דפסק בשמואל, דמיינא בזה מותרת בזה. ולא מדין יומם, אלא משום דעקרה נשואין קמאי.

(יב) גמי, תרי קיטורי עברו בה. הקשה העורך לנר, לפי זה, אמרاي הקשו בית הילל בבית שמאי דוקא מהא דמיינא שלא בפניו, ולא הקשו נמי מהא דמיינא נשואה. דהא פלוגותא זו קודמה בסדר המשנה. ותירץ, דבית הילל לא ידע בתחילת דמיינא נשואה, אך לאחר דהשיבו להם בית שמאי דבמורה כפושה מודד, מוכח דהיתה נשואה, מקשין בגמרא כן.

(יג) מותני, בית שמאי אומרים בבית דין. כתוב הרמב"ן, דלבית שמאי בעין מומחהן, משום דבעין להתרחק מן המיאון. ומשום הци שאני מדיני מומנות וגיטין וקידושין, דלא בעין מומחהן אלא בעידין שליחותיהם. אי נמי, לא בעין מומחים אף בבית שמאי, אלא טגי בתלתא דaicca בנייהו חד דגmir כמו בדיין מומנות.

(יד) Tos' ד"ה הלכה, פר"ח דוקא בדייעבד וכו'. הרשב"א דיקיק מדבריו, דבאחד אף בדייעבד לא מהני. וכותב, דאיינו ברשי"י ל�מן (קח). ד"ה אצל חנוני. דכתיב, דליך אלא חנוני, דמשמע בדייעבד אפילו בחוד טגי. וביאר, דמיירוי בעדים שומעים מבוחר, אדם לא כן מנא ידען. [לכארה אפשר לבאר פלוגותם, דריש"י אין צירק שהיא תדע שיש עדים, דלא בעין עידי רקום למיאון אלא עידי בירור. ולרבינו חננא בעין עידי קיום, ועל כן צירק שהיא תדע שיש עדים. וכמו שכותב הריטב"א בקידושין (מג). (א.ב.)].

(טו) גמי, אמר שמואל עד שתגדיל והאמור רוצה אני במיאונים ראשונים וכו'. הקרן אורה ביאר פלוגותה שמואל וועלא. דלשמואל תמתין, משום ראם תוכל להארט או להנsha שנית לאחר המיאון, חשו ביה שמאי שיהיו בנות ישראל כהפרק, כיון שהיא קטנה וועללה להתרחרט על המיאון, אף שאינה יכולה לבטל. ולעולא חשו ביה שמאי, דיהיו בנות ישראל כהפרק אם תמאן פעמים, וכלך שרו להנsha, ולהארט אسور. עד כתוב, דבאה פליגי, דלשמואל אף אם מיאנה מן הנשואין מהני בבית שמאי

משמעות עדריך להוביח כיון דאמר להודיא הילכה ברבי יהודה בן בתירא, וכן דיש לפנות אף על קידושין, וכן דהילכה מכלל דפליגי. אלא דהקשו Mai Aviva להו, דנהיה דלא ידע לדশמאן דאמר דהילכה ברבי יהודה בן בתירא, אבל מסתבר שידע להא דפירוש שמואל את המשנה דרבי אליעזר בן יעקב.

דף קח ע"ב

(ט) **תוס' ד"ה אלמא**, בתוה"ד, ואמאי לא אמרין ATI מיאונה ומפקע קידושי שני. כתוב הגרא"ע, דאין לקשות מהטיפה גופא, והמיון בשלישי יפיקע את הקידושין והוא בזינתה ומותרת לשני. כיון דהא דהשנוי נאסר היינו משום קידושי הריביעי דיצאה ממנה בגט. אמן כתוב, דהותס' לשיטם דgresi בגירותה הרי"ק (לו. מדפי הרי"ק) לאחר ומיאנה בו כל שיצאת, דהינו שבוטף היה מיאון [וכדכתוב בהגחות הב"ח אות א], ולכך

הקשו אמראי המיאון האחורי לא מבטל לכל הקידושין שלפניו.

(ו) **תוס' ד"ה איזיל**, בטוה"ד, דהא כיון דליך למיחש למדוי לא גורין. דבריהם מבוארים לפי מה שכתב הריטב"א, דכיוון דלא קיבלה ממנה גט אי אפשר להחשיב אותה למזהיר גורשותו].

(יא) **גמ'**, בגין שלשה בגיטין. כתוב הגרא"ע (בגלוון הש"ס), דהא דתני במנתניתין גירשה ב', פעמים, היינו משום ד絲ברה כרבי דרבנן, פעמים היו חזקה, אבל עולא נקט ג', פעמים, משום דהילכה כרשב"ג דרבג, פעמים היו חזקה. אמן הרש"ש כתוב, אך במנתניתין הכוונה לג', פעמים, ונקט ב', דרך הש"ס להסביר את הפעם השלישית.

(יב) **גמ'**, דכתיב מימינו בכסף שתינו עצינו במחיר יבואו וכו'. ביאר המהרש"א (חידושים אגדות), דקאי אידעליל מיניה, דכתיב "יתומים היינו ואין אב", דהינו דור יתומים שאין רב למדוד ממנה. ו"מיימינו" היינו שנמשלה למים, ו"עצינו" לשון עיצה ששילמו כדי לקבל עצה נכונה. והערוך לנר פירש, ד"עצינו" איזיל אתורה שנקראה "עץ חיים". ו"מיימינו" בכסף שתינו קאי ארבי עקיבא, דהוי דוגמת מים שהוא לפניינו, ואין יכולם לשחות אלא בכסף, מפני שהבחשו בבית האסורים. ו"עצינו" במחיר יבואו", דרש ארבי יהודה בן בתירא, שהוצרכו להביא תורה ממרחיק, מנציבין.

שהיה רחוק מארץ ישראל, ושירק לשון יבואו.

(יג) **גמ'**, והעקרינה לנטישואן קמאי ותתייבם צרצה. כתוב המהרש"ל, דיש למחוק תיבת צרצה, וכן הוא בגירסת הריאשונים, דהספק שהיא גופה תתייבם. וכן משמע מוש"י ד"ה מהו שתמאן, דפירוש שתמאן בנישואין הראשונים, שלא תאה שניהה לו. אמן המהרש"א הוכיח בגירסתינו, והספק האם יכולה למאן בנישואין השניים דאחים מאביו, כדי שתתייבם צרצה, דהרי לא נקטו בגמי גבי הנישואין דאיתו אחיהם, וזהו מטה. ועל כרחך דליך נפקא מינה בהא אם מות או גירושה. כיון דהמיון בנישואין אחיהם. אבל לגירסת המהרש"ל, הוה להו למינקט ומתו, כיון דהספק קאי אחיהם. אבל לגירסת המהרש"א, הוה להו למינקט ומתו. וכן הוכיח מהותס' ד"ה אה האם יכולה למאן בו דיש מיון לאחר מיתה. וכן הוכיח מהותס' ייש, דכתבו האם יש מיאון באחין, דהינו בנישואין השניים. אמן הגרא"ע הקשה, לפי גירסת המהרש"א דתתייבם צרצה. אמראי בעין כלל למיאון, הא פסקין דעתך שנית מותרת להתייבם, כדאיתא בשולחן ערוך (אבה"ע סוף סימן קע"ד).

(יד) **גמ'**, יש מיאון לאחר מיתה וכו' ואSTER. הקשה הרי"ק (לו. מדפי הרי"ק). דהaca מבואר דעתך התנאים דאין מיאון לאחר מיתה, ואילו לעיל (קו):

ה) **גמ'**, אמרוי להו ניהו גבריכו דידכו. הקשה הריטב"א, איך הוכיחו מהא דקידושין חשוב מיון, דלמא שאני הכא, דמה שאמרו ניהו גבריכו דידכו, חשב באילו פירוש דלא להו גובי דידן. ותירץ, הדינין בסוגין אם קידושין חשוב מיון. אינו מושם דאولي חסר גilio דעת בקידושין, להיחס כמיון, דודאי דלא חסר. אלא, האם תקנת חז"ל היתה בדין מיאון מפורש, או דangi ברמז. ומשום הבי הוכיח מדאמרו ניהו גבריכו דידכו אף דאינו מיון מפורש, דangi במיון ברמז. עוד כתוב, דיש גורמים **לזהו גבריכיו דידנו**, דהינו דהנשים הראשונות טעו לומר לאלו, וכי גבריכו, דסבורות שהיו אלו בעלייהם. והם היכרים שהיו תלמידי חכמים. ואמרו, מי יתן ויהיו אלו בעליים שלנו. ומיתתי סייעתא, דמה כאן רק נתרכזו להינשא להנדו, חשב חшиб מיון. כל שכן אם נתקדשו. וכדאמרין כל עכבה שנייה מן האיש בגון שאמרה מחמת בני אדם שאינם מהוגנים לי, אלא כל שאמרה כן הוא מיון ואני כאשתו. וכך כתבו התוס' ד"ה מהמות בתקילת דבריהם. וככתוב דלא הוא נושא דוקני. ועוד דאין ראייה מודלקמן ממשום דהatoms מיררי שתבעווה להנשא לאחר מיתת בעלה. (ועיין למן באות ז').

(ו) **גמ'**, ובהפרט נדריה. כתבו התוס' בכתובות (ק.א). ד"ה ובהפרט, דמיירי בנדרה בשנה הסמוכה לגדלות, ואפילו למאן דאמר מופלא הסמור לאיש דאוריתא, יכול הבעל להפר בנישואין דרבנן, כיון דכל הנודרת על דעת בעל נודרת. והסתפק הגרא"ע (שם), בהיפר לה הבעל ומיאנה לאחר מכן, האם אמרין דתתבטל ההפרה, כיון דנתבטלו הקידושין, ולא שירק לומר כל הנודרת על דעת בעל נודרת, כיון דלא היה בעל כלל. אמן העורך לנר (בסוגין) הביא, דהרמב"ן (נדזה מו): דין זה, והסתיק דההפרה לא נתבטלה. וטעמו משום דnodrotet על דעת בעל משום דחיב בmomentה ומפרנסת, ולכן אף דמיינה לא תתבטל ההפרה, כיון דבאותה עת הוא פרנס לה. אמן כתוב, דלהר"ן בנדרים (עג): דעת בעל נודרת היינו טעם בגזרת הכתוב, ולעלום דוקא בעל יכול להתייר בלשון הפרה. מסתבר, דבמאנת דעקרה את הקידושין גם ההפרה נתבטלה. [אמנם ציריך עין לדעת הר"ן שככל מה שਮועיל לשון הפרה אינו אלא מגירתה הכתוב. איך בעל יכול להפר בנישואין דרבנן הוא דמדאוריתא אינו בעל].

(ז) **גמ'**, תבעוה לינשא ואמרה מחמת פלוני בעלי וכו'. ופירש רשי"י ד"ה בתבואה, דמיירי בעודה תחתיו וכי וצריכה מיון. משמע, הדינין הוא האם هو מיון. וכן פירושו התוס' ד"ה מהמות בתקילת דבריהם, אך דחו והטיקו דמיירי בנשאת שלא לדעתה, והנדיון האם מסכמת לקידושין וצריכה מיון. והרש"ב"א ביאר, דרבי אליעזר בן יעקב קאי על פלוגתת רבי אליעזר ורבי יהושע, האם זכאי במציאותה ומעשה ידיה והפרת נדריה, והכריע,adam העכבה מן האיש הרוי הוא זכאי במציאותה וכו' וכברבי יהושע, ואם אין העכבה מן האיש אינו זכאי במציאותה וכו' וכברבי אליעזר, ולעלום בכל אופן צריכה מיון. עוד פירש, וכן כתוב הריטב"א, דמיירי שתבעוה לנשא לאחר מיתת בעל,adam אמרה דלא נישאת מחמת דמתאבלת על בעל צריכה להמתין ג' חדשים ויש לה כתובה, ואם אמרה דלא נישאת מחמת דאין מוחוגנים לה אין לה כתובה, ואני צריכה להמתין ג' חדשים. [משמעות דיש דין ממאן אף לאחר מיתת בעל, וכדעת הרי"ק (הובא להלן אות ט) דיש מיון לאחר מיתה].

(ח) **תוס' ד"ה מהמות**, ותימה דאם כן תפshoot וכו'. ביאר המהרש"א, הדותס' לא הקשו על התרצען אמראי לא הוכיח מרבי אליעזר בן יעקב, דהא

הטעם דמכרת ברמייזוטיו, היה מייאון השני מבטל לגט הראשון כמו דמבלן לנגטו שלו.

(ז) גם, בשם שאסורה לו בר אסורה לאחין, הטור (בן העור סימן ו') פסק, דאך מייאון דחבריה מבטל גיטה DIDIAH, לענין דכשרה לכהונה, כיון דaina מכרת רמייזוטיו וקריותו של הכהן. ותמה הבית שמואל (שם סק"ו), דמאי שנא מאחין דאסורה להם אף שאינה מכרת ברמייזותיהם וקריותיהם. ותירץ הישרש יעקב, ודוקא באחין יש לגוזר אותו הבעל בעצמו, כיון שהם אחיהם והוא הדין לשאר הקרובים. אבל בהן אותו הבעל לא שייך לגוזר. ומכל מקום נסתפק, האם גוזרו גם בכל שנויות דרבנן, או דאוריתאת.

דלאמן דוקא בקרים

דעת עללא דריש מייאון. ותירץ, דלעולם יש מייאון אחר מיתה, והכא שניין, דמיירוי בשנייה דגוריין משום צרת בתו בדתני רמי בר יחזקאל לעיל (קז). אמןם הרויטב"א כתוב, שלא דמי בכל, דלעיל מיירוי דריש זיקה, ולכן יש מייאון לאחר מיתה. אבל הכא דמיירוי דאי זיקה, דהרי יצא מהראשון לאזרך ביבום. ובאין זיקה אין בנה למאן, שהרי רצתה בו כל ימי חייו. טו גמי, פשיטה הוא ניהו דמכרת וכו'. כתוב היירש יעקב, דברמת אין זה פשיטה דמותרת לאחיו, דאדרבא איבא למימר להיפך, אך אם מותרת לו אסורה לאחיו. דביוין דהמייאון מפיקיע נשואי השני, היה מקום להחשיבה כזינתה אחר גירושין דמותרת לחזר לבעה. מה שאין כן לאחיו דאסורה משומש אשת אה. אלא דהקשו פשיטה, משום שהוא ידוע לגמי דלולי.

הצראת גם אתה ללו מדוי לה"ך היומי בעיון!!!

**זמן השיעור בדף היומי ע"י רבנו הכהן בכל יום בין השעות 10:30 - 9:30
בבית הכנסת 'שע'י קהילת אשכנז' רחוב חתם סופר 2 קריית ספר מודיעין עילית ת"ו**

**יש אנשים שרצו לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבח
של אבונוכו...**

**יתנדב עבورو איזה ספר הצריך לרבים ללימוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת
שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשימת הנפטר... (הה"ח באבהת חמד ח"ב פט"ז)**

כתובת המערכת: רח' שאוגת אריה 25/17 קריית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714

למוניים, לתרומות, להנצחות ולכל עניין 052-7113060 Dafyomi@okmail.co.il

<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>

**לעילוי נשמת הגר"ץ רבינו שלמה ליב בן רבי שלמה יצחק ברעודה וצוק"ל
נלב"עכו טבת התשע"ג ת.ג.צ.ב.ה. = הונצחה ע"י תלמידו יידינו שליט"א**